Alphonse de Lamartine

Graziella

Alphonse de Lamartine

Graziella

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

BY NC SA

Første kapitel

1

Jeg var 18 år, da min familie betroede mig til en kvindelig slægtning, som i forretninger rejste til Toscana under sin mands beskyttelse. Man fik her en lejlighed til at lade mig rejse og til at få mig ud af den farlige lediggang i hjemmet og provinserne, som så let bringer ungdommen på afveje, når lidenskaberne komme til orde, fordi det unge menneske ikke har nogen bestemt livsgerning. Jeg forlod hjemmet med samme begejstring som den, hvormed et barn ser tæppet gå op for naturens og livets mest glimrende scener.

Alt hvad der stod i forbindelse med denne rejse vakte forud min beundring og længsel, således Alperne, hvis snedækte toppe jeg allerede i min tidligste barndom havde set i det fjerne fra bakkerne ved Milly; havet, med hvis glimrende farver rejsende og digtere havde fyldt min indbildningskraft, den rene og milde italienske luft, som jeg allerede havde indåndet i Corinna og i Goethes vers:

Kennst du da Land, wo de Citronen blühen?

levningerne af de romerske oldsager, som havde beskæftiget mig i mine nylig afsluttede studier; så friheden, afstanden, som kaster en ejendommelig glans over det ubekendte, disse tilfældigheder, som altid møder en undervejs, som den unges indbildningskraft forudser, digter og nyder i forvejen, og endelig det fremmede sprog, de nye mennesker og skikke, som fører en ind i en ny verden. Det nervepirrende ved alt dette

fornyedes hver dag ved den herlige natur i Savoyen, Schweiz, på Genfersøen, på Simplons gletsjere, ved Comosøen, i Firenze, og hørte først op, da jeg kom hjem.

Min slægtnings forretninger trak i langdrag, og der var allerede tale om at sende mig hjem til Frankrig, uden at jeg skulle få Rom og Napoli at se. Det var det samme som at rive mig ud af drømmen i samme øjeblik, som den skulle blive til virkelighed. I mit indre gjorde jeg indsigelse imod denne tossede beslutning. Jeg skrev til fader og bad ham om lov til at fortsætte min rejse i Italien på egen hånd. Jeg afventede ikke hans svar, fordi jeg på forhånd indså, at det ville gå mig imod. Jeg gjorde ulydigheden til en kendsgerning. Jeg sagde til mig selv:

"Kommer der et nej, så kommer det for sent. Jeg får skænd, men man vil tilgive mig; jeg bliver nødt til at vende næsen hjemad, men så har jeg dog fået det at se, jeg ville se". Min pung var ikke synderlig spækket, men jeg gjorde regning på, at moder havde en slægtning i Napoli; han ville næppe afslå at låne mig de penge, jeg behøvede for at komme hjem. En skøn nat rejste jeg fra Livorno med diligencen til Rom.

Vinteren tilbragte jeg i et lille hummer i en skummel gade, som mundede ud på den spanske plads. Mit ansigt, min ungdom, min begejstring, min ensomhed i det fremmede land vakte opmærksomhed for mig hos en af mine rejsefæller på vejen fra Firenze til Rom. Han sluttede sig til mig med et pludseligt opstået, men ærligt venskab. Det var en ung mand af samme alder som jeg selv. Det lod til, at han var en søn eller brodersøn af sangeren David, som da var den bedste tenor i Italien. David var også med i rejseselskabet; han var allerede en

ældre mand og var på vejen til Napoli; han skulle der synge for sidste gang på San Carlo-teatret!

David var en sand fader for mig, og hans unge rejsefælle var elskværdigheden selv. Jeg besvarede hans imødekommen med hele min alders troskyldige hengivenhed. Endnu før vi kom til Rom, var vi adskillelige. Diligencen brugte den gang hele tre dage for at snegle sig fra Firenze til Rom. I gæstgiverstederne var han min tolk; ved bordet rettede han først an for mig; i vognen passede han på, at jeg fik den bedste plads ved siden af ham, og hvis jeg faldt i søvn, var hans skulder min hovedpude.

Stod jeg ud af vognen for at strække benene ned ad skråningerne på Toscanas bakker og Sabinerbjergene, stod han og så ud, tydede landet for mig, nævnede byernes navne og pegede på oldtidslevningerne. Han plukkede endogså de smukkeste blomster og købte de sødeste figener og de bedste druer til mig; han fyldte mine hænder og min hat med disse frugter. Det lod til, at David gerne så, at delte venskab mellem hans rejsefælle og den unge fremmede stadig øgedes. Han kunne endog smile ad det og så på mig med sit intelligente, fine og godmodige blik.

Da vi kom til Rom om natten, tog vi naturligvis ind i samme gæstgivergård. Jeg blev vist op på mit værelse og vågnede først, da min unge ven bankede på min dør og bad mig komme ned til frokost. I en fart kom jeg i klæderne og ned i spisesalen; der fandt jeg hele rejseselskabet samlet. Jeg ledte forgæves efter min rejsefælle for at trykke hans hånd til godmorgen; da stak hele selskabet i at le, og i stedet for en søn eller brodersøn af David opdagede jeg ved siden af ham en ung romerindes henrivende ansigt; hendes svære sorte hår lå i to store

fletninger omkring forhovedet, og bagtil holdtes de sammen af to lange guldnåle med perler i af den slags, som pigerne i Tivoli bruger. Da hun var kommet til Rom, havde hun igen klædt sig efter sit køn.

Jeg burde af hendes ømme blik og yndige smil have kunnet slutte mig til, at hun var en kvinde; men jeg havde ikke den ringeste anelse om det. "Hjertets følelser skifter ikke med dragterne," sagde den unge romerinde rødmende; "dog må De ikke for fremtiden vente at få lov til at sove med Deres hoved på min skulder; i stedet for at få blomster af mig, skal De forære mig nogle. Dette eventyr vil lære Dem for fremtiden ikke at stole på det tilsyneladende venskab, man kunne få i sinde at vise Dem; der kunne gerne skjule sig noget under det."

Den unge pige var sangerinde, Davids kæreste elev. Den gamle sanger tog hende med sig, hvor han end drog hen. Han lod hende klæde sig som et mandfolk for at undgå ondskabsfulde bemærkninger undervejs. Han kunne snarere anses for hendes fader end for hendes beskytter. Han var slet ikke skinsyg på hende for den ømme og uskyldige fortrolighed, hun viste mig; han bidrog snarere selv til at fæstne den.

2

David og hans elev blev nogle uger i Rom. Dagen efter vor ankomst tog hun igen mandfolkeklæder på og førte mig først til Peterskirken og derpå til Colosseum, Frascati og Tivoli. På den måde slap jeg for de bestaltede føreres ensformige remserier. De fylder os med årstal og egennavne, men samtidig kvæler de tanken og fører følelserne på vildspor og bort fra alt det skønne. Camilla var ikke lærd; men hun var født i Rom og kendte

instinktmæssigt alle de smukke steder og ophøjede udsigter, som havde vakt hendes beundring, mens hun var barn.

Uden at tænke over det førte hun mig til de bekvemmeste tider til de bedste steder, for at jeg kunne få oldtidslevningerne at se. Om morgenen spadserede vi under Monte Pincios bredkronede pinjer; om aftenen vandrede vi i den mørke skygge under Peterskirkens søjlegange; i måneskinnet gik vi i Colosseums tavse rum; på de smukke efterårsdage var vi i Albano, i Frascati og i Sibylletemplet, hvor Tivolis vandfald lød som torden og sprøjtede sit skum op om os. Hun var glad og overgiven og lignede en billedstøtte af den evige ungdom midt imellem de spor, som tiden og døden har efterladt sig. Hun dansede på Cecilia Metellas grav, og mens jeg sad og drømte på en sten, vækkede hun med sin teaterstemme spøgelserne under de mørke hvælvinger i Diocletians palads.

Om aftenen vendte vi tilbage til Rom med vognen fuld af blomster og brudstykker af billedstøtter. Så samledes vi igen med den gamle David og sluttede så vor dag i en loge i et teater. Sangerinden var nogle få år ældre end jeg og viste aldrig andre følelser mod mig end et temmelig ømt venskab. Jeg var alt for undselig til at vise mig anderledes over for hende, og det uagtet hun var både ung og smuk. Hendes mandsdragt, hendes mandfolkeagtige fortrolighed, hendes dybe altstemme, hendes fri væsen gjorde, at jeg ikke så andet i hende end en smuk ung mand, en kammerat og ven.

3

Da Camilla var rejst, var jeg ganske alene i Rom, jeg havde ikke andre bekendte end de steder, de mindesmærker og de

oldtidslevninger, Camilla havde lært mig at kende. Den gamle maler gik aldrig ud uden om søndagen for at høre messen. Så tog han sin kone og datter med. Den sidste var en ung pige på 16 år og lige så flittig som faderen. Huset var en slags kloster; kunstneren afbrød kun for at indtage et tarveligt måltid og for at bede.

Om aftenen når solens sidste stråler kyssede den fattige malers vinduer oppe under taget, når det nærliggende klosters klokker ringede til Ave Maria, hvormed man byder dagen farvel i Italien, kendte familien ikke anden adspredelse end at bede sin rosenkrans og dæmpet at nynne litaniet på en salmemelodi, indtil deres søvndrukne stemmer døde en slags mumlen ligesom bølgernes ved bredden, når vinden lægger sig hen imod aften.

Jeg elskede denne rolige og fromme scene, med hvilken man afsluttede sin arbejdsdag, idet tre fromme hjerter hævede sig op mod himlen for at hvile efter arbejdet. Det mindede mig om hjemmet; der samlede moder os også om aftenen for at bede, snart i hendes værelse, snart i de sandede gange i den lille have i Milly, når tusmørket sænkede sig over Jorden. Her genfandt jeg de samme sædvaner, de samme handlinger, den samme religion. Jeg kunne næsten bilde mig ind, at jeg var under hjemmets tag hos denne ubekendte familie. Jeg er aldrig truffet på et mere indadvendt, ensommere, arbejdsommere og helligere liv end hos denne romerske maler.

Maleren havde en broder, men han boede ikke hos ham. Han gav timer i italiensk hos de rige fremmede, der tilbragte vinteren i Rom. Han var ikke en almindelig sproglærer; han var en romersk lærd af første rang. Ung endnu, overordentlig smuk

og med samme karakter som en af de gamle romere, havde han havde første række under de oprørske forsøg, som republikanerne i Rom gjorde på at genoprette friheden i landet. Han var en folketribun, sin tids Rienzi. I den kortvarige opstand, som franskmændene havde pustet liv i, som Mack og napolitanerne havde undertrykt, havde han spillet en af de vigtigste roller. Han havde talt til folket fra Capitolium, plantet uafhængighedens fane og beklædt de højeste poster under republikken. Han blev hidset, jaget og forfulgt, da reaktionen igen fik overtaget. At han slap igen, kunne han takke franskmændenes ankomst for. De reddede republikanerne, men tog republikken med sig.

Denne romer forgudede det revolutionære og filosofiske Frankrig; han afskyede kejseren og kejserdømmet; Napoleon I var for ham som for alle frisindede italienere frihedens Cæsar. Jeg nærede ganske de samme følelser, hvor ung jeg end var. Det varede ikke længe før vi opdagede, at vi tog tingene på denne måde. Da han lærte den på én gang ungdommelige og antikke begejstring at kende, hvormed jeg skælvende lyttede til frihedens toneklang, når vi læste digteren Montis brandfarlige vers og Alfiéris republikanske scener, indså han, at han ikke behøvede at holde noget hemmeligt for mig, og jeg blev snarere hans ven end hans lærling.

4

Behøver man noget bevis for, at friheden er menneskeslægtens guddommelige ideal, så har man det deri, at den er ungdommens guddommelige ideal; og at den først fordufter, når hjertet visner, og ånden nedværdiges og taber modet. Der

gives ikke en tyveårig yngling, uden at han er republikaner, ikke et opslidt hjerte, uden at det tilhører en trællesjæl.

Hvor mange gange sad min lærer og jeg ikke på Villa Pamphilis høj, hvorfra blikket strejfer ud over Rom, dets tårne og kupler, dets oldtidslevninger og Tiberen, der glider tavs, snavset og skamfuld hen under Ponte Rottos buer, og hvorfra man hører den klagende mumlen af den evige stads springvand og af befolkningens næsten lydløse færden i de øde gader! Hvor mange gange græd vi ikke bitre tårer over vor stakkels verdens sørgelige skæbne, prisgivet som den er til enhver slags voldsherredømme; det så vel ud, som om friheden og filosofien en kort tid skulle genfødes i Frankrig og Italien, men i næste øjeblik var den igen tilsølet, forrådt og bastet! Hvor mange forbandelser sendte vort bryst ikke ud mod den selvhersker over menneskeånden, den kronede soldat, der kun dykkede ned i revolutionen for der at hente kræfter til at knuse den og for igen at lade folkene sukke under alskens fordomme og enhver form af trældom. Fra den tid stammer min længsel efter menneskeåndens frigørelse og mit forstående had til århundredets helt, et had, som både følelsen og forstanden godkender, og som eftertanken og tiden retfærdiggør trods al den smiger, man i så fuldt mål har udgydt over hans minde.

5

Det var under trykket af disse følelser, at jeg granskede Rom, dets historie og mindesmærker. Tidligt om morgenen gik jeg ud, før støjen i byen kunne forstyrre granskerens tanker. Under armen bar jeg Roms historieskrivere, digtere og malere. Enten satte jeg mig ned eller flakkede om mellem de øde levninger af

Capitolium, Colosseum eller campagnen. Skiftevis så jeg mig om, eller jeg læste og tænkte. Jeg studerede for alvor, men det var ikke bøgerne, men virkeligheden. Del var den bedste undervisning, jeg har fået i historie. Oldtiden er ellers kedsommelig nok; men her lærte jeg at føle den. Jeg lagde ikke nogen plan, men fulgte kun mit eget hoved. Jeg lod tilfældigheden føre mig. Jeg gik fra det gamle Rom til det nyere, fra Pantheon til Leo X.s palads, fra Horats' hus i Tibur til Rafaels hus. Jeg lod alt og alle gå forbi mig i uordnede skarer og bød kun dem at stå stille et øjeblik, som netop den dag mest beskæftigede mine tanker.

Hen imod kl. 11 gik jeg hjem til mit lille hummer i malerens hus for at spise frokost. Jeg nød et stykke ostebrød og et glas mælk ved mit arbejdsbord og læste samtidig. Derpå arbejdede jeg, gjorde skriftlige bemærkninger og skrev indtil middag. Dette måltid sørgede værtens kone og datter for. Når jeg havde spist, gik jeg ud igen, men fulgte nu andre veje; jeg kom først hjem sent ud på aftenen. Så tilbragte jeg et par timer i samtale med værtens familie, eller læste langt ud på natten, og således gik mine dage fredeligt. Jeg følte ingen som helst trang til selskab, jeg fandt endog en nydelse i ensomheden. Rom og mit eget indre var mig nok. Således tilbragte jeg den lange vinter fra oktober til næste april, uden så meget som en eneste dag at føle træthed eller kedsomhed. Ti år efter var disse stemninger endnu så levende hos mig, at jeg skrev digtet til Tibur.

6

Når jeg nu søger op blandt mine minder fra Rom, er der to, for hvilke alle de andre blegner, eller som i det mindste behersker

dem, det er Colosseum, det romerske folks værk, og Skt. Peterskirken, katolicismens mesterværk. Colosseum er det kæmpemæssige spor, som et overmenneskeligt folk har sat sig; et folk, som for at tilfredsstille sin selvfølelse og sine grumme lyster rejste mindesmærker, der rummede et helt folk. Når Tiberen engang tørres ud mellem sine snavsede bredder, står Colosseum endnu.

Skt. Peterskirken er udtrykket for en tanke, en religion, for hele menneskeheden på et vist givet tidspunkt. Det er ikke en bygning, der skal huse et lavtstående folk, men hele menneskeslægtens filosofi, bønner, storhed og tanker. Murene ser ud, som de hæver sig og vokser, ikke i forhold til et folk, men i forhold til Gud. Michel Angelo er den eneste, der har forstået katolicismen, og i Peterskirken har han givet det mest ophøjede og fuldstændigste udtryk tor den. Peterskirken er en guddommeliggørelse i sten, en mindesmærkeagtig forvandling af Kristi religion.

De, der byggede de gotiske domkirker, var ophøjede barbarer. Michel Angelo er den eneste, der var tænker, da han undfangede ideen til Peterskirken. Den er den filosofiske kristendoms tempel, hvorfra den guddommelige bygmester har bandlyst mørket, og hvor han har givet skønheden og symmetrien plads i lysets uudtømmelige bølger. Den romerske Peterskirkes uforlignelige skønhed er, at den er et tempel, som synes at være bestemt til at lade Guds-ideen stråle i sin fulde glans.

Kunne man tænke sig, at kristendommen forgik, så ville dog Peterskirken stå som et almengyldigt, evigt og fornuftsvarende tempel for en hvilken som helst religion, der kom til at afløse

den kristelige, forudsat at den ikke stod under det højdemærke, som ene passer sig for Vorherre og menneskeheden. Det er det mest abstrakte tempel, som menneskeligt geni i forbindelse med guddommelig beåndelse nogen sinde har opført. Træder man ind i Peterskirken, ved man ikke, om det er et antikt eller et nymodens tempel. Ingen enkelthed tager øjet fangen, intet symbol leder tanken vild, enhver – hvorledes end hans trosbekendelse er – træder derind med den samme hellige ærefrygt. Man føler, at der kun kan bo en gudsidé i det, ingen anden idé ville kunne fylde det.

Om man end sætter andre præster derind, tager alteret bort, malerierne ned og bortfører statuerne, Peterskirken forbliver dog stedse Guds hus; eller rettere; den alene er et stort sindbillede på den evige kristendom, som i spiren til sin moral og hellighed muliggør alle århundreders, alle menneskers fremadskridende udvikling af den religiøse tanke, åbenbarer sig for fornuften efter det forhold, hvori Gud lader den skinne, mødes med Gud i lyset, udvider og højner sig i forhold til menneskeånden, vokser uophørligt og forener alle folkeslag i én tilbedelse, skaber af alle guddommelige former én Gud, af alle trosbekendelser én gudsdyrkelse, af alle folkeslag én menneskehed.

Michel Angelo er en Moses for den monumentale katolicisme, således som den en dag vil blive forstået. Han har skabt fremtidens uforgængelige ark, den af guddommen henåndede fornufts Pantheon.

7

Da jeg havde fået nok af Rom, ville jeg se Napoli. Det var Vergils grav og Tassos vugge, der lokkede mig derhen. For mig kommer det ved landene an på de mænd, der har levet der. Napoli, det er Vergil og Tasso. Det forekom mig, som om de havde levet i går den dag, som om deres lig endnu var varme. Jeg så på forhånd Posilippo og Sorrento, Vesuv og havet gennem det lys, der udstrålede fra deres smukke og blide geni.

I slutningen af marts tog jeg til Napoli. Jeg rejste i en postvogn sammen med en fransk købmand, der ville rejse billigere på den måde. I nærheden af Velletri traf vi diligencen fra Rom liggende væltet på grøftekanten, gennemboret af kugler. Postføreren, en af postillonerne og to heste var dræbt. Opbrudte depecher og iturevne breve lå og flød på vejen. De rejsende havde samlet sig i et skur. Røverne havde igen søgt op i bjergene. Nogle delinger fransk rytteri og fodfolk, hvis hovedstyrke lå i Terracina, forfulgte dem op mellem klipperne. Man hørte kæden knalde løs og så overalt røgen stige op fra bøsserne efter knaldet. Med bestemte mellemrum stødte vi på franske og neapolitanske soldaler, der var stillet op langs vejen. På den måde holdt man dengang sit indtog i kongeriget Napoli.

Røveruvæsenet havde et politisk præg; Murat var konge, men calabreserne havde endnu ikke bøjet sig for ham. Kong Ferdinand havde trukket sig tilbage til Sicilien og understøttede røverhøvdingene derfra. Fra Diavolo var en af de værste; hans eneste bedrifter var at myrde fredelige rejsende. Kun i omegnen af Napoli herskede der nogen ro og orden.

Jeg kom til Napoli den 1. april. Få dage efter stødte en ung mand, Aymond de Virieu til mig der. Vi var gamle venner fra

skolen, og hans og min livsførelse er således filtret ind i hinanden fra vor ungdom til hans død, at jeg har måttet tale om ham, hver gang jeg har været nødt til at nævne mig selv.

Episode

1

I Napoli levede jeg samme indadvendte liv som i Rom hos den gamle maler ved den spanske plads; der var dog den forskel, at mens jeg i Rom vandrede om mellem oldtidslevninger og ruiner, tilbragte jeg min tid i Napoli langs med eller på havet. Om aftenen vendte jeg tilbage til det gamle kloster, hvor min moders frænde gæstfrit skænkede mig ly. Jeg havde der et lille hul oppe under taget med en balkon med et mylder af blomster og slyngplanter og en vidunderlig udsigt over havet, Vesuv, Castellamare og Sorrento.

Når vejret var klart om morgenen, kunne jeg se Tassos hvide hus glitre ude i synskredsen. Det hang som en svanerede oppe på toppen af en gul klippeklint, som bølgerne havde slikket glat. Dette syn var mig en nydelse; det hvide hus trængte sig ind lige til bunden af min sjæl. Det var som en glorie, der fra det fjerne strålede ud over min ungdom, ubetydelig og ubemærket som jeg var den gang. En homerisk scene af hans liv stod som skrevet med ildbogstaver for mig. Det er den dag, da han kommer ud af fængslet. Pøbelen misunder ham, stormændene bagtaler ham; man driver spot med hans geni, hans eneste rigdom. Han kommer til Sorrento for at søge en smule hvile, kærlighed og medlidenhed. Han forklæder sig som tigger og går hen til sin søster for at prøve hendes hjertelag og se, om hun i det mindste vil kendes ved ham, hun har holdt så meget af.

"Hun kendte ham øjeblikkelig," siger den naive levnedsbeskrivelse, "hvor sygelig og bleg han end så ud, og skønt hans skæg begyndte at blive hvidt, og hans kappe hang i laser. Hun kaster sig i hans arme med større ømhed og barmhjertighed, end om hun havde genfundet sin broder blandt hertugen af Ferraras hofmænd og i gyldenstykkes klæder. I lang tid kan hun ikke få et ord frem, således hulker hun. Hun trykker broderen til sit hjerte, vasker hans fødder, bringer ham faderens kappe og laver et festligt måltid. Men ingen af dem kan få en bid ned, så forgrædte er de. De sidder dagen igennem og græder med hinanden uden at sige et ord, se ud over havet og mindes deres barndom."

2

Så nåede vi sommerens begyndelse. Bugten ved Napoli lå mellem sine bakker, sine hvide huse, sine klipper med de klatrende vinranker og strakte sig ud mod havet, der var dybere blåt end himlen. Den lignede et antikt drikkekar, kranset med skum og med efeu og ranker om hank og rand. Posilippos fiskere, hvis hytter hænger på klipperne, og som stiller deres garn til tørring på strandbreddens sand, vover sig på den årstid tillidsfuldt ud på dybet og går to-tre mile til søs for at fiske under Capris, Procidas og Ischias klinter, ja endog midt ude i Gaëta-bugten.

Nogle har harpiksfakler med sig og tænder dem an for at narre fisken. Den stiger op mod lyset i den tro, at det er dagskæret. Så har de et barn siddende i stævnen; han bøjer faklen ned mod vandet, mens fiskeren stirrer ned i dybet for at få øje på byttet og at få det ind i garnet, flammen lyser lige så

stærkt som en smelteovn og kaster lange bølgende stråler hen over havet ligesom Månen. Når bølgerne bevæger sig, går disse stråler op og ned og strækker sig så langt, som den forreste bølge kaster genskinnet på den næste.

3

Min ven og jeg sad mangen en god time på et skær eller på de fugtige levninger af dronning Johannes slot. Vi sad og så det fantastiske skær fra faklerne og misundte de fattige fiskere deres omflakken og sorgløshed.

Vi havde nu tilbragt nogle måneder i Italien, vi havde haft en hel del at gøre med det egentlige folk på vore udflugter til lands og til vands. Vi var derved blevet fortrolige med deres stærkt betonede og velklingende sprog, hvor tegn og blikke ofte erstatter ordet. Vi var filosoffer af forudfølelse og lod hånt om de usle drifter, før vi havde mærket dem. Vi misundte derfor lazaronerne, som dengang dovent strakte sig hen ad bredden og bryggen langs bugten. De fik dagen til at gå ved at sove bag deres joller, eller med at høre deres improvisatorer fremsige deres inspirationer, og om aftenen dansede de tarantellen med de unge piger af samme klasse som de selv under en løvrig buegang langs med stranden. Vi kendte deres levesæt, karakter, sæder og skikke meget bedre end den fine verdens, der kom vi nemlig aldrig. Dette liv morede os og dyssede ungdommens feberagtige længsler i søvn, som opslider indbildningskraften, før den time slår, da det skal afgøres, om man bliver en handlingens eller en tankens mand.

Min ven var 20 år og jeg 18. Vi var altså i den alder, da man har lov til at tage fejl af drøm og virkelighed. Vi fandt på at ville

slutte bekendtskab med en af disse fiskere, at gå om bord hos ham og at leve som han et par dages tid. At tilbringe disse milde og strålende nætter under et sejl i denne vugge, som gyngede på bølgerne og under den dybblå stjernebesåede himmel, forekom os at være den højeste sjælenydelse. Vi målte prøve den og lære den at kende, om ikke for andet, så for at kunne fortælle om det bag efter.

Vi var fri og skyldte ikke noget levende væsen regnskab for vor gøren og laden eller for vor udflugt. Derfor satte vi vor drøm i værk allerede den næste morgen. Da vi flakkede om på bredden ved Margellina, som løber hen under Vergils grav ved foden af Posilippo, hvor de neapolitanske fiskere slæber deres både på land og bøder deres garn, fik vi øje på en endnu kraftig gammel mand. Han stoppede sine redskaber ned i båden. Den var malet med de mest iøjnefaldende farver, og oven over den hang et billede af den hellige Frants. En tolvårs dreng var hans eneste rorkarl, og i det øjeblik, vi kom, bar han just to brød, en hård bøffelost, skinnende og forgyldt som klintestenene på stranden, nogle figener og en lerdunk med vand – om bord.

Den gamle mands og drengens ansigter tiltalte os. Vi gav os i snak med dem. Fiskeren gav sig til at le, da vi foreslog ham at tage os med som rorkarle. "Fine hænder er ikke hårdhudede nok til at håndtere en åre," sagde han. "De hvide hænder er skabt til at bruge pennen og ikke de hårde ting, det ville være synd at hærde dem."

"Vi er unge," sagde min ven. "Vi vil prøve de forskellige håndteringer, førend vi træffer vort valg. Vi synes om Deres, fordi den har hjemme på havet og under himlen."

"De har ret," svarede den gamle bådfører. "Det er en håndtering, som gør hjertet glad og lærer det at stole på de helliges bevogtning. Et menneske ved hverken, hvor vinden eller bølgerne kommer fra. Høvlen og filen er i håndværkerens hånd, rigdom og gunstbevisninger i kongens, men båden står i Guds hånd."

Denne fromme filosofi bestemte os yderligere til at indskibe os netop med denne fromme fisker. Han stod længe imod, men endelig gav han efter. Aftalen blev, at vi hver skulle give ham to carliner om dagen i lærepenge og for vor kost.

Da vi var blevet enige om dette, blev drengen sendt til Margellina for at købe flere levnedsmidler, brød, vin, saftige oste og frugt. Da dagen begyndte at hælde, hjalp vi ham med at sætte båden i vandet og stak til søs.

4

Den første nat var vidunderlig dejlig; havet var ligeså spejlblankt som en indsø, der er indrammet mellem de schweiziske bjerge. Jo længere vi kom bort fra kysten, des hurtigere forsvandt lysblinkene fra paladsernes vinduer og bryggen i Napoli. Kun på fyrtårnene kunne vi kende, hvor vi var; men de blegnede i forhold til den svage ildsøjle, der –steg op fra Vesuvs krater. Mens fiskeren kastede sit garn ud og trak det ind igen, og drengen halvt i søvne svang faklen, gav vi tid efter anden båden et let stød fremad med årerne, og det var os en sand nydelse at høre, hvorledes dråberne af det vand, som faldt fra vore årer, dryppede ned i havet med en harmonisk lyd, som perler i et sølvbækken.

Vi var for lange siden kommet uden om Posilippos forbjerg, over Puzzuolis og Bajae-bugten og gennem kanalen mellem Kap Misene og Procida. Vi var ude på det åbne hav. Vi begyndte at blive søvnige og lagde os under tofterne ved siden af drengen.

Fiskeren bredte det tunge sejl ud over os; det lå ellers sammenrullet i bunden af båden. Vi sov således mellem to bølger, vugget af havets næsten umærkelige bevægelse; den fik knap nok masten til at vippe. Da vi vågnede, var det højlys dag. Den strålende sol trak ligesom vatrede bånd over havet, og dens lys blev kastet tilbage af de hvide huse på en kyst, vi ikke kendte. En let landvind fik sejlet til at baske over vore hoveder og drev os fra vig til vig, fra klippe til klippe. Det var det yndige Ischias takkede og stejle kyst, hvor jeg senere hen skulle bo så længe og elske så højt. Da jeg nu så den første gang, svømmede den i et let lyshav, dukkede op af havet og tabte sig oppe i den blå himmel, som om det var virkeliggørelsen af en digters drøm under en let søvn en sommernat.

5

Øen Ischia, som skiller bugten ved Gaëta fra bugten ved Napoli, og som et smalt sund igen skiller fra Procida, udgør kun et eneste bjerg; dens hvide top strækker sine takkede tænder ind i himlen. Dens forrevne sider udhules af dale, af kløfter og af bjergstrømmenes lejer, og fra øverst til nederst vokser den mørkløvede kastanje. På højsletterne, som bøjer sig ned mod havet, ligger hytter, simple landsteder og små landsbyer skjult under bankernes buer. Hver af disse landsbyer har sin "marina"; således hedder en lille havn, hvor fiskerbådene vugger sig, og

hvor nogle master med latinsejl vipper sagte. Ræerne støder mod træerne og vinrankerne på kysten.

Der er ikke et af disse huse, uden at det svarer til idealet af en digters eller en elskers hjem, enten det så hænger på bjergets skråninger, eller kryber sammen i en kløft, eller rejser sig over de andre på en højslette, med vinranken foran sig, der klynger sig op til kastanjelunden, eller det ligger under en gruppe pinjetræer, omgivet af sine hvide buegange med de halvmåneformede hængende gitre.

Vore øjne kunne ikke blive trætte af at se på det. Der vrimlede af fisk på kysten. Fiskeren havde haft en god nat. Vi gik i land i en af de små vige på øen for at hente frisk vand ved en kilde og for al hvile os under klipperne. Ved solnedgang kom vi tilbage til Napoli, liggende på tofterne. Der var en lille mast i stævnen og et firkantet sejl; mere behøvedes ikke for at komme langs Procida og Kap Misene og for at få havet til at skumme under vor lette båd. Drengen passede skødet.

Vi hjalp den gamle fisker og drengen at trække båden på land og at bringe kurvene med fisk hen kælderen under et lille hus i læ af Margellinas klipper, hvor de boede.

6

De næste dage genoptog vi vor ny håndtering med lystig hu. Vi fartede om som sørøvere på bølgerne, drev for vinden, lige glade, hvor den så end kom fra. Vi besøgte Capri, hvor indbildningskraften endnu søger Tiberius' uheldsvangre skygge, Cumae, hvis templer er begravet under de bredkronede laurbærtræer og de vilde figner, Bajae og dets kyster, der ser ud, som om de er blevet gamle og grå ligesom de unge romere, der

før morede sig i læ af dem; Portici og Pompeji, der smiler endnu under Vesuvs lava og aske, Castellamare, hvis store og mørke laurbær og kastanjeskove spejler sig i havet og giver redens kåde bølger et mørkegrønt skær. Den gamle fisker kendte altid en eller anden fiskerfamilie, der gæstfrit husede os, når havet var så uroligt, at vi ikke kunne komme til Napoli.

I to hele måneder var vi ikke inde i en kro. Vi levede i fri luft med folket og tarveligt som det. Vi havde stillet os lige med det for at komme naturen så nær som muligt. Selv i vor dragt var der ikke nogen stor forskel; vi talte som det og ved at dele dets simple vaner kom vi næsten til at føle som det.

Denne forvandling kostede for resten hverken min ven eller mig synderlig møje. Vi var begge opdraget på landet under revolutionens storme. Den havde dræbt eller splittet vor familie ad. I vor barndom havde vi levet meget sammen med bønderne; han i Grésivaudans bjerge hos en amme, der tog sig af ham, mens hans moder sad i fængsel, jeg på bakkerne ved Mâcon i et lille bondehus, hvor mine forældre havde bygget deres rede for at lade stormene fare hen over den. Der er ikke anden forskel på bonden i vore bjerge og fiskeren i Napoli end den, der følger af opholdssted, sprog og håndtering. Furen og bølgen fremkalder de samme tanker hos dem, der pløjer jorden og havet. Naturen taler det samme sprog til enhver, der bor sammen med den, enten det så er i bjergene eller på havet.

Vi følte det. Midt imellem disse simple mennesker mærkede vi ikke, at vi havde skiftet land. De samme instinkter afføder ethvert slægtskab mellem menneskene. Vi fandt behag i dette ensformige liv, mens det lullede os i søvn. Vi tænkte med sorg på, at sommeren lakkede mod enden, at efteråret og vinteren

stod for døren, og at vi skulle vende næsen hjemad. Vore forældre begyndte at blive ængstelige og bestormede os med bønner om at komme hjem. Vi skød tanken på hjemrejsen bort fra os og holdt af at forestille os, at det liv, vi levede, skulle vare evigt.

7

Imidlertid var vi kommet ind i september med dens efterårsregnskyl og uvejr. Havet var ikke længere så roligt, vor håndtering kostede store anstrengelser, og undertiden blev den farlig. Det kulede stærkere op, bølgerne stod i skum og gennemblødte os med deres skvæt. Vi havde købt to af de mørkebrune uldne hættekapper, som søfolkene og lazaronerne kaster over skuldrene om vinteren. Kappens brede ærmer hænger ned langs de nøgne arme. Hætten hænger enten i nakken eller op over hovedet, eftersom vejret er, og dækker sømandens hoved mod regn og kulde eller lader brisen og solstrålerne tørre hans våde hår.

En septembermorgen gik vi ud fra Margellina. Havet lå spejlblankt, ikke det letteste vindpust krusede det. Vi agtede os hen til kysten ved Cumae for at fiske muller og tunfisk, som strømmen fører derhen på den årstid.

Den rødlige morgentåge lå midtvejs opad højderne og varslede storm hen ad aften. Vi håbede at komme den i forkøbet og få tid til at løbe uden om Misene, førend det dorske og søvnige hav tog alt for galt på veje.

Vi fik en mængde fisk og tænkte på at kaste garnet ud endnu et par gange. Men vejret overraskede os. Vinden kastede sig ned fra toppen af Epomeo, det uhyre bjerg, der behersker Ischia,

med en støj og en vægt, som om bjerget selv kastede sig ned i havet. Den jævnede først havet omkring os som en jernharve, når den knuser jordklumperne og glatter furen. Så kom bølgen sig af sin overraskelse; den begyndte mumlende at svulme og hævede sig til en sådan højde, at den i enkelte øjeblikke skjulte landet og øerne for os.

Vi havde lige langt til fastlandet og Ischia og var kommet halvvejs ind i den kanal, som skiller Kap Misene fra den græske ø Procida. Der var kun en ting at gøre, det var, hvis det kunne lykkes os at slippe igennem, at kaste os til venstre i bugten ved Bajae og at søge ly i den, hvor vandet var smult.

Den gamle fisker betænkte sig ikke. Fra toppen af en sø, som et øjeblik holdt barken i ligevægt i en hvirvel af skum, kastede han hurtigt sit blik til alle sider, som en vejfarende, der er faret vild og klatrer op i et træ for at se, hvad vej han skal tage. Derpå styrtede han hen til roret og råbte: "Tag årerne, børn, vi må nå forbjerget før stormen; kommer den først, så er vi færdige." Vi lystrede, som legemet lystrer viljen.

Med øjnene fæstede på hans for dér at læse, i hvad retning vi skulle ro, bøjede vi os over årerne og gled snart langsomt op ad bølgen, når den rejste sig, eller styrtede hurtigt ned med skummet i dybet, når den faldt. Det gjaldt da om at fremskynde farten opad, og om at standse nedfarten ved at skodde. En halv snes bølger, den ene højere end den anden, kastede os ind i det snævreste sted i sundet. Men stormen var kommet før os, og idet den fo'r ind i den smalle åbning, havde den en sådan kraft, at den larmede og kogte som rasende lava; bølgerne kunne ikke komme hurtigt nok af sted for stormen, der drev dem foran sig, de kobledes sammen, gled tilbage, rislede til siderne og

spredtes i alle retninger, som om havet var gået fra forstanden, søgte at slippe ud uden at kunne komme gennem kanalen, stødte med vældige stød mod Kap Misenes stejle klipper og rejste en skumsøjle, hvis dråber endog nåede ud til os.

8

Det ville have været vanvid at tænke på at gennemføre gennemfarten med en sådan nøddeskal; et eneste skumskvæt kunne fylde den og få den til at gå til bunds. Fiskeren kastede et eneste blik, som jeg aldrig skal glemme, på klippen, som man trods mørket kunne se gennem skumsøjlen, gjorde så korsets tegn og råbte: "Det er utænkeligt at komme igennem, endnu umuligere at gå tilbage til det åbne hav, der er kun én ting at gøre, at se at nå Procida eller gå til bunds."

Hvor uerfarne vi end var i sømandskab, indså vi dog nok, hvor vanskeligt det var at dreje bi, mens vinden kom stødvis. Skulle vi styre mod den fremspringende pynt af Ischia, fik vi vinden agter ind; og stormen drev os foran sig. Vi fulgte havet, som flygtede med os, og bølgerne, som tog os på ryggen, førte os med sig. Des mindre udsigt havde de til at begrave os i de afgrunde, de udhulede. Men for at nå Procida, hvor vi kunne se lysene skinne i læ af os måtte vi tage bølgerne på skøns og så at sige glide ned i dalene med dem hen imod kysten, mens vi sørgede for at vende bådens side mod bølgerne, men så lidt af rælingen som muligt mod vinden. Der var imidlertid ingen tid til at betænke sig. Fiskeren gjorde tegn til os, at vi skulle løfte årerne i vejret, og benyttede tidspunktet mellem to bølgeslag til at lægge roret bagbord. Vi satte nu kursen mod Procida og drev som en tangklump fra den ene bølge til den anden.

9

Vi kom kun langsomt afsted. Støvet, skummet, skyerne, som stormen rullede sammen og flåede i stykker, gjorde mørket dobbelt uigennemtrængeligt. Den gamle fisker havde sagt til drengen, at han skulle tænde en af harpiksfaklerne, enten for at han kunne se at manøvrere i havets dybder, eller for at antyde for sømændene på Procida, at kristne mænd svævede i livsfare og bede dem – ikke om hjælp, det var umuligt, men om at bede for os.

Det var et på én gang ophøjet og sørgeligt syn at se den arme dreng med den ene hånd støtte sig til den lille mast i stævnen og med den anden løfte denne fakkel, der skinnede som ild, over sit hoved. Flammen vred sig under stormen og sved hans fingre og hår. Dette flakkende dys så man snart blinke på bølgekammene, snart forsvinde i dybet, altid nærved at slukkes, men lige så hurtigt flammende op igen; det var som et sindbillede på de fire liv, der i nattens mørke og dødsangsten kæmpede om redning mod døden.

10

På den måde gik tre timer, hvor hvert minut var lige så langt som tanken, der målte det. Imidlertid stod Månen op, og, som det altid sker, stormen tog til. Havde vi ført den mindste stump sejl, ville vi være kæntret tyve gange. Skønt bådens lave ræling kun frembød en ubetydelig flade for vinden, var der øjeblikke, hvor det så ud, som om den løftede kølen op af vandet, og hvor den hvirvlede os rundt som et blad, der i jævndøgnsstormene falder ned fra træet.

Vi tog meget vand ind, og det var ikke at tænke på at øse så hurtigt, som det skyllede ind over os. Der var øjeblikke, hvor vi følte bådens planker bøje sig under os som en ligkiste, man sænker i graven. Vægten af vandet, båden tog ind, gjorde, at den ikke lystrede så godt, og at den hævede sig langsommere, når den kom mellem to bølger. Var den blevet sinket et eneste sekund, havde det været ude med os.

Uden at kunne tale og med tårer i øjnene gjorde den gamle fisker tegn til os, at vi skulle kaste alt det over bord, der lå bag i båden. Vanddunkene, fiskekurvene, de to tykke sejl, jernankeret, tovværket, ja selv hans søtøj og vore uldne hættekapper, der var helt gennemvåde – alt over bord. Den stakkels søulk så på et øjeblik hele sin rigdom gå til bunds; men båden rettede sig og drev rask fremad som en væddeløber, man har taget ridetøjet af.

Lidt efter lidt kom vi ind i mere smult vand i læ af Procidas vestlige pynt. Vinden lagde sig, faklens flamme gik lige til vejrs, månen tittede ned til os gennem et blåt hul i skyerne. Bølgerne blev længere, jævnere og skummede ikke længere over vore hoveder. Lidt efter blev søerne korte og krappe som i en rolig vig efter stormen, og skyggen af Procidas klint begrænsede vor synskreds. Vi var midt for øen.

11

Havet var endnu for oprørt til, at vi kunne tænke på at lande der. Vi måtte forberede os på at nå land på siden af øen og midt mellem skærene.

"Nu skal I ikke være bange, børn!" sagde den gamle, da han ved fakkelskinnet kunne se, hvor vi var. "Vor Frue har hjulpet os,

nu er vi snart i land, og i nat skal vi sove hjemme hos mig."

Vi troede, at han var gået fra forstanden; vi vidste nemlig ikke af, at han havde andet hjem end den mørke kælder ved Margellina, og for at komme derhen før sengetid måtte vi på ny gennem sundet, uden om forbjerget og igen trodse det brølende hav, som vi lige var sluppet ud af.

Han lo ad den forundrede mine, vi satte op, og læste vore tanker i vore øjne.

"I skal ikke være bange, unge mænd! Vi skal komme hjem uden at blive overstænket af en eneste bølge."

Derpå forklarede han os, at han var fra Procida. Han ejede endnu på denne side af øen sin faders hytte og have. For øjeblikket var hans kone derovre med sit barnebarn, der var en søster til vor unge skibsdreng, Beppino, og endnu to andre børnebørn for at tørre figener og plukke druer, som de solgte i Napoli.

"Endnu blot et par åretag," føjede han til, "og vi skal drikke af en kilde, der er klarere end Ischias vin."

Disse ord satte modet op igen: Vi roede endnu omtrent en fjerdingvej langs Procidas høje og skummende kyst. Med mellemrum løftede og svingede drengen faklen. Den kastede et utydeligt lys over klipperne og viste os overalt en lodret væg, hvor det var umuligt at lande. Endelig drejede vi om et hjørne, hvor klippen var granit og skød ud i havet som en bastion. Vi så, at klinten bøjede sig indad og fremviste en hulning som en breche i en fæstningsmur. En drejning med roret satte os lige ind på kysten, tre sidste bølger kastede vor udasede båd ind mellem to skær, hvor vandet var lavt, om det end skummede.

12

Da stævnen stødte mod skærene, gav det en bragende lyd, som når et bræt falder ned og knækker over. Vi sprang ud i vandet, fortøjede vor medtagne båd med et stykke tov og fulgte så den gamle og drengen, der gik foran.

Vi klavrede op ad skrænten ad en slags snæver trappe med ulige trin, som man havde hugget ind i klippen med en mejsel, og som var ganske glatte af havvandet, der var sprøjtet op på dem. Denne trappe i klippen blev undertiden borte under fødderne, men så fik man i stedet kunstige trin, som man havde lavet ved al bore den spidse ende af bådshager ind i huller i klippen og ved at lægge gamle tjærede rester af bådplanker eller knipper af kastanjegrene med løvet på oven på dem.

Efter at vi således var steget en 4-500 skridt til vejrs, nåede vi et lille gårdsrum med et brystværn af grå sten uden om. I baggrunden af gården åbnede to mørke buer sig; de lod til at føre ind til en slags forrådskammer. Disse buer, der var trykket ned i midten, bar et fladt tag, langs med hvis kant der stod potter med rosmarin og basilikum. Under buerne løb der en simpel svalegang, hvor majskolber glimtede som guldlysestager i måneskinnet.

En slet sammenføjet dør førte ud til svalen. Til højre hævede det uregelmæssige terræn, som huset var bygget på, sig op i højde med svalen. Et tykt figentræ og nogle bugtede ranker fra en vinstok hang ud over husets hjørne, stak nogle blade og frugter ind i hullerne i svalen og krøb langs med søjlerne, der støttede buerne. Nogle grene hang som en slags gitterværk ned for to lave vinduer, som vendte ud til denne såkaldte have. Havde vinduerne ikke været der, kunne man have taget dette

plumpe, firkantede og lave hus for en af de grå klipper på kysten, eller for en af de afkølede lavablokke, som kastanjerne, slyngplanterne og vinrankerne næsten knuser og begraver under deres grene. Vingårdsmanden fra Castellamare eller Sorrento hugger et hul i dem med en dør for, gemmer sin vin der ved siden af ranken, der har båret den.

Vi var helt forpustede af at klavre så langt og så hurtigt og af de tunge årer, vi havde på skulderen. Den gamle mand og min ven og jeg blev derfor stående et par minutter i gården for at få vejret igen; men drengen kastede sin åre på en bunke kvas, tog trappen i et par spring, bankede på ruderne med den brændende fakkel og råbte i en fornøjet tone: "Mor, mor og lille søster! *madre! sorellina!* Gaëtano! Graziella! Stå op og luk op! her er bedstefader og jeg, og der er et par fremmede med os."

Vi hørte en søvndrukken, men klar og blød stemme forundret sige noget inde i huset, men vi kunne ikke forstå, hvad det var. Vi så en nøgen og hvid arm i et vidt ærme åbne vinduet på klem, og ved det lys, faklen, som drengen stod og holdt på tåspidsen, kastede, fik vi øje på det yndigste pigehoved.

Graziella blev vækket af sin sødeste søvn ved broderens stemme og havde hverken tænkt på eller givet sig tid til at tage klæder på. På bare ben var hun løbet hen til vinduet i sin uordnede natdragt. Halvdelen af hendes sorte hår hang ned over den ene kind og snoede sig om hendes hals. Den fik vinden fat i og daskede den først på det halvåbne vindue og piskede hende bagefter i ansigtet med det.

Med bagsiden af hænderne gned hun søvnen af øjnene; stak albuerne i vejret og strakte sig for at blive rigtig vågen. Gennem den tynde særk, der var knappet i halsen, kunne man se hendes

slanke og fine legeme; det viste endnu knap spor af en ung kvindes bløde og afrundede former. Hendes store mandelformede øjne havde den ubestemmelige farve, der veksler mellem kulsort og dybt blåt. Den stærke stråleglans dæmpes i disse øjne af det fugtige blik, og de røber både ømme følelser og stærke lidenskaber. Denne guddommelige farve har Asiens og Italiens kvinder lånt af dagens brændende stråler og af himlens, havets og nathimlens milde blå. Kinderne var fulde, runde med faste linjer; de var lidt blege og solbrændte; men det var ikke nordens sygelige bleghed, men sydens sunde, og lignede farven på det marmor, der længe har ligget i luften eller i vandet. Munden stod halvåben, dens linjer tydede på uskyldighed og hjertensgodhed. Læberne var lidt tykkere end vore kvinders. Tænderne var korte, men blændende hvide og skinnede som perlemoret i de muslingeskaller, der ligger i det solbeskinnede vand ved kysten.

Hun talte livligt med sin yngre broder, og hendes skarpt betonede ord, som stormen slugte det halve af, lød som musik i vore øren. Hendes træk var lige så bevægelige som fakkelskæret, der belyste dem; de gik fra forundring til skræk, fra skræk til lystighed, fra medfølelse til latter. Endelig fik hun øje på os – vi holdt os beskedent bag ved figentræets tykke stamme – så gav hendes hånd slip på vinduesskodden, som klaprede mod væggen, hun trak sig forlegen tilbage, skyndte sig at kalde på bedstemoderen, klædte sig halvt på, lukkede døren i buegangen op og kyssede sin bedstefader og broder ømt.

13

Kort efter kom bedstemoderen også ned. Hun holdt en rød lerlampe i hånden. Lyset faldt på hendes magre og blege ansigt og på hendes hvide hår. De var lige så hvide som de uldtotter, der lå og fløs på bordet ved siden af tenen. Hun kyssede sin mand på hånden, og sin sønnesøn på panden. Hvad vi havde oplevet, gengav bedstefaderen og sønnesønnen med nogle få ord og tegn. Vi hørte ikke det hele, vi holdt os beskedent tilbage for ikke at være vore værter til ulejlighed, mens de udvekslede deres følelser og tanker. De var fattige, vi var fremmede; vi skyldte dem fremfor alt agtelse. Den viste vi dem uden ord og ved at holde os nær ved døren.

Tid efter anden så Graziella forbavset og halvt som i drømme på os. Da bedstefaderen var færdig med sin fortælling, faldt den gamle kone på knæ tæt ved skorstenen. Graziella steg op på det flade tag og tog en rosmarinkvist og nogle stjerneblomster af orangetræerne. Derpå steg hun op på en stol og gjorde blomsterkosten fast med et par af sine lange hårnåle foran en statuette af den hellige jomfru, som hang over døren med en brændende lampe foran sig. Vi kunne indse, al det var et takoffer, hun bragte sin guddommelige beskytterinde, fordi hun havde frelst hendes bedstefader og broder, og vi tog vor del af hendes erkendtlighed.

14

I husets indre var lige så bart og tomt som klippen udenfor. De hvidtede vægge havde ikke noget betræk. Firbenene var blevet vækkede af lyset og smuttede ind mellem stenene og de bregneknipper, børnene sov på. På de barkede spær, som bar

taget, havde svalerne klinet deres reder, og ungernes sorte hoveder stak op over kanten, de så sig forskrækkede om. Graziella og bedstemoderen sov i det andet værelse i én seng. Sengeklæderne var nogle gamle sejlstumper. På gulvet stod der nogle frugtkurve og lå der en muldyrsaddel.

Nu vendte fiskeren sig om og pegede skamfuld på sin fattige bolig. Derpå førte han os op på taget, det er ærespladsen i Orienten og Syditalien. Sammen med Graziella og drengen lavede han os en slags skur deroppe ved hjælp af et par årer, han gjorde fast. Ovenpå lagde han nogle kastanjegrene, han for nylig havde hugget af oppe i bjergene. Så kastede han nogle knipper bregner derind, bragte os et par stykker brød, frisk vand og nogle figner og ønskede os godnat.

Vi faldt snart i en dyb søvn efter dagens anstrengelser og de mange sindsbevægelser. Da vi vågnede, kvidrede svalerne allerede rundt om vort leje. I deres flugt berørte de næsten taget for at opsamle de krummer, vi havde spildt, da vi spiste. Solen stod højt på himlen og brændte på kvistene, som var vort tag.

Vi lå længe og døsede på bregneknipperne i den halvslummer, som tillader sjælen at føle og tænke, før legemet får mod til at stå op og arbejde. Vi talte nogle få utydelige ord til hinanden, men tav så igen længe og faldt tilbage i vore drømmerier. Fisketuren i går, båden, som vippede under os, det rasende hav, de utilgængelige klipper, Graziellas ansigt oppe i vinduet, belyst af faklen – alt dette filtrede og vævede sig ind i hinanden og opførte en sand heksedans i vore hoveder.

Vi kom ud af denne døs ved at høre den gamle bedstemoder hulke og overøse sin mand med bebrejdelser nede i stuen. Skorstenen, som gik op igennem taget, tillod os at høre enkelte

ord. Den stakkels kone jamrede over, at de havde sat vanddunkene, ankeret, det næsten ny tovværk til, men især over de to sejl, som hun havde spundet og vævet af egen hamp, og som vi havde været grusomme nok til at kaste i havet for at frelse vort eget liv.

"Hvor i al verden kunne du dog finde på" – sagde hun til den sønderknuste mand, der ikke lukkede munden op – "at tage disse vildfremmede folk, disse franskmænd med dig? Ved du da ikke, at de er hedninge, og at ulykken og ugudeligheden løber i hælene på dem! De hellige har straffet dig. De har taget alle den smule ejendele fra os, vi havde. Tak dem alligevel, fordi de ikke har gjort os til fortabte sjæle."

Den stakkels mand vidste ikke, hvad han skulle svare; men Graziella gjorde indsigelse mod disse uforskyldte bebrejdelser med et forkælet barns hele myndighed og utålmodighed, fordi det ved, at det har lov til at gøre, hvad det vil. Hun tog parti for den gamle mand med ordene:

"Hvad mener du så egentlig med at kalde de fremmede for hedninge? Er hedningene måske så medfølende som disse stakkels unge mennesker. Korser hedninger sig foran de helliges billeder lige som vi? Og jeg kan fortælle dig, at da du i går faldt på knæ og takkede Gud, og da jeg fæstnede urtekostene foran Vor Frues billede, så så jeg, at de bøjede hovedet, som om de bad, og korsede sig over brystet, ja jeg så endog en tåre i den yngstes øje, og at den trillede ned over hans kinder og faldt på hans hånd."

"Det var en dråbe saltvand, der faldt ned fra hans fugtige hår," svarede den gamle kvinde skarpt.

"Og jeg kan forsikre dig, at det var en tåre," sagde Graziella helt fortørnet. "I den storm, der blæste, er håret nok blevet tørt, mens de gik op ad stien. Men stormen tørrer ikke hjerter ud. Du kan tro mig, der var tårer i deres øjne".

Vi kunne nu forstå, at vi havde en mægtig beskytterinde i huset; bedstemoderen lukkede ikke munden op og snakkede ikke mere.

15

Vi skyndte os at stige ned og at takke den fattige familie for den gæstfrihed, den havde ydet os.

Vi fandt hele familien lige til de mindste børn i færd med at stige ned til kysten for at se, om båden havde været fortøjet så godt, at den ikke var kommet noget til i stormen, det blæste nemlig endnu stadig væk meget stærkt. Vi gik ned med dem med bøjet hoved og som ulykkelige gæster, der har skyld i ulykke, der har ramt deres værter og ikke ved, hvad disse mener om sagen.

Fiskeren og hans kone var nogle skridt foran os. Graziella holdt en af sine små brødre ved hånden og bar den anden på armen. Hun gik lige bag efter de gamle. Vi gik bagest og vekslede ikke et ord.

Der lå en klippe i vejen, så at man først fik øje på skæret, der hvor stien drejede om for sidste gang. På én gang hørte vi de gamle udstøde et smerteligt skrig; vi så dem strække de nøgne arme mod himlen, vride hænderne i den dybeste fortvivlelse, slå sig for panden, rive totter af deres hvide hår, som stormen førte med sig, når den hvirvlede sig om klipperne. Det varede ikke længe, før man hørte Graziella og hendes små søskende

ligeledes skrige op. De styrtede og sprang som besatte ned ad de sidste trin hen imod skæret og ud i de skumfrynser, som søerne kastede op på land. De kastede sig ned på strandbredden, nogle på knæ, andre baglæns, den gamle bedstemoder med hænderne for ansigtet og hovedet ned i det våde sand.

Vi stod på det yderste af næsset og så på denne forestilling. Stævnen af båden var gjort fast til skæret, men der var ingen ankre til at holde bagstævnen nede. Om natten havde derfor søerne løftet den op og knust den på kanterne af skæret, som burde have beskyttet den. Det halve af den ulykkelige båd hang endnu fast ved det tov, vi havde bundet den med om aftenen. Den sled voldsomt for at komme løs; det lød som stemmer fra mennesker, der er ved at omkomme, og som til sidst kun udstøder hæse og fortvivlede hyl.

Det øvrige af båden, bagstavnen, masten, spanterne, de malede planker lå rundt omkring langs kysten. De lignede lemmer af lig, som ulvene har flået efter et slag. Da vi kom ned på strandbredden, løb den gamle fisker fra den ene til den anden af disse løsrevne stykker. Han samlede dem op, så på dem med tørre øjne, lod dem falde ned for sine fødder og gik videre. Graziella havde slået tørklædet op over hovedet og sad og græd stille. Børnene rendte omkring og råbte i vandkanten og prøvede, om de ikke kunne få vragstumperne op på land.

Den gamle bedstemoder sukkede og snakkede i et væk. Vi kunne kun forstå enkelte af disse udråb og klager, som lød langt bort og skar os i hjertet.

"O du grusomme hav! du døve hav! du er værre end Helvedes udsendinge, du hjerte- og æreløse hav!" Således skreg hun op og

dyngede forhånelse på forhånelse; hun knyttede hånden ud mod havet og vedblev: "Hvorfor har du ikke også opslugt os? os allesammen, siden du har taget det, der gav os det daglige brød! Der! der! der! nu kan du tage mig i stumper og stykker, siden du ikke ville tage mig på én gang."

Med disse ord sprang hun op, kastede pjalter af sin kjole og totter af sit hår i havet. Hun truede ad søerne og trampede i skummet. Så gik hun fra vrede over til klager, fra raseri til rørelse. Hun satte sig igen ned, støttede sit hoved i sine hænder og så bedrøvet på, hvorledes de sønderknuste planker slog mod skæret. "Stakkels båd!" udbrød hun, som om vraget havde været lemmerne på et elsket væsen, der kunne høre og forstå hende. "Burde du have et sådant endeligt? Burde vi ikke være omkommet med dig? dø sammen, som vi havde levet sammen? Der ligger du nu i stykker og stumper på skæret og råber endnu i din dødsstund efter os, som du har kaldt på os hele natten og hvor vi burde være styrtet hen for at komme dig til undsætning! Hvad må du ikke tænke om os? Du har været os en tro tjener, men vi har forrådt dig, ladet dig ligge og omkomme! omkomme så nær ved hjemmet, at du kunne høre din herres slemme! Kastet op på kysten som liget af en tro hund, som bølgerne skyller op for fødderne af den herre, der selv har smidt den i vandet!"

En tid lang kunne hun så ikke tale for gråd, så begyndte hun igen at opremse alle de gode sider ved båden, alle de penge, den havde kostet dem, alle de minder, der knyttede sig til disse stakkels vragstumper, der lå og flød omkring.

"Var det derfor," begyndte hun så igen, "at vi lod dig kalfatre og male, da det sidste tunfiskeri var forbi? Var det derfor, at min

stakkels søn, før han døde fra sine tre små moderløse børn, byggede dig med sådan en omtanke og lyst og næsten ganske alene med sine egne hænder? Når jeg kom og hentede fiskekurvene under halvdækket, kunne jeg kende hans øksehug i træet, og jeg kyssede det til taknemlig ihukommelse. Nu bliver det hajerne og krabberne, som kommer til at kysse det. Om vinteraftenerne havde han selv med sin kniv udskåret den hellige Frants' billede af en planke og havde gjort det fast i bagstavnen, for at beskytte dig mod al slags uvejr. Åh, den ubarmhjertige helgen. Ja, det kan man kalde taknemmelighed? Hvad har han gjort for min søn, hans kone og båden, faderens efterladenskab, der skulle tjene brødet til hans stakkels børn? Og hvorledes har han passet på sig selv? Hvor er hans billede, som søerne tumler med?"

Imidlertid havde et af børnene imellem to sten fundet en stump af båden, som bølgerne havde skyllet op på det tørre. "Bedstemor! Bedstemor!" råbte han, "her er helgenen!"

Den stakkels kone glemte sin vrede, sine gudsbespottelige forhånelser, styrtede sig ud i vandet for at møde barnet, tog billedet, trykkede det til sine læber og dækkede det med sine tårer. Derpå satte hun sig roligt hen igen og sagde ikke et ord mere.

16

Vi hjalp Beppo med at samle alle vragstumperne sammen. Vi trak den ødelagte køl højere op på stranden. De stakkels folk kunne jo nok have nogen nytte endnu af plankerne og jernkrammet. Vi trillede store sten hen ovenpå det, for at havet ikke skulle skylle disse dyrebare levninger af båden bort, hvis

det steg. Vi gik tilbage til huset med tunge hjerter og langt bag efter vore værter. Det var ikke muligt at komme af sted straks, der var ingen båd, og havet var alt for oprørt endnu.

Med nedslagne øjne og uden at lukke munden op tog vi mod det stykke brød og den gedemælk, Graziella bragte ud til os ved brønden under figentræet. Vi lod familien sørge i fred og gik op på højsletten under rankerne og oliventræerne.

17

Vi sagde ikke ret meget til hinanden, min ven og jeg, men vi tænkte på det samme begge to og instinktmæssigt gik vi ad de stier, der førte mod øst, hvor den lille flække lå. Vi traf nogle gedehyrder og unge piger i græsk dragt og med oliekrukker på hovedet; de viste os på den rette vej. Efter en times gang kom vi til byen.

"Det var da kedeligt, at det skulle ske," sagde min ven.

"Vi må forvandle det til glæde for de flinke folk," sagde jeg.

"Det er netop det, jeg tænker på," svarede han og klingrede med en smuk mængde guldsecchiner i sit kobberbælte.

"Jeg også, men jeg har kun 5-6 secchiner i min pung, men da jeg er halvt skyld i uheldet, må jeg også være halvt med til erstatningen."

"Jeg er den rigeste af os to," sagde min ven. "Jeg har kredit hos en bankier i Napoli. Jeg skal lægge pengene ud, så kan vi gøre op, når vi kommer hjem."

18

Mens vi vekslede disse ord, hoppede vi let ned ad Procidas stejle gader. Vi kom snart ned til *la marina*; langs strandbredden lå

både fra Ischia, Procida og Napoli. Uvejret den forrige dag havde tvunget dem til at ty derhen. Søfolkene og fiskerne lå enten og sov i solen, mens bølgerne, der nu ikke tog så galt på vej mere, sang for dem, eller de sad og sladrede sammen på havnearmen. Af vor dragt og røde uldhuer sluttede de, at vi var et par unge matroser fra Toscana eller Genoa, og at vi var kommet til Procida med en af de brigger, som løb an for at hente vin og olie.

Vi løb langs *la marina* for at finde en stærk og vel udhalet båd, der ikke var større, end at to mænd let kunne tumle med den, og som i sine forhold og former så meget som muligt nærmede sig den, der var gået tabt. Det var ikke særlig vanskeligt at finde en. Den tilhørte en af øens rige fiskere, som havde flere andre foruden den. Den var så godt som ny. Nogle børn sagde os, hvor ejeren boede, og vi skyndte os hen til ham.

Det var en munter, let bevægelig og godmodig mand. Han hørte med bedrøvelse på os, da vi fortalte ham, hvad der var sket dagen i forvejen, og beskrev ham, hvor nær den fattige familie tog sig tabet. Han slog ikke en øre af på prisen, men han skruede den heller ikke op. Vi fik båden for 32 secchiner, og min ven betalte straks det hele. For disse penge fik vi båden med helt ny takkelage, sejl, i lerdunke og jernankre.

Vi købte forskellige genstande for at fuldstændiggøre udrustningen i en krambod nede ved havnen, såsom to røde uldne hættekapper, en til den gamle og en til drengen. Dertil føjede vi forskellige slags garn og fiskekurve, samt noget simpelt husgeråd, som kvinderne kunne bruge. Vi aftalte med den tidligere ejer, at vi ville give ham 3 secchiner til næste dag, hvis han ville påtage sig samme dag at bringe båden hen til et

nærmere betegnet sted. Stormen var begyndt at lægge sig, og man kunne uden fare sejle langs de stejle klipper, der brød vinden. Han lovede derfor at gøre det, og vi vendte tilbage til Andreas' hus ad landevejen.

19

Vi slentrede langsomt hjem ad; satte os under ethvert træ ved vejen og under rankernes bladhvælv; snakkede, drømte, købte figener, mispler og druer af de unge øpiger, vi mødte, og lod tiden gå, som den ville. Fra toppen af et forbjerg fik vi øje på vor båd, som gled forsigtigt hen i læ af kysten. Så tog vi benene på nakken for at komme lige så tidligt som den. Hverken i huset eller vingården hørte vi nogen tale eller gå. To smukke duer med brede befjedrede fødder og med hvide vinger med sorte stænk gik og pikkede majskorn op på brystværnet om det flade tag. Vi listede os op på taget så stille som muligt og traf hele familien i den dybeste søvn. Børnene sov ved siden af hinanden med hovederne på Graziellas arm, men på de voksne kunne man næsten læse deres dybe sorg af den stilling, de lå i.

Den gamle bedstemoder sov med hovedet på knæene. Hun drog sit vejr lige så dybt som om hun endnu hulkede. Bedstefaderen lå langs ud på ryggen med korslagte arme. Svalerne berørte hans grå hår på deres flugt. Der sad snese af fluer på hans svedige pande, som han lå der lige i den brændende sol. To dybe rynker trak sig lige ned til hans mund og viste, at mandens kraft var brudt, og at han havde grædt, da han var faldet i søvn.

Dette syn skar os i hjertet, men vi trøstede os ved tanken på den glæde, vi bragte disse fattige folk. Vi kastede for fødderne

af Graziella og hendes små brødre det friske brød, ostene, den saltmad, druerne, appelsinerne og fignerne, vi havde købt undervejs. Den unge pige og børnene turde knap rejse sig op mellem al den fylde, der så ud, som om den var faldet ned fra himlen. Bedstefader takkede os på familiens vegne; men bedstemoderen så på dette med et skummelt blik. Udtrykket i hendes ansigt tydede snarere på vrede end på ligegyldighed.

"Hør Andrea," sagde nu min ven til den gamle mand, "det kan såmænd ikke betale sig at blive ved at græde for det, som man kan få igen, når man ikke taber modet, men arbejder frisk væk. Der er træ nok til en ny båd i skoven, og man kan få sejl af den hamp, der vokser derhenne. Men sorgen opslider menneskets liv, og det begynder ikke forfra. Græder man en hel dag igennem, tærer det mere på kraften end et helt års slid. Lad os gå ned i gården alle sammen. Vi er jo jeres matroser, og vi skal hjælpe jer med at bære levningerne fra vort skibbrud op i gården. I kan lave plankeværker, sengesteder, borde og møbler til familien af det. Det vil more jer en gang, når alderdommen indfinder sig, at sove roligt i en seng, der er lavet af de planker, som så længe har vugget jer på søen."

"Så må I hellere lave ligkister af dem," mumlede bedstemoderen halvhøjt.

20

Imidlertid stod de dog op og fulgte os langsomt ned ad stien, men man så, at de fik ondt ved synet af havet og af at høre søerne bryde sig. Jeg tør ikke påtage mig at male deres overraskelse og glæde, da de ved den sidste omdrejning fik øje på den ny båd, der badedes af solen og var trukket op på landet

ved siden af vragstumperne af den gamle, og da min ven sagde til dem: "Båden er jeres!" Som lynslagne af samme glæde faldt de på knæ der, hvor de stod, for at takke Vorherre, før de kunne finde ord til at takke os. Men deres lyksalighed var mere end nok for os.

På min vens ønske stod de op og løb i hælene på ham hen til båden. Først gik de ærbødigt og på afstand rundt om den, som om de var bange for, at det var et drømmebillede, der ville fordunste som fata morgana. Derpå gik de nærmere hen, rørte ved den, og førte den hånd, hvormed de havde rørt den, op til panden og munden. Til sidst gav de deres beundring og glæde luft i høje råb, tog hinanden i hånden og gav sig til at danse rundt om den.

21

Beppo var den første, der gik om bord. Fra rummet under halvdækket i stævnen trak han efterhånden alt det frem, vi havde udstyret båden med, ankeret, tovværket, de firhankede dunke, de smukke ny sejl, kurvene, de bredærmede hættekapper. Han bankede på ankeret for at høre det klingre, foldede sejlet ud, følte med fingrene på den ru luv på kapperne. Han viste bedsteforældrene og sin søster alle herlighederne og skreg og trippede af glæde.

De søfolk, som havde roet båden derhen, lå bag klipperne og græd af glæde. Graziella bøjede hovedet; hun var mere tilbageholden i sin erkendtlighed, gik hen til bedstemoderen, og skønt hun kun talte halvhøjt, hørte jeg dog, at hun sagde, mens hun pegede hen på os: "Du sagde, at det var hedninger;

men hvad sagde jeg? at det snarere var engle! Hvem af os fik så ret?"

Den gamle kone kastede sig på knæ for os og bad os om forladelse. Fra den time af holdt hun næsten lige så meget af os som af sin sønnedatter og Beppo.

22

Vi sendte søfolkene fra Procida hjem og betalte dem efter aftalen de 3 secchiner. Hver af os tog noget af takkelagen og de øvrige genstande, som lå i hulrummet, på nakken. I stedet for vragstumperne bar vi hele den lykkelige families velfærd hjem med os. Da vi havde spist til aften, og lampen var kommet på bordet, tog Beppo den knækkede planke ud under bedstemoderens hovedpude, hvori hans fader havde udskåret den hellige Frants' hoved. Han savede stykket regelmæssigt firkantet, rensede det med sin kniv, og polerede og malede det på ny. Næste dag ville han fælde billedet ind i den indvendige fordybning i stævnen. På den måde blev der dog altid noget af den gamle båd i den ny. Således bar oldtidens folk sig ad, når de byggede et nyt tempel der, hvor det gamle havde stået. De anvendte nogle af materialerne af det gamle i det ny, om ikke andet så dog en søjle, for at der kunne blive noget af det gamle og hellige i det ny, og for at denne erindring, forslidt og plump som den var, kunne få sin del af den dyrkelse, man skænkede den ny, og af hjertets hengivelse, som nu tilkom den ny helligdoms mesterværker. Mennesket bliver overalt og til alle tider sig selv ligt. Det er altid de samme følelsens instinkter, der viser det vej, enten der så er tale om Parthenon eller om Peterskirken, eller om en fattig fiskers båd på Procidas skær.

23

Den nat, der nu fulgte på, var rimeligvis den lykkeligste af alle dem, Forsynet havde bestemt for dette hus, fra den tid det rejste sig på klipperne og til den dag, det synker i grus. Vi sov, mens vindstødene ruskede i oliventræerne, mens bølgerne larmende brød sig mod kysten og skønt månens stråler faldt på taget. Da vi vågnede, var himlen fejet ren og lignede poleret krystal. Det mørke skumplettede hav så ud, som om det svedte af anstrengelse og træthed; men stormen rasede værre end nogen sinde. Den hvide skumsøjle, som søerne kastede op ad Kap Misene, gik endnu højere til vejrs end i går. Den druknede hele kysten ved Cumae i en flod og ebbe af gennemsigtig tåge, der afvekslende steg og sank. Man øjnede ikke et sejl i bugten ved Gaëta eller Bajae. Havsvalerne piskede skummet med deres hvide vinger. Det er den eneste fugl, som først kommer i sit es, når vejret er allerværst, som skriger af glæde, når skibene strander, som de fordømte beboere i de dødes bugt, som lurer på deres bytte, når skibene ikke kan mere.

Vi talte ikke til nogen om det, men i vort hjerte var vi lumsk glade ved at være indespærrede i fiskerens hus og vingård, så længe uvejret stod på. Vi fik derved rigtig tid til at godte os ved vor stilling og at nyde den fattige families glæde. Vi sluttede os fuldstændig til den, som om vi hørte til husets børn.

Uvejret nødte os til at blive der i hele ni dage. Jeg for min del ønskede, at det aldrig ville holde op, og at vi uden egen skyld ville blive nødt til at leve der som lykkelige fanger i årevis. Den ene dag gik som den anden. Man kan ikke finde noget bedre bevis for, at man ikke behøver meget for at være lykkelig, så længe ens hjerte er ungt og i stand til at nyde. Det går på

samme måde med legemet: Del kan ikke blot nøjes med, men opretholdes og fornyes ved den ringeste kost, når sulten giver det nødvendige krydderi, og legemet er i orden.

24

Morgenen tilbragte vi på følgende måde: Vi vågnede ved svalernes kvidren, når de strejfede bladhænget over vort sovekammer på taget. Vi lå lidt og hørte Graziella gå og nynne nede i vingården; hun turde ikke synge højt for ikke at vække gæsterne. Så sprang vi ned på strandbredden for at tage en dukkert og svømme omkring i nogle minutter i en lille indvig, hvis fine sand skinnede gennem det dybe, men gennemsigtige vand, og hvor søerne og skummet ikke trængte ind. Vi gik langsomt hjem og tørrede og varmede i solen vort hår og vore skuldre, som endnu var fugtige af vandet. Til frokost fik vi i vingården et stykke brød og bøffelost, som den unge pige brød med os; dertil drak vi klart og frisk vand, som hun havde hentet ved kilden i en langhalset dunk, og som hun rødmende lod hænge over sin arm, mens vore tørstige læber klæbede sig til åbningen. Når vi var færdige med frokosten, hjalp vi familien med deres huslige og landlige arbejder; vi udbedrede muren, som gik uden om vingården, vi tog de store sten op, som om vinteren var faldne ned på de spæde ranker, og som gjorde det umuligt at dyrke de få køkkenurter, man kunne få plads til mellem rankerne. Vi bar de store græskar ned i kælderen; ét var alt, hvad et menneske kunne bære. Vi skar de lange slyngplanter væk, fordi de lå og fyldte op med deres store blade og gjorde, at man næsten ikke kunne gå der. Vi gravede små grøfter under vinrankerne, for at regnvandet kunne samle sig der og holde

jorden fugtig længere, og af samme grund gravede vi en tragtagtig fordybning under figen- og appelsintræerne.

Når vi var færdige med alt dette, faldt solens brændende stråler som gloende pile ned på taget, haven og gården. Så blev vi nødt til at søge ly under vinløvet; det var så gennemsigtigt og gav et genskin, hvis bølgende skygger fik en varm og gylden tone.

Andet kapitel

1

Nu gik Graziella ind i huset. Enten sad hun og spandt ved siden af bedstemoderen eller lavede middagsmad. Den gamle fisker og Beppo tilbragte hele dagen nede ved stranden med at takle den ny båd og gøre sådanne forbedringer, som de fandt på af kærlighed til den, og for at kaste garnene ud i læ af klipperne. Der gik ikke en dag hen, uden at de bragte os nogle krabber eller havål; disses skæl glinsede som nysmeltet bly. Bedstemoderen stegte dem i olivenolie. Efter landets skik gemte hun denne olie i et hul i klippen nær ved huset, som man lukkede med en tung sten, hvori man havde naglet en jernring. Nogle agurker, der var skåret i lange strimler og også ristede i olien, nogle skaldyr, der lignede muslinger, og som man kalder *frutti di mare* eller havfrugter – alt det udgjorde den tarvelige middag, som var dagens fornemste og rundeligste måltid. Nogle muskatdruer, lange gule klaser, som Graziella havde skåret af om morgenen og opbevaret på deres stilke og under bladene – udgjorde desserten. De lå på et fletværk af vidjer. En eller to grene grøn og rå fennikel, der blev dyppet i peber, og hvis anislugt gør læberne vellugtende og er meget forfriskende, trådte i stedet for kaffe og likører. Det er i brug hos bønder og søfolk i Napoli. Efter at vi havde spist til middag, opsøgte min ven og jeg et skyggefuldt sted oppe på det højeste af klinten med udsigt til havet og kysten ved Bajae. Der sad vi så og så os om, drømte og læste i den varmeste tid på dagen til kl. 4-5.

2

Vi havde kun reddet 3 bøger fra skibbruddet, og at vi havde dem i behold, kom sig endda af, at de ikke lå i vore håndkufferter, da vi smed dem over bord. Den ene var en italiensk bog af Ugo Foscolo. Den hed *Jacopo Ortis breve*, og var en slags halvt politisk, halvt erotisk *Werther*. Den unge italieners længsel efter sit fædrelands befrielse smelter sammen med hans kærlighed til en smuk venetianerinde. Denne dobbelte begejstring, som blev næret ved elskerens og statsborgerens dobbelte flamme, virkede for stærkt på den følsomme og sygelige unge italiener; han tog livet af sig selv. Det var en efterligning, men en farverig og strålende efterligning af *Werthers Lidelser* af Goethe. Den var den gang i alle unge menneskers hænder, der ligesom ud i deres sjæle nærede den dobbelte drøm, der er værdige til at drømme om de to store ting: Kærligheden og Friheden.

3

Napoleons og Murats politi erklærede forfatteren for i fredløs og forbød at sælge bogen. Forfatteren fandt et skjulested i alle fædrelandssindede italieneres og europæiske frihedsmænds hjerter. Bogen fandt et gemmested i alle unge menneskers bryst, der tænkte som vi. Vi gemte den der for at stræbe hen mod de grundsætninger, den indeholdt.

Den anden bog var Bernardin de Saint-Pierres *Paul og Virginie*. Det er den troskyldige og rene kærligheds håndbog. Bogen ligner et blad af menneskehedens barndoms historie og er revet ud af det menneskelige hjerte, bevaret rent og vædet af smittende tårer for et seksten års hjerte.

Den tredje var et bind af Tacitus. Dens blade er plettede af udsvævelser, skændsel og blod; men den stoiske dyd tager gravstikken og historiens tilsyneladende ligegyldighed for personlige hensyn for at indgyde alle dem, der forstår den, had til voldsherredømme, kraft til store ofre, og tørst efter at dø for noget ædelt og stort.

4

Disse 3 bøger modsvarer de tre følelser, som den gang satte vore hjerter i bevægelse, nemlig kærligheden, Italiens og Frankrigs befrielse og endelig den lidenskabelige længsel efter politisk virksomhed og for de store ting, hvis billeder Tacitus holdt op for os og for hvilke han tidligt hærdede vor sjæl i sine penselstrøgs blod og i den antikke dyds ild. Vi læste skiftevis højt, snart beundrede vi det læste, snart græd vi over del, og snart drømte vi. Så holdt vi op at læse og sad længe tavse eller kom med nogle udråb, der var en slags uoverlagte forklaringer til de indtryk, vi havde modtaget, og som vinden tog med sig tillige med vore drømme.

5

Vi satte os i tankerne ind i nogle af de opdigtede eller virkelige stillinger, som digteren eller historieskriveren fortalte os. Vi tænkte os et ideal af en elsker eller en statsborger, af et liv i det skjulte eller virksomt i det offentliges tjeneste, et liv i lykke eller et dydigt liv. Det morede os at sammenknytte store omstændigheder, disse vidunderlige tilfældigheder under de store omvæltninger, da de mest upåagtede mænd kaldes frem af masserne ved deres åndelige overlegenhed, ved deres navne

for at bekæmpe voldsherredømmet og frelse folkene, men derpå blive ofre for folkenes ustadighed og utaknemlighed og dømmes til døden for bøddeløksen midt i en samtid, som miskender dem, og en eftertid, som hævner dem.

Der var ikke en rolle, hvor heroisk den end var, som ikke ville have fundet vore sjæle i højde med stillingen. Vi forberedte os på alt, og når skæbnen ikke virkeliggjorde de store prøvelser, hvori vi styrtede os i vore drømme, hævnede vi os på forhånd ved at foragte den. Vi besad den trøst for stærke sjæle, at skulle vi end leve uden at gøre nytte som ubekendte hverdagsmennesker, så var det skæbnen, som svigtede os, og ikke os, som ikke svarede på skæbnens kaldelse.

Når solen gik ned, gjorde vi lange udflugter på øen. Vi gennemstrejfede den i alle retninger. Vi gik til byen for at købe brød og grøntsager, som ikke fandtes i Andreas have. Sommetider tog vi lidt tobak med, dette sømandens opium, som forfrisker ham om bord og er hans ven på landjorden. Vi kom hjem, når natten faldt på, med lommerne og hænderne fulde af vore beskedne gaver. Familien samledes om aftenen oppe på taget, som neapolitanerne kalder "*astrico*", og sad der til sengetid. Man kan ikke tænke sig noget mere malerisk i de smukke nætter end dette syn af familiegruppen i måneskin.

På landet ligner det lave og firkantede hus en søjle med en levende gruppe besjælede billedstøtter ovenpå. Alle husets beboere klatrer op på det flade tag, rører sig der eller sætte sig i forskellige stillinger; måneskinnet eller lampeskæret aftegner deres profiler på himlens dybblå baggrund. Moderen spinder, faderen ryger på sin pibe af brændt ler; drengene læner sig mod brystværnet og synger de lange slæbende sømands- eller

folkesange; deres langtrukne eller vibrerende toner minder om en skovs klage, når den bliver pisket af bølgerne, eller om græshoppernes pibende skrig, når solen skinner; de unge piger med deres korte kjoler, nøgne fødder, grønne livstykker, der er stukne med silke og guldtråde, mens håret bølger ned over skuldrene og beskyttes mod støvet af et sort tørklæde, der er knyttet i store knuder i nakken – de unge piger danser ofte alene eller med deres søstre. Den ene har en guitar, den anden holder en tamburin med kobberbjælder over hovedet. Af disse to instrumenter er det ene klagende og let, det andet ensformigt og svagt. De passer fortræffeligt sammen og gengiver kunstløst de to vekslende noder i menneskehjertet, sorgen og glæden. Man hører dem om sommernætterne næsten fra hvert tag på øerne eller i omegnen af Napoli, endogså på bådene. Denne musik, der kommer ned fra luften, og som forfølger en ved hvert skridt fra havet til bjergene, ligner et insekts summen, som avles i den varme tid og summer i luften. Dette stakkels insekt er mennesket. Det har nogle få dage til for Herren at besynge sin ungdom og sin kærlighed, og bagefter tier det stille for bestandig. Jeg har aldrig kunnet høre disse langtrukne toner i luften, fra *astrico*en, uden at stå stille og føle mig beklemt om hjertet. Jeg vidste aldrig, om jeg skulle juble højt af glæde eller skrige op af et tungsind, jeg ikke var herre over.

6

Man fandt de samme stillinger, den samme musik og sang på Andreas tag. Graziella spillede guitar, og Beppo ledsagede sin søsters spil med slag på tamburinen, som havde tjent til at lulle

ham i søvn med, da han lå i vuggen. Skønt musikken var lystig, og stillingerne også røbede glæde, så ramte dog de længe holdte toner dybt hjertets indslumrede strenge. Således går det altid med musikken, når den ikke er en blot og bar øresmovs, men et harmonisk suk af lidenskaberne, som kaldes frem af sjælen ved tonerne. Alle disse toner er suk, alle disse noder fører tårer med sig. Man kan aldrig anslå strengene i et menneskehjerte lidt hårdt, uden at der følger tårer med; så fuldt er det på bunden af sørgmodighed, og det bringer bærme på vore læber og skyer for vore øjne.

7

Undertiden bad vi den unge pige om at danse tarantella til sin broders slag på tamburinen. Hun blev da revet med af de hvirvlende bevægelser i denne folkedans. Hun strakte yndefuldt armene i vejret og efterlignede med fingrene kastagnetternes raslen og kastede hurtigere og hurtigere omkring med de nøgne fødder, det lød, som om det regnede på taget – men selv da var der i hendes miner og stillinger, ja selv i den tøjlesløse overspændthed, der her fik luft, noget alvorligt og sørgmodigt, som om glæden kun var et flygtigt vanvid, og som om ungdommen og skønheden for at få et kys af lykken måtte slå gækken løs, til det svimlede for den, og beruse sig indtil galskab i de voldsomme bevægelser.

8

Vi talte tit fornuftigt med vore værter. Vi fik dem til at fortælle om deres liv, om overleveringerne og minderne i deres slægt. Hver slægt har sin historie, ja afgiver endog stof for digterne,

når disse forstår at blade i den. Langt tilbage havde denne været mægtig, rig og berømt.

Andreas stamfader var en græsk købmand på Ægina. Han blev forfulgt af pashaen i Athen for sin religions skyld. En nat indskibede han sig med kone og børn og alt, hvad han ejede, på et af sine egne handelsskibe. Han bosatte sig på Procida; der havde han handelsforbindelser, og befolkningen tilhørte samme folk som han selv. Han havde købt store landejendomme, men der var ikke andet tilbage af dem end den smule hus og jord, som Andreas ejede, og nogle familienavne på ligstenene på kirkegården. Døtrene døde som nonner, sønnerne havde efterhånden mistet alt, hvad de ejede, da søen tog deres skibe. Det var gået til agters med familien. Den havde mistet alt, endog sit smukke græske navn og ombyttet det med et af de fiskernavne, der var så gængse på Procida.

"Når et hus ramler sammen," sagde Andreas, "så fejer man hele stadsen bort indtil den sidste sten. Af alt det, min bedstefader ejede under Guds himmel, er der ikke andet tilbage end mine to årer, båden, De har givet mig, denne hytte, som ikke kan føde sin herre, og Guds nåde!"

9

Til en forandring spurgte bedstemoderen og den unge pige os, hvem vi var, fra hvad land vi kom, hvad vore forældre tog sig til, om de levede, om vi havde søskende, et hus, figentræer og vinranker; hvorfor vi havde givet slip på alt dette og var kommet herover i vor ungdoms vår for at ro, læse, skrive, drømme i solskinnet og strække os ved bugten ved Napoli. Det nyttede ikke, hvad vi sagde: de kunne ikke få i deres hoved, at det var for

at se himlen og havet, for at skaffe vor sjæl luft i solskinnet, for at føle vort unge blod syde og gære i os, for at samle indtryk, stemning og tanker, som vi måske senere ville sætte i vers, sådanne vers, som de kunne se i vore bøger, eller som dem, improvisatorerne fremsagde søndag aften for sømændene på bryggen eller i Margellina.

"I gør nar ad mig," sagde Graziella og lo. "I skulle være digtere! I har jo ikke det strittende hår eller de forstyrrede øjne, som de har, man kalder digtere på bryggen. Jo, I er nogle nette digtere; I kan ikke engang klemme en ordentlig tone ud af guitaren. Hvorledes kan I da synge til de digte, I laver?"

Så rystede hun på hovedet og vrængede med munden ad os af ærgrelse over, at vi ikke ville sige hende sandheden.

10

Undertiden blev hun mistænksom, og da var hendes blikke fulde af tvivl og en skygge af frygt. Men det varede ikke længe. Så hørte vi, at hun sagde til bedstemoderen: "Nej, det er ikke tænkeligt; det kan ikke være landflygtige, der er jaget hjemmefra, fordi de har bedrevet noget ondt."

Så morede det os at fortælle nogle ganske forfærdelige misgerninger, vi havde begået. Men når hun så så vore åbne ansigter, klare øjne og smilende læber, og så tænkte sig os som store ildgerningsmænd, gav hun sig til at le; Beppo stemte i med, og hendes mistanke svandt som dug for solen.

11

Graziella spurgte os tit om, hvad der stod i de bøger, vi læste så meget i. Hun troede, at det var bønnebøger, for hun havde

aldrig set andre bøger end dem, de læsekyndige troende læste i, når de i kirken fulgte med i de hellige ord, som præsterne fremsagde. Hun troede, at vi var meget gudfrygtige, fordi vi således kunne tilbringe hele dage med at fremstamme hemmelighedsfulde og dunkle ord. Kun undrede det hende, at vi ikke var præster fra en præsteskole i Napoli eller eneboere fra et af øens klostre. For at bringe hende ud af denne vildfarelse prøvede vi et par gange på at oversætte brudstykker af Foscolo eller nogle smukke steder i vor Tacitus til øens sprog for hende.

Vi bildte os ind, at disse den fredløse italieners fædrelandskærlige suk og disse store sørgespil fra Roms kejsertid ville gøre et stærkt indtryk på vore ufordærvede tilhørere, for menigmand elsker instinktmæssigt sit fædreland, har følelse for heltemodet og forstår straks dramaet. Han forstår de store fald og den ædle død. Men vi så snart, at disse lyriske udbrud, disse scener, der gjorde så mægtigt et indtryk på os, ikke havde nogen virkning på disse enfoldige naturbørn. Den, som ikke har noget at bestille, stræber hen efter den politiske frihed; men denne følelse trænger ikke dybt ned i menigmand.

Disse stakkels fiskere kunne ikke få i deres hoved, hvorfor Orti tog livet af sig selv i fortvivlelse, når han kunne nyde livets sande glæder, gå, hvor han ville, uden at bestille noget, bade sig i solen, elske sin udvalgte og bede til Gud på Brentas grønne og velsignede bredder.

"Hvorfor," sagde de, "skal man kvæle sig med sådanne tanker, som ikke har noget med hjertet at gøre; kan det dog ikke være ham det samme, om det er østrigerne eller franskmændene,

som hersker i Milano? Han må være en god nar, når han tager sig sådant noget nær." Og de ville ikke høre mere.

12

Med hensyn til Tacitus, da hørte de ikke engang så meget efter, når vi oversatte ham. Kejserdømme eller republik, at mennesker dræbte hinanden for at få magten, eller for ikke at overleve trældommen, hvad brød de sig om det. De forbrydelser, man begik for at nå purpuret, de dyder, man øvede for hæderens skyld, denne frivillige død for efterverdenens skyld gik deres øren forbi. Historiens torden rullede for højt over deres hoveder, til at de skulle give agt på den. Den lignede et tordenvejr, som ligger over bjergets top og slår ned der, men ikke kan ramme fiskerens sejl eller bondens hus.

Det er kun politikerne og tænkerne, der beskæftiger sig med Tacitus; han er historiens Platon. Hans følsomhed er alt for fin for mængden. For at forstå ham må man have taget del i sammenrottelserne på de offentlige pladser og være fortrolig med de skjulte tråde i herskeres paladser. Tag friheden, ærgerrigheden og hæderen bort fra disse scener, hvad bliver der så tilbage? Det er de tre store bevægende kræfter i disse sørgespil. Men disse tre lidenskaber kender menigmand ikke. De kommer fra sjælen, men menigmands lidenskaber stammer fra hjertet. Vi fik snart øjet op for, at disse brudstykker kun fremkaldte kulde og vakte forbavselse.

Så prøvede vi en aften på at læse *Paul og Virginie* for familien. Det var mig, der oversatte den for familien, fordi jeg var så vant til at læse den, at jeg kunne den næsten udenad. Ved mit

længere ophold i Italien var jeg kommet ind i sproget. Det kostede mig ikke nogen anstrengelse at finde de rette udtryk, og ordene flød fra mine læber, som om jeg læste op på mit modersmål. Jeg havde næppe begyndt, før tilhørernes ansigter skiftede udtryk og viste, at de hørte efter og fulgte med, et sikkert tegn på, at de var rørt. Vi havde truffet den tone, som giver genlyd i et menneskes hjerte, hvad alder det så end er i, og under hvilke vilkår det lever; denne smertelige almenmenneskelige tone, som i en eneste lyd indbefatter hele kunstens sandhed, naturen og kærligheden til Gud.

13

Jeg havde knap nok læst et par sider, før de gamle, den unge pige og drengen skiftede stilling. Fiskeren støttede sin albue på knæet, vendte sit øre hen imod mig og lod piben gå ud. Den gamle kone sad lige overfor mig; hun foldede sine hænder under hagen, ligesom gamle kvinder, når de sidder på hug i kirken og lytter til Guds ord. Beppo var kravlet ned ad brystværnet uden om det flade tag, hvor han havde siddet for et øjeblik siden. Han lagde guitaren ned så sagte som muligt og holdt hånden fladt over dens hals, for at stormen ikke skulle få strengene til at klingre. Graziella plejede at holde sig lidt afsides; uden at tænke over det kom hun nærmere hen til mig, som om der var en slags mægtig tiltrækningskraft i bogen, der øvede trolddom over hende. Jeg lå langs hen ad brystværnet; hun sad med ryggen op mod det, men kom stadig nærmere og nærmere. Hun støttede sig med den venstre hånd på taget og lignede en såret fægter. Hendes store, opspilede øjne faldt snart på bogen, snart på mig, fra hvis læber fortællingen lød; snart

igen på det tomme rum mellem mine læber og bogen, som om hun der ventede at finde den usynlige ånd, hvis tanker jeg tolkede. Jeg hørte hendes uregelmæssige åndedrag. Snart trak hun knap vejret, og snart åndede hun hurtigere som et forpustet menneske, der klatrer op ad et bjerg og standser en gang imellem for at trække vejret. Jeg var ikke kommet til midten af bogen, for det stakkels barn havde opgivet sin sædvanlige sky tilbageholdenhed overfor mig. Jeg følte hendes varme ånde på mine hænder. Hendes hår rørte ved min pande; to, tre brændende tårer faldt ned ad hendes kinder på bogens blade, tæt ved mine fingre.

14

Med undtagelse af min langsomme og ensformige røst, som ord for ord oversatte dette hjertets digt for fiskerfamilien, hørte man ikke anden lyd end det fjerne og brusende bølgeslag mod kysten neden for. Selv i dette bølgeslag var der noget, der passede til indholdet af det, vi læste. Det lød som den opløsning på knuden, som man straks anede, som ligesom buldrede i luften fra begyndelsen af og hele vejen gennem fortællingen. Jo mere fortællingen skred fremad, des mere syntes den at virke på de jævne tilhørere. Når jeg tilfældigvis en gang imellem standsede for at finde det rette italienske udtryk for den franske vending, rakte Graziella, som i nogen tid havde holdt sit forklæde for lampen, for at stormen ikke skulle puste den ud – den så tæt hen til bogen, at hun nær havde stukket ild i den, så utålmodig var hun. Det så næsten ud, som om hun ventede, at blusset fra lampen skulle tænde en forståelses gnist i mine øjne og hurtigere føde ordet på mine læber. Jeg skød smilende

lampen væk uden at vende mine i øjne fra bogen, og jeg følte, hvorledes mine fingre blev ganske våde af hendes tårer.

15

Da jeg var kommet til det sted, hvor Virginies tante vil have hende hjem til Frankrig, hvor hun føler, at hendes liv rives over i to dele, og hvor hun gør sig al optænkelig umage for at trøste Paul under bananerne ved at tale om, at hun nok kom igen, og ved at vise ham havet, der skal føre hende bort – lukkede jeg bogen i og opsatte resten til næste dag.

Det var et hårdt stød for de stakkels folk. Graziella kastede sig på knæ for mig og derpå for min ven for at bønfalde os om at læse historien ud. Men det hjalp ikke. Det var en nydelse for os at holde spændingen i live hos hende. Så rev hun bogen ud af mine hænder; hun lukkede den op, som om hun troede, at hun kunne forstå skrifttrækkene, når hun satte sin vilje ind på det. Hun talte til den, hun kyssede den. Derpå lagde hun den ærbødigt i mit skød, foldede hænderne og så bønfaldende på mig.

Udtrykket i hendes ansigt var til dagligdags mildt smilende, men dog en smule alvorligt; men nu fik det ved den lidenskabelige opblussen og medfølelse, som fortællingen kaldte til live, noget af en tragisk skuespillerindes liv og patos. Det så næsten ud, som en pludselig omvæltning havde gydt liv i et stykke marmor og fået det til at græde. Virginies hjerte havde fået den unge piges hjerte, der havde sovet indtil nu, til at banke. Hun så ud, som om hun på én gang var blevet 6 år ældre. Man så spor af lidenskaben i hendes himmelblå øjne, på hendes pande og kinder. Hun lignede et roligt og lunt liggende vand,

hvor solen, skyggen og vinden kæmper for første gang. Vi kunne ikke blive mætte af at se på hende i den tilstand. Hidtil havde vi kun set på hende med glad tilfredshed, nu indgød hun os næsten ærbødighed. Men hvad hun så end gjorde for at få os til at læse videre, så hjalp det ikke; vi ville ikke opbruge vor magt over hende på én gang. Hun så så smuk ud, da hun græd, at det ikke kunne falde os ind at aftørre tårerne straks. Hun surmulede, da hun gik ind, og slukkede lampen i vrede.

16

Næste morgen, da jeg så hende under rankerne, vendte hun ansigtet bort som en, der ikke vil have, at man må se, at hun har grædt; og hun ville ikke svare mig. Om hendes øjne var der en mørk rand, hendes kinder var blegere, mundvigene hang lidt ned ad, men det klædte hende nydeligt. Man kunne se, at hun ikke havde sovet, og at hendes hjerte endnu svulmede ved tanken om de opdigtede sorger, hun havde hørt om aftenen i forvejen. Hvor forunderligt, at en bog har samme indflydelse på en uvidende ung pige og hendes lige så uvidende familie som virkeligheden, og at det at høre den oplæse er en begivenhed, der får hjertet til at slå varmere.

Det kommer af, at mens jeg oversatte digterværket, oversatte dette naturen, og at disse jævne begivenheder, disse to børns vugger ved deres fattige mødres lodder, deres uskyldige kærlighed, deres grusomme skilsmisse, denne tilbagevenden, som døden satte en stopper for, dette skibbrud og disse to grave, som lukker for to hjerter, der var sammensmeltede i et – er ting, som alverden føler og forstår fra slottet til fiskerhytten. Digterne søger beåndelsen langt borte, og dog ligger den i

hjertet, og nogle ganske simple toner, som man anslår fromt og tilfældigt på det instrument, som er Guds værk, er tilstrækkelige til at få et helt århundrede til at græde og til at blive lige så folkelige som kærligheden. Det ophøjede trætter, det skønne skuffer, kun det patetiske i kunsten sviger ikke. Den, der forstår at røre andre, er almægtig. Der hører mere begavelse til at fremkalde en tåre, end alverdens museer og bogsamlinger rummer. Mennesket ligner et træ, man ryster for at få frugten ned; man ryster aldrig mennesket, uden at der falder en tåre ned.

17

Hele dagen igennem var familien så ilde til pas, som om noget sørgeligt havde ramt den. Man kom sammen ved måltiderne, men der var ingen, der sagde noget. Enhver gik til sit. Når man mødte hinanden, smilede man ikke. Man så, at Graziellas tanker var langt borte fra det, hun gav sig af med i huset og vingården. Hun skottede hele tiden efter solen, om den dog ikke ville gå ned, og det var tydeligt at se, at hun kun længtes efter, at det skulle blive aften.

Da den endelig kom, og vi havde indtaget vore sædvanlige pladser på *astrico*en, slog jeg bogen op igen og læste den ud under almindelig hulken. Min bedrøvede og alvorlige stemme føjede sig, uden at jeg vidste af det, efter de sørgelige begivenheder og vægtige ord. Hen imod slutningen lød det, som om den kom fra oven med det hule tonefald, som kommer fra et tomt bryst, hvor hjertet ikke slår mere og ikke tager nogen del i denne verdens sager, men lever af sangen. Religionen og minderne.

18

Det var os umuligt at sige et eneste ord, da oplæsningen var forbi. Graziella sad ubevægelig og rørte sig ikke af stedet, ligesom hun havde siddet, mens hun lyttede, som om hun lyttede endnu. Tavshed er de varige og sande indtryks bifald, og ingen brød den. Alle agtede de tanker, som de selv nærede. Olien i lampen var næsten fortæret, og den var ved at gå ud, men ikke en sjæl tænkte på at fylde olie på.

Familien rejste sig og trak sig tilbage. Min ven og jeg blev ene tilbage og studsede over den magt, som sandheden, simpelheden og den ægte følelse har over hvert menneske, hver alder og hvert land.

Måske var der dog endnu en anden følelse, der satte vort hjerte i bevægelse. Det henrivende billede af Graziella, forklaret af tårerne og indviet i smerten ved kærligheden, smeltede i vore drømme sammen med Virginie, denne kvinde, hvis billede digteren havde lånt fra Himlen. Disse to navne, disse to børn viste sig skiftevis for os, og henrykte og formørkede vor urolige søvn, lige til det blev lys dag. De følgende aftener måtte vi endnu to gange læse fortællingen op for Graziella. Om vi så havde læst den hundrede gange, ville hun dog ikke være blevet ked af at bede os om at begynde forfra. Det er særpræget i sydens dybe og drømmende indbildningskraft, at den ikke siger afveksling i digtninger eller musik. Musik og digtekunst er så at sige kun temaer, hvori enhver fletter sine egne følelser ind. Man nærer sig med dem og bliver dog ikke mæt, ligesom folkeslagene gennem århundreder lever af samme fortælling og samme melodi. Selve naturen, denne den ædleste og skønneste musik og digtning, har jo egentlig også kun to-tre toner,

hvormed den bedrøver eller fortryller mennesket fra dets første til dets sidste suk.

19

Endelig den niende dags morgen lagde jævndøgns-stormen sig, og det varede ikke mange timer, før havet lå blankt og glat som om sommeren. Selv bjergene hen ad Napoli til, vandene og himlen så ud, som om de svømmede i et renere, klarere og dybere blåt fluidum end i de varme sommermåneder, som om havet, himlen og bjergene følte vinterens første kuldegys, som krystalliserer luften og gør, at den glitrer som isbræernes størknede vande. Rankernes gulnende og figentræernes brunrøde blade begyndte at falde af og at flyve rundt i gården. Druerne var plukket. Fignerne havde man nu tørret på *astrico*en i solen, og nu pakkede man dem i plumpe kurve, som kvinderne havde flettet af tang. Båden var klar til at prøve havet, og den gamle fisker til at bringe familien til Margellina. Man gjorde huset og taget rent; man dækkede kilden med en stor sten, for at de visne blade og vinterregnen ikke skulle fordærve vandet. Man øste olien op af de små hulninger i klipperne. Man kom den på dunke. Børnene stak stænger ind i hankene og bar dem således ned til båden. Man bandt tove om madrasserne og sengetæpperne. Man tændte for sidste gang lampen foran Maria-billedet over døren; bad sidste gang til Vor Frue om at beskærme huset, figentræet, vinrankerne, som man nu lod skøtte sig selv i flere måneder, og så lukkede man døren. Man gemte nøglen i en sprække i klippen, hvor efeuen skjulte den, for at fiskeren kunne finde den, hvis han kom hjem i vinterens løb for at se til huset. Endelig gik vi ned til søen og hjalp den

fattige familie med at bære olien, brødene og frugterne og at stuve dem i båden.

Tredje kapitel

1

Hjemrejsen til Napoli langs Bajaes bugt og Posilippos bugtede klinter var en hel fest for den unge pige, børnene og os, og en triumf for Andrea. Det var mørk nat, da vi kom syngende til Margellina. Fiskerens gamle venner og naboer kunne ikke blive trætte af at beundre hans ny båd. De hjalp til med at losse den og at trække den op på land. Vi havde forbudt ham at sige, at han havde fået den af os, og derfor gjorde man ikke stor stads af os.

Efter at båden var trukket på land, og kurvene med frugten var båret op i kælderen under det dørtrin, som førte ind til de tre værelser, familien beboede, trak vi os tilbage, uden at nogen lagde mærke til det. Vi var lidt ømme om hjertet, da vi hørte støjen i Napolis folkerige gader, men vi måtte igennem dem for at komme hjem.

2

Efter at vi havde hvilet os nogle dage i Napoli, var det vor hensigt at genoptage vort gamle liv med Andrea, når søen tillod det. Vi befandt os så vel i vore simple dragter, og var blevet så vant til livet i den tomme båd, at vore senge, møblerne i vore værelser og vore andre klæder næsten forekom os som en alt for stor overdådighed, som vi ikke kunne finde os til rette i. Vi håbede, at det kun skulle vare nogle dage; men næste dag, da vi

gik hen på posthuset for at hente de breve, som lå og ventede på os der, var der et til min ven fra hans moder. Han måtte uopholdelig komme hjem, hans søster skulle have bryllup. Hans svoger var rejst ham i møde til Rom. Efter datoen at slutte måtte han allerede være kommet der. Der kunne ikke være tale om at opsætte rejsen, han måtte af sted.

Jeg burde være rejst med ham, og jeg kan ikke forklare, hvad det var for en lyst til ensomhed og eventyr, der afholdt mig fra det. Det fri sømandsliv, fiskerens hytte og Graziellas billede havde måske noget at sige, men jeg gjorde mig ikke rede for det. Det berusende ved friheden, stoltheden over, at jeg var mig selv nok 300 mile borte fra min familie, min lidenskab for den ubestemte og ukendte fremtid, denne de unges indbildningskrafts luftige fremsyn – bestemte mig end yderligere til at blive.

Vi skiltes ad med det vemod, der sømmer sig for mænd. Han lovede at komme tilbage til mig, så snart han havde opfyldt sine pligter som broder og søn. Han lånte mig 50 louisdorer til at fylde min pung med; den var blevet noget slunken i det sidste halve år,

3

På denne rejse og savnet af min ven, der var for mig som en ældre broder for en broder, der endnu er et halvt barn, fulgte en ensomhed, der blev dybere for hver time, der gik, og som jeg sank ned i næsten som i en afgrund. Alle mine tanker, følelser og ord, som tidligere fløđ ud i luften, når jeg udvekslede dem med ham, blev nu i min sjæl, lå og fordærvedes, blev sørgmodige der og faldt tilbage på mit hjerte som en mare, jeg

ikke kunne ryste af. Denne støj, som jeg ikke havde noget med at gøre, denne menneskemængde, hvoraf ikke en kendte mit navn, dette værelse, hvor ikke et blik søgte mit, disse bøger, man har læst de hundrede gange, og hvis skrifttræk siger en de samme ord i de samme sætninger og på samme sted, dette kroliv, hvor man løber albuerne mod lutter ubekendte, dette spisebord, hvor ingen siger noget, og hvor man sidder ved siden af lutter ny og ligegyldige mennesker – alt dette, som var forekommet mig så yndigt både i Rom og Napoli, førend vi havde begyndt på vort omflakkende sommerliv, forekom mig nu at være en langsom død. Mit hjerte var nær ved at forgå af tungsind.

I nogle dage slæbte jeg denne sørgmodighed fra den ene gade til den anden, fra det ene skuespilhus til det andet, fra den ene bog til den anden uden at kunne ryste den af mig. Jeg begyndte at lide af hjemve. Mit hoved var tungt, mine ben ville ikke bære mig. Jeg blev bleg og udtæret. Stilhed gjorde mig bedrøvet, og jeg fik ondt af larmen. Jeg lå om natten og kunne ikke sove, og jeg kunne ikke stå op om dagen. Min moders gamle slægtning, den eneste, der kunne bryde sig om mig, var for nogle måneder rejst til Abruzzerne, hvor han ville anlægge et silkeväveri. Jeg sendte bud efter en læge; han kom, så på mig, følte min puls og sagde, at jeg ikke fejlede det allerbitterste. Sandheden var, at jeg led af en sygdom, for hvilken der ikke var nogen lægedom, en sygdom i sjælen og indbildningskraften. Han gik sin vej, og jeg så ham ikke mere.

4

Næste dag var jeg så dårlig til pas, at jeg måtte lede efter i min hukommelse, om der ikke var en eller anden, hos hvem jeg kunne hente hjælp og medlidenhed, hvis jeg ikke skulle rejse mig mere. Jeg levede endnu i tankerne sammen med den fattige fiskerfamilie i Margellina, og det var da ikke så underligt, at den først randt mig i hu. Jeg fik fat i et barn og lod ham løbe ud til Andrea med den besked, at den yngste af de to fremmede lå syg, og at han bad ham komme ind og se til sig.

Da drengen kom med den besked, var Andrea ude på søen med Beppo. Bedstemoderen solgte fisk ved bryggen på Chiaja. Graziella var alene hjemme med sine små brødre. Hun gav sig næppe tid til at betro dem til nabokonen; skyndte sig at komme i sine ny procitanerindeklæder og fulgte med drengen, som viste hende gaden, det gamle kloster og løb foran hende opad trappen.

Jeg hørte nogen banke sagte på døren; den blev skudt tilbage som af en usynlig hånd, og jeg fik øje på Graziella. Hun udstødte et skrig af medlidenhed, da hun så mig. Hun gjorde nogle skridt fremad, som om hun ville styrte sig hen i mod sengen; men så blev hun stående ret op og ned, foldede hænderne og lod dem hænge ned ad forklædet, bøjede hovedet ned mod den venstre skulder som tegn på medfølelse og sagde halvhøjt, som om hun talte med sig selv: "Hvor han dog er bleg! hvor er det dog muligt, at det par dage har kunnet forandre hans ansigt således? – Men hvor er den anden?" sagde hun derpå og drejede sig rundt for at se efter min kammerat.

"Han er rejst," sagde jeg, "og jeg er ene i Napoli og kender ikke et menneske der."

"Rejst?" sagde hun, "og han lader Dem blive ene og syg tilbage? Holdt han da ikke af Dem? Havde jeg været i hans sted, så var jeg rigtignok ikke rejst, jeg; og dog er jeg ikke Deres broder og har kun kendt Dem siden uvejrsdagen."

5

Jeg forklarede hende nu, at jeg ikke var syg, den gang min ven forlod mig. "Men hvorledes kunne det dog gå til, at De ikke har tænkt på, at De har andre venner i Margellina?" sagde hun livligt i en halvt øm, halvt rolig og dog bebrejdende tone. "Ah! Jeg kan nok forstå det," tilføjede hun bedrøvet og så ned ad sine ærmer og sin nederdel – "det kommer af, at vi er småfolk, og at De ville skamme Dem over at lade os komme ind i dette flotte hus." – "Men det er det samme," vedblev hun og tørrede sine øjne, som ikke var veget fra min pande og mine slapt nedhængende arme – "selv om man havde set os over hovedet, var vi dog kommet alligevel."

– "Stakkels Graziella!" svarede jeg med et smil, "Gud forbyde, at jeg skulle opleve den dag, da jeg skammede mig ved dem, der holder af mig!"

6

Hun satte sig på en stol ved fodenden af min seng, og vi sladrede frisk væk med hinanden.

Lyden af hendes stemme, hendes blide øjne, det tillidsfulde og rolige i hendes stilling, det troskyldige udtryk i hendes ansigt, det stødvise og klagende tonefald, der er ejendommeligt for kvinderne fra disse øer, og som ligesom i østerlandene minder om slavindens underkastelse, selv når hjertet banker af

elskovslængsel, mindet om de skønne solskinsdage, jeg havde levet sammen med hende på Procida, dette solskin, som endnu syntes at overgyde hendes pande, legeme og fødder i det mørke værelse – alt dette rev mig ud af min dvaskhed og mine lidelser, mens jeg lå og så og hørte på hende, og jeg følte mig næsten rask. Det forekom mig, at når hun var borte, måtte jeg kunne stå op og gå. Imidlertid var jeg så vel til pas i hendes nærhed, at jeg trak samtalen ud så langt jeg kunne og holdt hende tilbage under tusinde påskud, af frygt for, at hun skulle gå for tidligt bort og tage det velvære med, jeg følte.

Hun opvartede mig det meste af dagen uden frygt, uden tilløjet tilbageholdenhed og falsk blufærdighed, som en søster opvarter sin broder, uden at tænke på, at han er en mand. Hun gik og købte appelsiner til mig. Hun bed skallen af med sine snehvide tænder og trykkede saften ud i mit glas med sine fingre. Hun tog en lille skuemønt, som hang i et sort bånd om halsen, frem fra sit bryst; med en nål gjorde hun den fast i mit sengeomhæng. Hun forsikrede mig, at jeg snart ville blive rask ved den kraft, der var i det hellige billede. Da så dagen begyndte at hælde, gik hun, men vendte tyve gange tilbage fra døren for at spørge, om der var noget, jeg ønskede, og for indstændigt at lægge mig på sinde, at jeg måtte bede gudfrygtigt til billedet, før jeg sov ind.

7

Enten det nu var den kraft, der var i billedet og bønnerne, som hun uden tvivl opsendte til det, eller den beroligende indflydelse, den ømhed og interesse udøvede, som jeg havde set i Graziellas træk, eller den søde adspredelse, hendes nærværelse

og underholdning havde skænket mig, som lagde en dæmper på hele mit væsens sygelige ophidselse – nok er det, hun var næppe ude af døren, før jeg faldt i en dyb og rolig søvn.

Næste morgen, da jeg vågnede og så appelsinskallerne ligge og flyde på gulvet, stolen, Graziella havde siddet på, den lille skuemønt i det sorte bånd på mit sengeomhæng og alle disse spor af en kvindes nærværelse og små opmærksomheder, jeg havde savnet i så lang tid, forekom det mig, mens jeg endnu lå og kæmpede med søvnen, som om min moder eller en af mine søstre havde været hos mig aftenen i forvejen. Først da jeg fik øjnene op og mine tanker samlet, så jeg Graziellas ansigt, som jeg havde set det dagen før.

Solen skinnede så smukt; den gode søvn havde styrket mine lemmer, ensomheden i mit afsides liggende kammer snørede mit hjerte sammen. Jeg følte så stærk en trang til at høre en bekendt stemme, jeg stod derfor op, skønt jeg næppe kunne støtte på benene, spiste de levnede appelsiner, tog en droske og sagde uden at tænke over det til kusken, at han skulle køre ad Margellina til.

8

Da jeg kom til Andreas lave hus, sprang jeg op ad trappen til platformen over kælderen, hvortil alle dørene gik ud. Jeg traf hele familien samlet. De var kommet i søndagspudset og var på vej ind til mig for at se til mig. Hver af dem havde en kurv eller et forklæde med en gave til mig af den slags ting, som de troede, jeg holdt mest af, eller som jeg kunne have mest gavn af. En havde en flaske gylden vin fra Ischia, en anden figner, en tredje mispler osv. I stedet for prop havde vinflasken en dusk

rosmarin og andre vellugtende urter, Graziellas hjertelag var gået over til alle familiens medlemmer.

9

De gav sig til at skrige af forundring, da de så mig bleg og afkræftet, men dog oven senge og smilende til dem. Graziella tabte alle appelsinerne, hun havde i sit forklæde, slog hænderne sammen og løb hen til mig med de ord: "Sagde jeg Dem det ikke nok, at den helliges billede ville bringe dem på benene, når det blot hang en nat over Deres seng. Narrede jeg Dem vel?" Jeg ville give hende billedet igen, som jeg havde gemt på mit bryst undervejs. "Vil De være så god at kysse det først!" sagde hun. Jeg kyssede det, men kom derved tillige til at kysse hendes fingerspidser, som hun rakte hen imod mig for at tage det. "De skal få det, når De bliver syg igen; to kan godt have gavn af det," sagde hun, tog det om halsen og lod det glide ned på brystet igen. Vi satte os på det flade tag i morgensolen; de var lige så fornøjede, som om de havde genfundet en broder eller en søn, der efter lang omflakken kom hjem igen. I de højere samfund går der lang tid hen, inden man bliver fortrolige venner; det behøves ikke hos simple folk. Hjerterne slår der hinanden tillidsfuldt i møde og knytter sig sammen, fordi man ikke nærer mistanke om, at der ligger personlige hensyn gemt under følelserne. Naturmennesker indgår på otte dage forbindelser og sjælevalgslægtskaber, som man behøver ti år til blandt fine folk. Familien og jeg følte os uvilkårligt i slægt med hinanden.

Vi spurgte gensidigt hinanden om, hvad godt og ondt der var timedes os, siden vi sås sidst. Det fattige hus var kommet på en grøn gren. Himlens velsignelse var over båden. Lykken fulgte

garnene. Man havde aldrig fisket så rigeligt før. Bedstemoder alene kunne ikke overkomme at sælge fiskene til folket foran døren. Den kække og stærke Beppo måtte gøre tjeneste, som om han var en mand på 20 år, skønt han kun var 12. Graziella lærte en håndgerning, der ellers lå over den simple families håndtering. Hun tjente allerede gode penge, men hun ville kunne tjene endnu flere på grund af sin færdighed. Med sin fortjeneste kunne hun føde og klæde sine små brødre og samle sig en medgift, *til hun blev gammel nok til at tænke på at gifte sig.*

Således udtrykte bedsteforældrene sig. Hun var blevet koralarbejderske. Forarbejdelsen af og handelen med koralsmykker er en af de vigtigste indtægtskilder i byerne langs Italiens kyster. Graziellas morbroder var formand i en af de største fabrikker i Napoli. Han var en velstående mand efter sin stilling og havde tilsyn med en mængde arbejdere af begge køn. De kunne imidlertid langtfra tilfredsstille efterspørgslen fra hele Europa. Så havde han tænkt på sin søsterdatter og nogle få dage i forvejen havde han optaget hende mellem sine arbejdersker. Han havde bragt koraller og værktøj med og givet hende den første undervisning i den for resten temmelig lette håndtering. De andre kvinder arbejdede sammen på fabrikken.

Graziella fik lov til at arbejde hjemme, da hun måtte passe på sine små brødre, når bedsteforældrene og Beppo var ude. Morbroderen kunne ikke tit forlade fabrikken, men så sendte han i sit sted sin ældste søn, et ungt menneske på en snes år, sat, beskeden, ordentlig, en udmærket arbejder, men åndsfattig. Han havde den engelske syge og var lidt forvokset. Han kom om aftenen, når fabrikken var lukket, for at bese sin frænkes arbejder, at sætte hende rigtigt ind i brugen af

værktøjet og at lære hende begyndelsesgrundene i at læse, skrive og regne. "Jeg vil håbe," sagde bedstemoderen sagte til mig, når Graziella så til den anden side, "at det må blive til gavn for dem begge to, og at mesteren må blive sin forlovedes tjener." Jeg kunne forstå, at den gamle kone var stolt og ærgerrig på sit barnebarns vegne; men Graziella anede ikke noget.

10

Den unge pige tog mig ved hånden og førte mig ind i sit kammer, for at jeg skulle beundre de små koralstykker, hun allerede havde drejet og poleret. De lå sirligt udbredte på bomuld og i små æsker ved fodenden af hendes seng. Hun ville tildanne et stykke, mens jeg så på det. Jeg drejede det lille hjul med foden lige overfor hende, mens hun satte koralstykket til rundsaven, som savede det over med en skærende lyd. Derpå afrundede hun stumperne ved med fingrene at holde dem mod slibestenen.

Det rosenrøde støv lagde sig på hendes hænder, ja fo'r undertiden endog op i ansigtet på hende, lagde ligesom et let lag sminke på hendes kinder og læber og fik hendes øjne til at se mere mørkeblå ud og at stråle endnu mere. Så viskede hun det leende af og rystede sit sorte hår, så at støvet fra hende fløj hen på mig.

"Finder De ikke, at det er en smuk stilling for en fiskerpige som mig," sagde hun. "Ja, vi skylder det kære hav alt lige fra bedstefaders båd og det brød, vi spiser, til disse halsbånd og ørelokker, som jeg måske også vil pynte mig med en skønne dag, når jeg har tildannet og poleret en hel del til dem, der er rigere og smukkere, end jeg er."

Således gik formiddagen med at sladre, gantes og arbejde, uden at det faldt mig ind at tage bort. Solen, den friske luft, det glade lune, det tarvelige måltid gjorde, at min madlyst kom igen, og at jeg begyndte at komme til kræfter. Om eftermiddagen hjalp jeg bedstefaderen med at bøde på et fiskergarn, der var udspændt på taget.

Vi hørte Graziella dreje slibestenen, bedstemoderen spinde på sin håndten og børnene lege med appelsiner på tærsklen; det var ligesom en slags musik til vort arbejde. Undertiden kom Graziella ud på svalen for at ryste sit hår, og vi udvekslede da et blik, et venligt ord eller et smil. Jeg var lyksalig og henrykt uden at kunne gøre mig rede for, hvorfor jeg var nærved at ønske, at jeg var en af de aloer, der voksede uden om haven, eller et af de firben, der varmede sig i solen ved siden af os og var til huse i mursprækkerne hos den fattige familie.

11

Men der lagde sig ligesom et knugende mørke over min sjæl og mit ansigt, da dagen begyndte at hælde. Jeg blev helt sørgmodig ved tanken om, at jeg skulle tilbage til mit kammer i gæstgivergården. Graziella var den første, der lagde mærke til det. Hun gik hen og hviskede bedstemoderen noget i øret.

"Hvorfor vil De tage fra os?" sagde den gamle kone, som om hun talte til et af sine børn. "Vi havde det jo så rart sammen på Procida. Her i Napoli er vi jo de samme, som vi var der ovre. De ligner en fugl, som har mistet sin moder og flagrer rundt om rederne og pipper. Bo hos os, hvis De finder det godt nok for en *herre* som Dem. Der er rigtignok kun tre værelser, men Beppo sover i båden. Børnenes er stort nok til også at huse Graziella,

når hun blot om dagen må arbejde der, hvor De sover. Tag De hendes og bliv der, til Deres ven kommer tilbage. Man bliver jo ganske øm om hjertet, når man tænker på, at sådan et flinkt og tungsindigt ungt menneske, som De er, skal færdes alene i Napolis gader."

Fiskeren, Beppo, ja selv de små brødre, som allerede begyndte at få noget tilovers for den fremmede, var henrykte over bedstemoderens omtanke. De hængte på allesammen for at få mig til at modtage tilbuddet. Graziella sagde ikke et ord. Det var øjensynligt, at hun var bange for, at jeg ikke skulle modtage bedstemoderens tilbud, men hun lod, som om hendes tanker var andet steds henne. Hun stampede krampagtigt i gulvet, uden at hun selv vidste af det, hver gang jeg kom med en beskeden udflugt for ikke at modtage tilbuddet.

Jeg slog øjnene op på hende. Jeg så, at det hvide i øjnene var fugtigere og strålede stærkere, end det plejede, og at hun gned og brækkede grenene på en basilikumplante, der groede i en urtepotte, mellem sine fingre. Denne bevægelse sagde mig hendes mening tydeligere end mange ord. Jeg tog mod det gæstevenskab, man tilbød mig. Graziella slog hænderne sammen, hoppede og sprang af glæde og løb øjeblikkelig ind i sit kammer uden at se sig om, som om hun ikke ville give mig tid til at tage mit ord tilbage.

12

Graziella kaldte på Beppo. I en fart bar de hendes seng, hendes tarvelige møbler, det lille spejl med den malede træramme, kobberlampen, to eller tre billeder af Vor Frue, der hang på væggen, bordet, hun arbejdede ved, og værktøjet – ind i

børnenes kammer. Så hentede de vand ved brønden og stænkede det på gulvet, fejede koralstøvet bort fra gulvfliserne og viskede det af væggene. I vindueskarmen stillede de to potter med balsam og reseda, som de tog ude på taget. De kunne ikke have pudset og pyntet kammeret bedre, hvis Beppo havde ført sin brud hjem under sine fædres tag. Jeg hjalp til, og vi lo ad denne spøg.

Da alt var i orden, tog jeg fiskeren og Beppo med for at købe og hente de allernødvendigste møbler til mit brug. Jeg købte en jernseng med tilbehør, et hvidt træbord, to rørstole og en af de små kobberpotter, som man om vinteren brænder olivenstene i for at varme sig. Mine klæder og bøger pakkede jeg i min vadsæk på gæstgiveriet. Jeg ville ikke spilde en nat af det lykkelige liv, som min ny familie skaffede mig. Om aftenen lå jeg allerede i min ny bolig. Jeg vågnede om morgenen ved svalernes kvidren; de fløj ind i mit kammer gennem en ituslået rude, og ved Graziellas lystige sang; hun sang, mens hun drejede hjulet.

13

Jeg lukkede vinduet op. Det gik ud til fiskernes og vaskerkonernes haver, som lå indeklemt imellem klipperne ved Posilippo og torvet i Margellina.

Nogle brune sandstensblokke var rullet ned i disse haver og helt hen til huset. Nogle figentræer skød frem mellem dem, skønt de næsten blev knust mellem klipperne. De slog deres vredne og hvide arme om dem og overdækkede dem med deres brede ubevægelige blade. Man så i disse fattigfolks haver fra huset af kun nogle brønde med et hjul over. Et æsel trak dette

hjul for at fylde de små huller, som holdt vandet længere ved fenniklen, den usle kål og roerne. Kvinderne tørrede linned på snore, som gik fra det ene citrontræ til det andet. Nogle småbørn i bar skjorte løb omkring og legede eller stod og gned på det flade tag af nogle små hvide huse, der lå spredt omkring i haverne. Denne begrænsede, simple og farvefattige udsigt forekom mig henrivende i sammenligning med de høje huse, de dybe gader mellem dem og den støjende mængde i dem. Jeg indåndede den friske luft i stedet for det støv, den hede og den damp fra denne menneskefyldte luft, som jeg nylig havde været nødt til at leve i. Jeg hørte æslerne skryde, hanerne gale og havets vekslende klukken i stedet for de rullende vogne, befolkningens skarpe skrig og den evige torden af skærende lyde, som aldrig hører op i de store byer, som aldrig lader øret i fred og aldrig giver en lejlighed til at tænke en tanke til ende.

Jeg kunne ikke bevæge mig selv til at stå op, jeg blev liggende og nød det dejlige solskin, de for landet ejendommelige lyde, fuglenes flugt og den fuldstændige hvile, som ikke blev forstyrret af nogen som helst tanke. Og når jeg så så på de nøgne vægge, det tomme værelse med sin fattigdom på møbler, tryllede jeg mig ved tanken om, at her holdt man af mig, og at ingen kostbare tapeter eller forhæng og silkegardiner kan måle sig med denne hjertelige følelse. Alverdens guld kan ikke købe et eneste slag af et hjerte, en eneste stråle af ømhed i ligegyldige menneskers blikke. Jeg nød disse søde tanker i min halvsøvn. Jeg følte, at jeg igen blev rask og fik min fred tilbage. Beppino kom flere gange ind i mit kammer for at spørge, om der ikke var noget, jeg trængte til. Han bragte mig brød og druer på sengen, og når jeg havde spist, kastede jeg kærnerne og

brødsmulerne hen til svalerne. Det var næsten middag. Solen sendte sine stråler ind i mit kammer, og de bragte efterårets milde varme med sig, da jeg stod op. Fiskeren og jeg blev enige om, at jeg skulle betale en ubetydelig sum om måneden for mit kammer og for at bidrage min del til husholdningen. Det var grumme lidt, men de flinke folk mente, at det var alt for meget. Man så, at det var så langt fra, at de ville berige sig på min bekostning, at det tværtimod gik dem til hjertet, at deres fattigdom ikke tillod dem at tilbyde mig en gæstfrihed, som de ville have været stolte af at give mig for intet. Man købte et par brød mere om morgenen; til middag vankede der lidt kogt eller stegt fisk, om aftenen mælkemad eller lidt tørrede frugter, olie til min lampe og lidt brændsel til de kolde dage, alt dette fik jeg for nogle kobberskillinger om dagen. Jeg har aldrig forstået bedre, hvor lidt lykken er afhængig af vellevned, og at man får meget mere af den for en kobbermønt end for en med guld fyldt pengepung, når man kun kan finde, hvor Vorherre har gemt den.

14

På den måde tilbragte jeg de sidste efterårs- og de første vintermåneder. Livet gled ensformigt og roligt hen uden nogen forstyrrelse. Den gamle fisker og hans sønnesøn vovede sig ikke mere ud på det åbne hav på grund af de pludseligt opstående storme på denne årstid. De nøjedes med at fiske langs kysten, og indtægten af fisken, som bedstemoder solgte ved havnen, var mere end tilstrækkelig til at afhjælpe alle familiens fornødenheder.

Graziella uddannede sig yderligere i sin kunst. Hun voksede og blev kønnere dag for dag på grund af det magelige og stillesiddende liv, hun førte, siden hun var blevet koralarbejderske. Den fortjeneste, morbroderen bragte hende om søndagen, var ikke blot stor nok til, at hun kunne holde sine små brødre renere og bedre klædt, ja endog lade dem gå i skole, men endvidere til at forsyne hende og bedstemoderen med rigere og smukkere dragter af den klædelige ødragt, såsom røde silketørklæder, der hænger ned i nakken og i spidse trekanter ned på skuldrene, tøfler uden hæle og broderede med sølvpailletter, ærmeløse livstykker af sort silketøj med grønne striber, disse trøjer med guldbroderier på sømmene, som er åbne fortil og går ned til hofterne, og som viser den smækre midje og omridsene af halsen, på hvilken de bærer halsbånd, samt endelig ciselerede og brede ørenringe med perler mellem guldtrådene. De fattigste kvinder på de græske øer bærer denne pynt og disse smykker, og end ikke den yderste nød kan formå dem til at skille sig ved dem. I de himmelstrøg, hvor skønhedssansen er langt stærkere end hos os, og hvor kærlighed er hele livets indhold, er pynten ikke en overdådighed i kvindernes øjne, den er det første og næsten det eneste nødvendige.

15

Når Graziella om søndagen eller andre festdage kom således pyntet ud af sit kammer med nogle røde granat- eller nerieblomster i sit sorte hår, når hun lyttede til klokkeklangen fra den nærmeste kirke og gik frem og tilbage forbi mit vindue som en påfugl, der spejler sig i taget, flyttede fødderne

langsomt og skottede ned til sine pampusser og derpå løftede halsen rask i vejret for at få silketørklædet og håret til at flagre ned over skuldrene og så endelig fik øjnene op for, at jeg så på hende, rødmede hun, som om hun undså sig ved at være så smuk. Der var da øjeblikke, hvor hendes skønhed slog mig i den grad, at jeg troede at se hende for første gang og at min sædvanlige fortrolighed overfor hende, forvandlede sig til undseelse og forblændethed.

Men det var så langt fra, at hun søgte at blænde, og hendes naturlige lyst til at pynte sig var så fjern fra selvfølelse og behagelyst, at hun tværtimod så snart vi kom hjem fra kirke, skyndte sig at tage sin trøje af groft grønt klæde og sin røde og sortstribede musselinskjole på og stak sine fødder i tøflerne med de hvide træhæle, der dundrede på fliserne som de klaprende pampusser, de kvindelige slavinder går med i østerlandene.

Når hendes unge veninder ikke hentede hende, eller hendes fætter ikke fulgte hende i kirke, var det som oftest mig, der var hendes følgesvend. Jeg sad så på et af trinene og ventede på hende. Når hun så kom ud, hørte jeg næsten med samme personlige tilfredsstillelse, som om hun havde været min søster eller min brud, så at hendes legesøstre eller de unge sømænd fra Margellina halvhøjt udtalte deres beundring over hendes yndige ansigt. Men det rørte hende ikke, hun havde kun øje for mig, smilede til mig oppe fra det øverste trin, korsede sig for sidste gang med sine fingre, som hun havde dyppet i vievandet og steg beskedent og med nedslagne øjne ned til det trin, hvor jeg stod og ventede på hende.

Således fulgte jeg hende morgen og aften hver søndag til kirke; det var den fromme og eneste adspredelse, hun søgte og brød sig om. På de dage gjorde jeg mig så megen umage som muligt for, at min påklædning kom til at ligne de unge sømænds, for at min nærværelse ikke skulle give anledning til sladder, men at man skulle antage mig for en slægtning af den unge pige, jeg fulgtes med.

Søgnedagene gik hun ikke ud. Hvad mig selv angik, da læste jeg og holdt mig for mig selv. Min eneste adspredelse var Graziellas søde venskab og samlivet med den familie, der næsten havde taget mig i søns sted. Jeg læste alle sprogs historikere og digtere. Undertiden skrev jeg; jeg prøvede på i bunden og ubunden stil og både på italiensk og fransk at give de stemninger luft, som ellers tynger hjertet, indtil ordet har lindret det ved at give dem former.

Det ser ud, som om ordet er mandens eneste forudbestemmelse, og som om han var skabt til at avle tanker, som træet avler frugt. Manden piner og plager sig selv, indtil han har skaffet det luft, som gærer og arbejder inden i ham. Det skrevne ord er som et spejl, hvori han føler trang til at genkende sig selv for at forvisse sig om, at han lever. Så længe han ikke har set sig selv i sine værker, føler han ikke rigtigt, at han er til. Ånden har sin mandbarhed ligesom legemet.

Jeg var netop i den alder, hvor sjælen trænger til at nære og mangfoldiggøre sig ved ordet. Men det gik her som altid, lysten vågnede før evnen. Så snart jeg havde begyndt at skrive, blev jeg utilfreds med mit arbejde og kastede det bort med væmmelse. Hvor mange brudstykker af mine tanker og følelser fra natten har ikke vinden og bølgerne ført bort og begravet for mig om

morgenen. Jeg rev dem i stykker og så uden anger, at de fløj bort.

16

Når Graziella undertiden syntes, at jeg sad for længe inde og ikke sagde noget, listede hun sig hemmeligt ind i mit kammer for at rive mig bort fra mine bøger og ud af min tankefuldhed. Hun sneg sig da lydløst hen bag min stol, rejste sig på tåspidserne og kiggede over mine skuldre, skønt hun ikke forstod et muk af det, jeg læste eller skrev. Så tog hun pludselig bogen fra mig eller rev pennen ud at mine fingre og pilede så af sted. Jeg løb efter hende og var i grunden halvt ærgerlig, men så lo hun. Jeg tilgav hende, men hun skændte så alvorligt på mig, som om hun havde været min moder. "Hvad er det nu alt sammen for noget, som den bog har haft at fortælle Deres øjne den hele udslagne dag?" brummede hun utålmodigt halvt i alvor og halvt i spøg. "Kan de sorte linjer på det væmmelige gamle papir aldrig blive færdig med at tale med Dem? Kan De ikke historier nok, som De kan fortælle os om søndagen og om aftenen, så langt som året er, som den der fik mig sådan til at græde på Procida? Og hvem skriver De så de lange breve til om natten, som De så strør ud for alle vinde om morgenen. Kan De da ikke få i hovedet, at De gør Dem selv fortræd på den måde, og at De bliver helt bleg og adspredt, når De har læst og skrevet så længe? Er det da ikke meget bedre at tale med mig, som ser på Dem, end at sidde og tale hver dag, Gud har skabt, med disse døde og disse skygger, som ikke kan høre Dem? Åh Gud! Hvorfor har jeg ikke lige så megen forstand som disse papirblade! Jeg skulle tale med Dem, svare Dem på alt, hvad De

spurgte mig om, og så behøvede De ikke at ødelægge Deres øjne og at brænde al olien på deres lampe."

Så gemte hun min bog og mine penne, hentede mig min trøje og min sømandshue og nødte mig til at gå ud og adsprede mig.

Jeg lystrede hende, om jeg end brummede, fordi jeg holdt af hende.

Fjerde kapitel

1

Jeg gjorde lange udflugter i byen, på bryggen og ud på landet, men disse ensomme udflugter var aldrig så trykkende som ensomheden i de første dage efter at jeg var vendt tilbage fra Procida til Napoli. Jeg nød til fulde de skønne syn af byen, kysten, himlen og havet. Jeg kunne vel et øjeblik en gang imellem føle, at jeg var ene; men det var ingen knugende følelse. Jeg vidste, at venlige øjne og tanker fulgte med mig, enten jeg færdedes i mylderet på gaden eller i de mennesketomme egne på landet.

Jeg var ikke længere fugleungen, der flagrede og pippede omkring rederne, som den gamle bedstemoder udtrykte sig; jeg lignede fugleungen, der prøver på at flyve langt bort fra den gren, den plejede at sidde på, men som ved, at den kan finde hjem igen. Hele mit venskab for Aymond var gået over på Graziella, og denne følelse var mere levende og kraftigere og lå dybere i hjertet. Det forekom mig, at jeg havde vanen og omstændighederne at takke for den ene, men at den anden var mit eget værk, vundet efter mit eget valg.

Det var ikke kærlighed; jeg var ikke urolig eller skinsyg; jeg tænkte heller ikke med lidenskab på hende. Der var en yndig fred i mit hjerte, og jeg følte ikke noget til den søde feber, som opildner hjertet og sanserne. Jeg vidste ikke, om hun var en kammerat, en søster, eller hvilket som helst andet for mig; jeg

vidste kun, at jeg var lykkelig med hende, og hun lykkelig med mig.

Jeg attråede ikke noget andet, heller ikke noget mere. Jeg havde ikke nået den alder, da man sønderlemmer sine følelser for at kunne forklare sig selv, hvori ens lykke består. Det var mig nok, at jeg havde fred, var knyttet til en anden og lykkelig; jeg brød mig ikke om at undersøge hvorfor. Dette liv i fællesskab, disse to sjæle og én tanke gjorde efterhånden vor uskyldige og søde fortrolighed inderligere. Hun var lige så ren i sin hengivenhed, som jeg var uberørt af lidenskaben og sorgløs.

2

I det fjerdingår, jeg havde boet hos familien og under dens tag og så at sige havde udgjort en del af dens tanker, var Graziella blevet så vant til at anse mig for uadskillelig fra hendes hjerte, at hun måske ikke lagde mærke til den plads, jeg optog i det. Hun kendte slet ikke noget til den angst, tilbageholdenhed eller blufærdighed, som ellers lægger sig ind i forholdet mellem en ung lige og en ung mand, og som ofte avler kærlighed mellem dem, just på grund af den forsigtighed, man anvender for at advare dem mod det. Hun anede ikke, og jeg knap nok, at hendes barnlige ynde havde udviklet sig til en tidlig modenhed på grund af de lykkelige omstændigheder, hun levede under, at hun i sin jomfruelige skønhed havde en magt, som alle beundrede, og som var en fare for mig. Hun gjorde sig ingen umage for at skjule den, eller at gøre sig til af den over for mig. Hun tænkte lige så lidt på det, som en søster tænker på, om hun er smuk eller styg i sin broders øjne. Hun satte ikke for min skyld en blomst mere eller mindre i sit hår. Hun tog ikke af den

grund tiere sko på sine nøgne fødder, når hun om morgenen klædte sine små brødre på ude i solskinnet, eller hjalp sin bedstemoder med at feje de visne blade af taget. Hvert øjeblik på dagen kom hun og satte sig på stolen ved fodenden af min seng, lige så uskyldig som Beppino. Regndagene tilbragte jeg hele timer i hendes værelse, hvor hun sad med de små børn og tumlede med korallerne. Hun lærte mig sin håndtering, og jeg hjalp hende under snak og spøgen. Jeg var ikke så behændig som hun, men stærkere, og kunne derfor bedre gøre det første grove arbejde. Vi arbejdede for to, og hun fik den dobbelte indtægt. Men når børnene og de gamle var kommet i seng om aftenen, var det hende, som blev lærling, og mig, der blev lærer. Jeg lærte hende at læse og skrive, lod hende stave ordene i mine bøger og styrede hendes hånd, når hun skrev bogstaver. Hendes fætter kunne ikke komme hver aften, så tog jeg fat i stedet for ham. Hun gjorde langt større fremskridt hos mig end hos ham, enten det nu kom af, at den unge fyr, som var forvokset og halt, ikke indgød hende tilbøjelighed eller agtelse nok, eller fordi hun tit var adspredt i timerne. Den halve tid fjasede hun væk, eller hun lo og efterabede læreren. Den stakkels fyr var alt for forgabet i sin lærling og alt for undselig, til at han turde skænde på hende. Han gjorde, hvad hun ville, for at hun ikke skulle rynke brynene eller vrænge ad ham. Læsetimen brugte hun til at rense koraller, at haspe feddene af bedstemoderens ten eller at udbedre Beppos fiskegarn. Han var fornøjet, når blot Graziella, når han gik, sagde farvel i en tone, der sagde: "Vi ser dig vel snart igen?"

3

Når jeg derimod var lærer, tog vi sagen alvorligt, vi læste ofte, til vi ikke kunne se ud af øjnene. Hun bøjede hovedet, strakte halsen fremad og sad ganske stille og opmærksom; det var tydeligt at se, at hun gjorde alt, hvad hun kunne for at komme godt fra det. Hun lænede sin albue på min skulder for bedre at kunne se i bogen. Jeg lod min finger følge med linjerne og pegede på de ord, hun skulle læse. Skrev hun, så holdt jeg mine fingre på hendes hånd, for halvvejs at kunne føre den.

Gjorde hun en fejl, skændte jeg for alvor på hende. Hun tog ikke til genmæle og blev ikke engang utålmodig eller gnaven. Undertiden var hun lige ved at briste i tårer, så talte jeg til hende i en blidere tone og gav gode ord for at få hende til at begynde igen. Havde hun læst og skrevet godt, så man, at hun ikke forlangte anden belønning end min ros. Så vendte hun sig om til mig, og man kunne da læse hendes glæde og selvfølelse i hendes rødme og strålende øjne. Hun følte sig mere stolt af den glæde, hun skænkede mig, end af sin fremgang.

Som belønning læste jeg nogle sider af *Paul og Virginie*; den bog satte hun over alt; eller nogle af Tassos skønneste vers, hvor han beskriver det landlige liv, som Herminia førte hos hyrderne, eller to elskendes klager og fortvivlelse. Vellyden i disse vers fik hende til at græde eller drømme, længe efter at jeg havde holdt op at læse. Et digt finder ikke noget steds så vellydende og vedholdende genlyd som i de unge hjerter, hvor kærligheden begynder at spire. Den er som en anelse om alle dens lidenskaber. Senere hen er kun mindet og sorgen tilbage. Digtekunsten får mennesket til at græde på livets to

yderpunkter. Så længe man er ung, er det ens forhåbninger, der lokker tårerne frem, når man bliver gammel, er det savnene.

4

Den yndige fortrolighed, der herskede mellem os i disse lange vinteraftener, mens lampen lyste, og ovnen med olivenkærnerne udbredte en mild varme – vakte aldrig andre tanker eller anden tilnærmelse mellem os end dem, der finder sted mellem to børn. Jeg blev skærmet mod al yderligere tilnærmelse ved min næsten kolde utilbøjelighed til at gå videre, hun ved sit hjertes uskyld og renhed. Når vi sagde godnat, rullede vort blod ikke lidenskabeligere, end mens vi sad sammen, og et øjeblik efter, at vi således havde siddet og talt sammen, sov vi under samme tag, få skridt fra hinanden, som to børn, der har leget sammen om aftenen og ikke drømmer om andet end deres leg. Disse rolige og ubevidste følelser, som havde nok i sig selv, var livskraftige nok til at vare i årevis; men så indtrådte der en omstændighed, som frembragte en hel omvæltning og åbnede vore øjne for beskaffenheden af det venskab, der gjorde os så lykkelige.

5

Graziellas fætter hed Cecco. Han kom nu tiere, næsten hver aften, for at tilbringe tiden hos fiskerfamilien.

Den unge pige gav ikke i nogen henseende til kende, at hun havde mere tilovers for ham end for andre, han var snarere genstand for hendes kåde spøg og et legetøj i hendes hånd; men hun måtte blive rørt ved hans ydmyge venlighed og undertiden smile til ham. Dermed var han tilfreds. Han havde et af disse

svage hjerter, der alligevel kunne rumme en dyb kærlighed; han hørte til den slags mennesker, som naturen ikke har skænket en eneste tillokkende egenskab, men som er tilfredse med at elske og ikke fordre genkærlighed, og som gør sig til ydmyge slaver af de kvinder, for hvis fødder de har lagt deres hjerte, for udelukkende at tjene og adlyde dem og ikke gør sig noget håb om at bidrage til deres lykke. En sådan hengivenhed hører ikke til de ædleste, men det er den mest rørende. Man beklager dem, men man er nødt til at beundre dem. Mennesket elsker for at blive elsket, man må være en engel, når man elsker alene for at elske.

6

Man kunne ikke let have et uheldigere ydre end Cecco, men bag denne grimhed lå der en næsten overmenneskelig kærlighed skjult. Langt fra at føle sig ydmyget eller skinsyg over den fortrolighed og den forkærlighed, Graziella efter hans mening viste mig, holdt han af mig, fordi hun holdt af mig. Han søgte ikke den første eller den eneste plads i sin frænkes kærlighed; han var tilfreds med den anden eller sidste. For et øjeblik at finde nåde for hendes øjne, for at få et venligt blik, et kærligt ord, ville han have hentet mig langt inde i Frankrig og ført mig tilbage til hende, som foretrak mig for ham. Jeg tror, at han ville have hadet mig, hvis jeg havde voldet hans frænke fortræd.

Han var meget stolt af hende. Det kan også gerne hænde sig, at han, som Gud og hans sygelighed havde gjort kold, forstandig og sat – i sit indre ubevidst gjorde den beregning, at jeg ikke altid ville blive genstand for hans frænkes tilbøjelighed, at omstændighederne ville skille os ad en skønne dag, at en

fiskerpige på Procida ikke stod i højde med min samfundsstilling og formue, at en dag hans frænkes forhold til mig ville blive brudt ligeså let, som det var opstået, at hun da ville blive tilbage hos ham, ene, forladt og utrøstelig, at denne forståelse ville sønderrive hendes hjerte, og at hun da ville skænke ham det – rigtig nok næsten knust – men helt og holdent. Han ville da være tilfreds med at spille trøsteren og vennen; men hans fader tænkte anderledes.

7

Ceccos fader kendte sønnens kærlighed til Graziella og kom og besøgte hende en gang imellem. Han var betaget af hendes skønhed og studsede over de fremskridt hun gjorde både i sin håndtering og i læsning og skrivning. Han mente, at Cecco på grund af sit uheldige ydre kun turde tænke på et fornuftsgiftermål indenfor familien, og derfor søgte han at få Graziella til at gifte sig med Cecco. Han var en velstående mand, især af en arbejder at være, og troede derfor, at det var en nåde, han viste Andrea, og at hverken bedstemoderen eller den unge pige turde prøve på at gøre indvendinger. Han bestemte sig til at rykke frem med sit forslag uden at have talt om det med Cecco; måske var det også hans mening at overraske ham med den lykke, han havde tiltænkt ham.

8

Juleaften kom jeg lidt senere hjem end sædvanlig. Ved aftensbordet mærkede jeg, at der var noget i vejen, noget der trykkede Andrea og hans kone. Jeg så på Graziella; hun havde grædt. Hun så ellers så fornøjet ud, men dette sørgmodige

udtryk lagde ligesom et slør over hendes ansigt. Man syntes næsten at kunne læse hendes tanker i hendes ansigt. Jeg sad forstemt uden at kunne få et ord over mine læber. Jeg havde ikke mod til at udfritte de stakkels gamle, eller at tale til Graziella. Jeg var bange for, at hun skulle lette sit hjerte for mig; det så ud, som om hun næppe kunne holde sig.

Imod sædvane så hun heller ikke hen på mig. Hun førte brødet til munden, og hun lod, som om hun tvang sig til at spise, men hun kunne ikke få en mundfuld ind. Ingen sagde et ord ved bordet, og før vi var færdige med at spise, gik hun under påskud af at ville bringe børnene i seng. Hun tog dem med ind i kammeret og sagde hverken godnat til bedsteforældrene eller mig.

Da hun var gået, spurgte jeg de gamle, hvorfor de var så alvorlige, og hun så bedrøvet. Så fortalte de mig, at Ceccos fader var kommet om dagen og havde friet til Graziella på sin søns vegne. Det var en stor lykke og et godt parti for hende; at Cecco var velstående, at Graziella, som var så god, kunne tage sine små brødre med og opdrage dem, som om det var hendes egne børn, og at de nu ikke var udsatte for at lide nød på deres gamle dage. De havde taget mod tilbuddet med glæde og talt med Graziella om det; hun havde rigtignok ikke sagt ja, men det kom af, at de unge piger var så undselige og bly; at hun tav stille og græd, kom af hendes sindsbevægelse og af overraskelsen; men det ville snart gå over, og at de var blevet enige med Ceccos fader om at holde forlovelsesgilde lige efter jul.

9

De blev ved at snakke, men jeg hørte ikke længere efter. Jeg havde i grunden aldrig gjort mig rede for, hvorledes det egentlig var bevendt med mine følelser for Graziella. Jeg vidste ikke, om det var fortrolighed, venskab, kærlighed eller blot vane, eller alle disse følelser tilsammen, hvoraf min tilbøjelighed til hende bestod. Jeg følte nu for første gang, hvad denne unge piges selskab var for mig; jeg lærte at forstå, at den følelse, der knyttede mig til hende, enten det så var venskab eller kærlighed, var stærkere end jeg, at det fortryllende ved mit halvvilde liv i Napoli ikke var båden, eller mit usle kammer, eller fiskeren og hans kone, eller Beppo, eller børnene; det var et eneste levende væsen, og mistede jeg hende, mistede jeg alt. Alt dette følte jeg, da jeg betænkte, at det søde bånd mellem hendes og mit liv og mellem vore hjerter, hvis styrke vi ikke var os bevidste, nu skulle rives over, at man uden videre tog hende fra mig og gav hende til en anden, at hun i stedet for at være min ledsager og søster nu skulle være en fremmed og ligegyldig for mig, at hun ikke skulle være der i huset længere, at jeg ikke mere skulle kunne få hende at se hver tid på dagen, at jeg ikke skulle høre hende kalde på mig, at jeg ikke mere i hendes øjne skulle møde det kærtegnende ømme og strålende blik, hun nu fæstede på mig, og som mindede mig om min moder og søster, at der ville blive tomhed og mørk nat om mig dagen efter, at hendes mand havde taget hende med sig, at hun ikke mere skulle sove i sit kammer, ikke mere komme ind til mig, ikke mere satte sig ved bordet, at jeg ikke mere skulle høre hendes bare fødder trippe på taget, eller hendes røst, når jeg vågnede om morgenen; at jeg ikke mere skulle følges med hende til

kirke, at hendes plads i båden nu skulle være tom, og at jeg ikke ville få andre at tale med end stormen og søerne. Alle disse billeder af vore søde vaner og tidligere liv myldrede på én gang frem for mine tanker, men fordunstede igen og styrtede mig ned i en afgrund; her fandt jeg kun ensomhed og tilintetgørelse. Gik hun ud af mit daglige liv, blev der intet tilbage. Det følte jeg, og denne følelse, der hidtil ikke havde stået klart for mig, og som jeg aldrig havde tilstået for mig selv, slog mig i den grad, at mit hjerte skælvede, og at jeg følte det evige i kærligheden af den uendelige sørgmodighed, dér fyldte mit hjerte.

10

Jeg gik ind i mit kammer uden at sige et ord. Jeg kastede mig på sengen med klæderne på. Jeg prøvede på at læse, at skrive, at tænke og at blive de slemme tanker kvit ved et eller andet åndsanstrengende arbejde, der kunne få bugt med min sindsbevægelse. Det hjalp ikke. Min indre sindsbevægelse var så stærk, at jeg ikke kunne holde tankerne samlede, og at jeg ikke kunne falde i søvn, hvor legemligt medtaget jeg end var. Aldrig havde Graziellas billede stået så dejligt eller så stadigt for mig. Jeg nød det som noget, man ser hver dag, og hvis skønhed man først fatter, når man har mistet det. Hidtil havde jeg egentlig ikke tænkt over, hvor smuk hun var. Jeg forvekslede det indtryk, hendes skønhed gjorde på mig, med virkningen af det venskab, jeg følte for hende, og som jeg af udtrykket i hendes ansigt kunne se, at hun nærede for mig. Jeg havde ikke bemærket, at min hengivenhed for hende ikke var fri for beundring, og jeg havde heller ikke anet, at der lå lidenskabelig kærlighed på bunden af hendes ømhed.

Jeg havde ikke gjort mig tydeligt rede for alt dette, ikke en gang i den lange søvnløse nat, da alle mine følelser drejede sig i en kredsgang om hende. Jeg var helt forvirret af smerte og sindsbevægelse. Jeg lignede et menneske, der er lammet af et uventet slag; han ved endnu ikke, hvorfra lidelsen stammer, men han føler smerte i hele kroppen.

Jeg stod op, før nogen rørte sig i huset. Jeg ved i grunden ikke, hvad det var, der ubevidst drev mig til at tage bort for nogen tid. Jeg frygtede måske for at bringe forvirring ind i familiens helligdom, nu da et menneskes skæbne skulle afgøres.

Jeg gik altså og sagde blot til Beppo, at jeg ville blive nogle dage borte, jeg gik ikke i nogen bestemt retning, men fulgte uvilkårligt den vej, som jeg tilfældigvis var slået ind på. Jeg gik langs med bryggen og fulgte kysten ved Resina og Portici til foden af Vesuv. Jeg lejede førere i Torre del Greco. Jeg lagde mig på en sten udenfor eremittens bolig San Salvatore, der, hvor menneskeboligerne hører op, og hvor ildens herredømme begynder. Vulkanen havde i længere tid været i udbrud og udslyngede hele skyer af aske og sten ved hvert stød. Vi hørte stenene falde næsten helt ned til den lavastrøm, som strækker sig nedenfor eremitboligen. Mine førere nægtede på det bestemteste at følge mig længere op. Så gik jeg alene; jeg kravlede møjsommeligt op ad den sidste del af keglen. Jeg borede mine hænder og fødder ned i den tætte og varme aske; den sank sammen under vægten af mig. Vulkanen brummede og tordnede ud i et væk. Forkalkede og endnu glødende sten faldt hvert øjeblik ned rundt omkring mig og udsluktes i asken; men intet kunne holde mig tilbage. Jeg nåede op til kraterets

øverste rand og sat mig ned. Jeg så Solen stå op over bugten, landet og den blændende by, Napoli. Jeg forholdt mig aldeles kold og ligegyldig overfor dette syn, som tusinder af rejsende kommer langvejs fra for at beundre. Midt i al den overflødighed af lys, hav, kyster og bygninger, som Solen kastede sin gyldne glans over, søgte mine øjne kun et lille hvidt punkt midt imellem de mørkegrønne træer på den yderste ende af Posilippos højder, hvor jeg troede at skimte Andreas hytte. Ligger der end store vidder udbredte for et menneskes øje, så opfatter det dog kun nogle få punkter af den hele natur, som øjet kan skimte, og som sjælen længes hen imod. Tager man det hjerte bort, som elsker en, hvad bliver der så tilbage? Det går ligedan med naturen. Tag den egn eller det hus, som tankerne søger og minderne befolker, bort, så bliver der kun en glimrende, men tom udsigt tilbage, hvor blikket hverken finder bund eller hvile. Det kommer af, at hvert menneske ser udsigten under sin synsvinkel. Er der en sky over sjælen, så tilslører og affarver den landskabet ganske anderledes end en sky i horisonten. Det sete afhænger af øjet, det fik jeg at føle.

11

Jeg så på det hele, men så dog ikke noget. Forgæves steg jeg – gal som jeg var – ned på bunden af selve krateret ved at holde mig fast ved de afkølede lavablokke. Forgæves sprang jeg over de brede revner, skønt den kvælende røg vældede op af dem og ildtungerne slikkede mine klæder og mig. Forgæves betragtede jeg de udstrakte svovl- og saltlejer, der lignede isbræer, som farvedes af ildens ånde. Beundringen og faren fandt mig lige

kold. Mine tanker var andetsteds henne; det nyttede ikke, at jeg tænkte på at kalde dem tilbage.

Om aftenen gik jeg ned til eremitboligen og afskedigede mine førere. Jeg gik tilbage gennem Pompejis vinhaver. En hel dag igennem vankede jeg om i denne begravede bys øde gader. Man har åbnet denne næsten totusindårige grav og bragt dens gader, mindesmærker og kunstværker frem for dagens lys; men jeg så på alt dette lige så ufølsom som på Vesuv. Denne askes sjæl har Herrens åndepust fejet bort for så mange århundreder siden, al den ikke længere talte til mit hjerte. Jeg sparkede til menneskestøvet i gaderne med samme ligegyldighed som den, hvormed man sparker til de skaller, havet skyller op på bredden. Tiden er også et stort hav; den kaster ligesom det virkelige hav levningerne af os op på bredden. Man kan ikke begræde alverden. Hvert menneske har sin plage, hvert århundrede sin medlidenhed, det er mere end nok.

Da jeg gik fra Pompeji, styrtede jeg mig ind i de skovrige svælg i bjergene ved Castellamare og Sorrento. Der tilbragte jeg nogle dage; jeg gik fra den ene landsby til den anden og fik gedehyrderne til at vise mig de berømteste steder i bjergene, man antog mig for en maler, der studerede udsigterne, fordi jeg engang imellem opskrev nogle bemærkninger i en skitsebog, som min ven havde givet mig. Jeg var kun en fredløs sjæl, der flakkede om for at slå tiden ihjel. Alting svigtede mig, og jeg svigtede mig selv.

Således kunne det ikke gå længe. Da julen var forbi og nytårsdag, som menneskene har gjort en festdag af, for at bestikke og bøje tiden med deres glæder og festkranse, ligesom man gør sig umage for at omstemme en streng vært, skyndte

jeg mig tilbage til Napoli. Jeg gik om natten og standsede hvert øjeblik, jeg var nemlig snart nær ved at dø af længsel efter at se Graziella og snart af rædsel ved tanken om, at jeg ikke mere skulle få hende at se. Jeg stod stille over en snes gange og satte mig på rælingen af bådene, da jeg nærmede mig Margellina.

Jeg stødte på Beppo, kort før jeg kom til huset. Han råbte højt af glæde og fløj mig om halsen, som om han var en yngre broder. Han førte mig hen til båden og fortalte mig alt, hvad der havde tildraget sig, mens jeg var borte.

Der var vendt op og ned på alting i hjemmet. Graziella bestilte ikke andet end at græde, efter at jeg var gået. Hun mødte ikke til måltiderne. Hele dagen igennem sad hun indemuret i sit kammer og svarede ikke, når man kaldte på hende. Om natten gik hun omkring på taget. Naboerne sagde, at hun var tosset, eller også var hun forelsket op over ørene; men det vidste han da nok, at det var ikke sandt.

Alle disse ulykker kom af, at man ville forlove hende med Cecco, og at hun ikke ville vide af ham at sige. Det havde Beppino set og forstået alt sammen. Ceccos fader kom hver dag for at æske et svar af bedsteforældrene. De holdt ikke op med at plage hende, for at hun skulle sige ja. Hun ville ikke tale om det; hun svarede, at så ville hun hellere gå til Geneve. Det er et udtryk, som hos den katolske befolkning i Napoli svarer til: "Så vil jeg hellere skifte religion." Det er en værre trussel end at ville tage livet af sig. Ved at skifte religion ødelægger man sin sjæls frelse for al evighed. Bedsteforældrene tilbad Graziella og var ude af sig selv, dels fordi hun så hårdnakket modsatte sig dette giftermål, og dels fordi alle de forhåbninger, de støttede på det, røg i lyset. De besvor hende ved deres hvide hår; de remsede op

om, at de var gamle og fattige, og spurgte, hvad der skulle blive af de stakkels børn. Så blev Graziella rørt og tog lidt bedre mod stakkels Cecco. Han kom en gang imellem og satte sig ydmygt på sin frænkes tærskel og legede med børnene. Han sagde goddag og farvel til hende gennem døren, men det var sjældent, at han fik et svar. Han gik bedrøvet bort, men fandt sig i det uundgåelige, og når han kom igen næste dag, var han den samme som sædvanlig. "Min søster" – sagde han – "bærer sig ikke pænt ad. Cecco holder så meget af hende, og han er så god. Hun ville rigtignok blive lykkelig. I aften har hun da endelig givet efter for bedstefaders og bedstemoders bønner og for Ceccos tårer. Hun har lukket døren på klem og rakt ham hånden, han stak hende en ring på fingeren, og hun gav sit minde til at holde forlovelsesgilde i morgen. Men der er længe til i morgen, og Herren må vide, hvad hun kan finde på i den tid. Og hun! som var så blid og så lystig! Gud, hvor hun dog har forandret sig! De vil ikke kunne kende hende igen!"

12

Beppino gik hen og lagde sig i båden. Da jeg havde fået at vide, hvorledes det stod til i hjemmet, gik jeg derhen.

Andrea og hans kone var alene på *astrico*en. De tog venligt imod mig og bebrejdede mig mildt, at jeg havde været så længe borte. De fortalte mig alle deres bekymringer og forhåbninger med hensyn til Graziella. "Havde De været her," sagde Andrea – "havde vi haft en god støtte i Dem; hun holder så meget af Dem og siger aldrig nej til noget. Vi er rigtignok glade ved at se Dem igen. I morgen skal forlovelsen erklæres; De må endelig være til stede; De har altid bragt lykken med Dem!"

Da han sagde dette, følte jeg en kuldegysen fare igennem hele min krop. Der var noget inden i mig, der sagde, at det var mig, der var skyld i hele ulykken. Jeg brændte af længsel efter at se Graziella, men var samtidig næsten bange for det. Jeg talte højere end sædvanlig til hendes forældre og gik frem og tilbage foran hendes dør. Jeg ville ikke ligefrem kalde på hende, men ønskede, at hun måtte høre, at jeg var der; men hun sad tavs og stum og viste sig ikke. Jeg gik ind i mit kammer og lagde mig. Man får altid ro i sjælen, når al tvivl og uvished er forbi, selv om man ved, at ulykken vil ramme en. Jeg faldt om på min seng som en død vægt og uden at røre mig. Jeg var både åndeligt og legemligt træt, og forvirrede drømme plagede mig i min første søvn, men derpå sov jeg som en sten.

To-tre gange om natten var jeg lige ved at vågne. Det var en af disse vinternætter, som man kun har få af, men som er alt andet end behagelige. Lynene glimtede uophørligt gennem sprækkerne på mine vinduesskodder som blink af et ildøje på væggene i kammeret. Stormen hylede og tudede som et kobbel forsultne hunde. Søens dumpe bølgeslag på strandbredden genlød langs hele kysten med samme larm, som om man havde kastet klipperne i havet.

Døren rystede og klaprede ved vindstødene. Et par gange forekom det mig, som om den åbnede og lukkede sig af sig selv, og som om jeg hørte kvalte skrig og menneskelig hulken i uvejrets klagende stønnen. En gang troede jeg endog at høre tydeligt udtalte ord og en røst, som kaldte på mig og råbte om hjælp, som om den, der kaldte, var i sjælenød. Jeg rejste mig op i sengen, men så hørte jeg ikke noget. Jeg troede så til sidst, at

det var uvejret, feberen og drømmene, der skuffede mig, og faldt igen i en dødlignende søvn.

Ovenpå uvejret fulgte det mest strålende solskin om morgenen. Jeg vågnede ved virkelige suk og jammerudbrud fra den stakkels fisker og hans kone. De sad og klagede sig på tærsklen til Graziellas kammer. Det stakkels barn var løbet sin vej om natten. Hun havde vækket sine søskende, kysset dem og betydet dem, at de ikke måtte sige noget. På sengen lå hendes pæneste tøj, hendes ørenringe, halsbånd og de par skillinger, hun ejede.

Bedstefaderen holdt et stykke papir i hånden. Der var faldet nogle tårer på det; det var hæftet på sengen med en knappenål. Der var skrevet nogle få linjer på det, som han – så bestyrtet han end var – bad mig at læse. De indeholdt kun følgende ord, som hun havde skrevet med rystende hånd, og som jeg havde vanskelighed ved at læse:

> "Jeg har lovet for meget ... En stemme i mit indre siger mig, at jeg ikke kan holde det ... Jeg kysser jeres fødder. Tilgiv mig! Jeg vil hellere være nonne. Trøst Cecco og herren ... Jeg vil bede til Gud for ham og for de små drenge. Giv dem alt, hvad jeg ejer, og lad Cecco få sin ring igen ..."

Da jeg havde læst disse linjer, brast hele familien i gråd igen. De små drenge havde ikke fået deres klæder på, og da de hørte, at søsteren var gået bort og ikke kom igen, begyndte de at skrige op og løb igennem hele huset og kaldte på Graziella.

14

Brevet faldt mig ud af hænderne. Da jeg bukkede mig for at tage det op, fik jeg på jorden og under min dør øje på en granatblomst, som jeg om søndagen havde beundret i hendes hår, og den indviede skuemønt, som hun nogle måneder i forvejen havde hængt op over min sygeseng. Nu tvivlede jeg ikke længere om, at min dør virkelig var blevet lukket op og i om natten, og at de ord og den halvkvalte hulken, som jeg troede at have hørt, og som jeg havde antaget for vindens stønnen – virkelig var det stakkels barns farvel ug hulken. Et tørt sted på tærsklen udenfor min dør midt imellem sporene af tårer rundt omkring – vidnede tydeligt nok om, at den unge pige havde siddet der under uvejret og havde tilbragt sine sidste timer med at klage sig og græde på knæ på denne sten. Jeg tog blomsten og skuemønten op og gemte dem ved mit bryst.

I deres fortvivlelse var de stakkels mennesker helt rørte over, at jeg græd med dem. Jeg gjorde mit bedste for at trøste dem. Vi blev enige om, at der ikke måtte tales mere om Cecco til Graziella, hvis vi fandt hende igen. Beppo var gået hen for at hente Cecco, og denne var den første til at ofre sig, for at der igen kunne blive fred i huset, og for at hans frænke kunne vende tilbage i familiens skød. Hvor fortvivlet han end var, så var han dog på den anden side lykkelig over, at hans navn dog var nævnt med venlighed i brevet, og han fandt en slags trøst i det farvel, som ellers ville have gjort ham fortvivlet.

"Hun har dog tænkt på mig," sagde han og tørrede sine øjne. Vi aftalte straks, at vi ikke ville sætte os ned, før vi havde fundet flygtningens spor.

Bedstefaderen og Cecco skyndte sig at søge oplysninger i de utallige nonneklostre i byen. Beppo og hans bedstemoder løb til alle hendes unge veninder; de tænkte sig muligheden af, at hun kunne have betroet sig til en af dem angående sin flugt. Jeg, den fremmede, påtog mig at afsøge bryggen, Napolis porte for at udspørge skildvagterne, skibsførerne, matroserne og for at få at vide, om ikke en eller anden af dem havde set en ung procitanerinde gå ud af byen og indskibe sig om morgenen.

Morgenen gik hen med disse efterspørgsler, men uden at vi fik noget at vide. Vi kom alle tavse og forstemte hjem, fortalte hinanden, hvad vi havde gjort, og lagde råd op på ny. Med undtagelse af børnene kunne ingen af os få en bid ned. Andrea og hans kone sad modløse på tærsklen til Graziellas kammer. Beppino og Cecco gik ud igen for uden håb at flakke om i Napolis gader og kirkerne, som man åbner om aftenen til aftengudstjenesten og for at lyse velsignelsen over de fromme.

15

Bag efter gik jeg alene ud og fulgte på lykke og fromme den vej, som fører til grotten ved Posilippo. Jeg gik forbi den og hen mod den del af havet, som beskyller den lille ø Nisida. Fra bredden vendte jeg blikket mod Procida, som man derfra kan se ligge hvid og blank som en skildpaddeskal på de blå bølger. Mine tanker fløj naturligvis hen til denne ø og de lykkelige dage, jeg der havde tilbragt med Graziella. Jeg fik en indskydelse. Jeg mindedes, at den unge pige der havde en næsten jævnaldrende veninde, en datter af en fattig mand i en af de nærliggende hytter, og at denne unge pige bar en særegen dragt, som ikke lignede hendes legesøstres. En dag spurgte jeg hende, hvad

grunden var til denne forskel, og hun svarede mig da, at hun var nonne, skønt hun endnu levede frit hos sine forældre i en slags mellemtilstand mellem familielivet og klosteret. Hun viste mig klosterkirken. Der var flere på øen ligesom på Ischia og i landsbyerne i omegnen af Napoli.

Det faldt mig ind, at da Graziella ville klostergive sig, så var hun måske taget over for at åbne sit hjerte for denne veninde og anmode hende om at anvende sin indflydelse for at få klosterets porte til at lukke sig op for hende. Jeg gav mig ikke tid til at betænke mig, men styrtede hen ad vejen til Puzzuoli, der ligger nærmest ved Procida, og hvor man kan få en båd til leje.

Jeg brugte ikke en time til vejen. Jeg fo'r ned til havnen; for dobbelt betaling fik jeg to fiskere til at sætte mig over til Procida, skønt det var bælgmørkt og søen gik højt. De skød båden i søen, og jeg tog også et par årer. Det var med nød og næppe, at vi kunne komme udenom Kap Misene. To timer efter var vi der, og jeg klavrede forpustet og skælvende midt i mørket og i de heftige vindstød op ad trinene på den stejle sti, der førte op til Andreas hytte.

16

Jeg sagde til mig selv: "Er Graziella på øen, så er hun først tyet herhen. Den samme drift, som fører fuglen hjem til reden, fører barnet til faderens hjem. Er hun der ikke, vil der være et eller andet, som røber, at hun har været der. Disse spor vil måske føre mig til hende. Finder jeg hverken hende eller spor af hende, så er alt ude; en eller anden levende gravs porte vil da have lukket sig over hendes ungdom."

Pint af denne skrækkelige tvivl nåede jeg det øverste trin. Jeg huskede godt, i hvilken klipperevne bedstemoderen havde gemt nøglen, da vi tog fra øen. Jeg skubbede slyngplanterne til side og stak hånden ned i revnen. Jeg følte med fingrene efter nøglen; de knugede sig sammen af frygt for at finde det kolde jern, for så ville der ikke være det ringeste håb tilbage.

Men nøglen var der ikke. Jeg havde nær skreget højt af fryd; så listede jeg mig ganske sagte over gården. Der faldt et svagt skær gennem sprækkerne i skodderne hen over figentræets blade; det viste, at der måtte være nogen, der havde tændt lampen. Hvem ville vel have kunnet finde nøglen, åbne døren og tænde lampen andre end barnet i huset? Jeg tvivlede ikke længere om, at Graziella var tæt ved mig, og jeg faldt på knæ på trappens sidste trin for at takke min skytsengel, der havde ført mig til hende.

17

Jeg hørte ikke en lyd indefra. Jeg lagde mit øre tæt op til tærsklen; jeg syntes, at jeg kunne mærke en svag lyd som af et menneske, der åndede tungt eller hulkede i det bageste kammer. Jeg ruskede ganske sagte i døren, som om det var vinden, der gjorde det, for lidt efter lidt at vække Graziellas opmærksomhed, og for at hun ikke skulle dø af angst, når hun pludselig hørte lyden af en menneskestemme, som kaldte på hende. Så hørte jeg hende ikke længere trække vejret dybt. Jeg kaldte nu halvhøjt og med det roligste og ømmeste tonefald, jeg kunne i min stemme, på Graziella. Et svagt skrig svarede mig fra husets bagside.

Jeg kaldte på ny på hende og besvor hende at lukke op for sin ven, sin broder, som kom alene, midt om natten i uvejret og ledet af sin gode engel for at lede efter hende, fri hende, udrive hende af hendes fortvivlede stilling, bringe hende familiens og sin egen tilgivelse og føre hende tilbage til pligten, til lykken, til den kære gamle bedstemoder og hendes små søskende.

"Gud! det er ham! det er mit navn! det er hans røst!" udbrød hun halvhøjt.

Jeg kaldte endnu blidere på Graziella, det var det kælenavn, jeg gav hende, når vi sad og spøgte sammen. "Oh, det er virkelig ham" – udbrød hun – "jeg tager ikke fejl, det er virkelig ham."

Jeg kunne nu høre, hvordan hun rejste sig op fra de tørre blade; de raslede ved hver en bevægelse, hun gjorde. Hun kom nærmere for at lukke op for mig, men så faldt hun om, enten det nu var af svækkelse eller af sindsbevægelse, og kunne ikke rejse sig igen.

18

Nu nølede jeg ikke længere. Jeg stemmede min skulder mod den gamle dør med al den kraft, som min utålmodighed og angst gav mig. Låsen gav efter, og jeg styrtede ind i huset.

Graziella havde tændt den lille lampe, som hang foran Vor Frues billede, og den kastede et svagt skær omkring sig. Jeg styrtede ind i det bageste kammer, hvor jeg havde hørt hende tale og falde, og hvor jeg troede, at hun var besvimet. Hun var der ikke, hendes styrke havde ikke svaret til hendes anstrengelse for at komme hen til mig. Hun var faldet tilbage på den tørre lyng, der tjente hende til seng, og lå og så på mig med foldede hænder. På hendes øjne kunne man se, at hun

havde feber; hun stirrede forundret og kærligt på mig; de lignede to strålende stjerner, hvis lys falder ned fra himlen og synes se på en.

Hun prøvede på at løfte sit hoved op, men hun var så svag, at det faldt ned, ja helt tilbage, som om hun havde brækket halsen. Hun var ligbleg; undtagen på kinderne, hvor der kom nogle rosenrøde pletter til syne. På hendes fine hud var der spor af tårer, som støvet var faldet i. Hendes sorte dragt smeltede sammen med de brune lyngkviste, som hun lå på. Hendes nøgne marmorhvide arme hang helt udenfor lejet og hvilede på stengulvet. Undertiden fik hun stærke kuldegys, og hendes tænder klaprede som kastagnetter i en barnehånd. Det røde tørklæde, som hun i reglen bar over sine lange sorte hårfletninger, var gået op og hang som et halvslør ned over panden lige til øjnene. Man så, at hun havde skjult sit ansigt og sine tårer deri som i en slags forudfølelse af, at svededugen snart skulle bredes ud over det. Hun havde først taget det op, da hun hørte min røst og rejste sig op for at kalde på mig.

19

Jeg kastede mig på knæ ved siden af lyngknipperne. Jeg tog hendes iskolde hænder inden i mine, jeg førte dem op til mine læber for at varme dem med min ånde, og der faldt nogle tårer på dem. Jeg kunne på hendes fingres krampagtige tryk føle, at hun havde lagt mærke til dette udbrud fra mit hjertes inderste, og at hun takkede mig for det. Jeg tog min hættekappe af, bredte den ud over de nøgne fødder og svøbte dem ind i den.

Hun lod mig gøre, hvad jeg ville, og fulgte mig med øjnene; man kunne se, at hun var meget lykkelig, men ligesom borte i

det og kunne ikke røre en finger. Hun lignede et barn, man svøber og lægger i vuggen. Jeg kastede et par knipper kvas på arnen i det forreste værelse for at mildne luften lidt, fik lampen til at blusse godt og kom hen og satte mig hos hende igen.

"Åh! hvor jeg har det godt," sagde hun ganske sagte, i en jævn og ensformig tone, som om hun ikke magtede længere at hæve eller sænke stemmen og kun havde én tone tilbage. "Jeg har forgæves søgt at skjule det for mig selv, men især for dig, dig! Indtil jeg dør, kan jeg aldrig elske andre end dig. De ville have, at jeg skulle forlove mig ... du er min sjæls udvalgte. Jeg vil aldrig kunne hengive mig til nogen anden end dig her i verden, og i tankerne har jeg hengivet mig til dig! Til dig her på Jorden, eller til Vorherre i Himlen! Det løfte har jeg givet mig selv den dag, da jeg mærkede, at mit hjerte var sygt for din skyld. Jeg er kun en stakkels uvidende pige, det ved jeg nok, og ikke værdig til at løse dine skobånd, ikke engang i tankerne. Derfor har jeg heller aldrig forlangt, at du skulle elske mig, og jeg vil spørge dig, om du elsker mig. Men jeg, jeg elsker dig, jeg elsker dig, jeg elsker dig!" Hun sagde dette, som om hun lagde hele sit hjerte ind i ordene. "Og nu må du gerne foragte mig, drive spot med mig og træde mig under fode. Gør kun nar ad mig, hvis du har lyst, som af en afsindig, når hun i sine pjalter bilder sig ind, at hun er en dronning. Lad kun alverden pege fingre og grine ad mig; jeg skal selv sige til dem: Ja, jeg elsker ham! og i mit sted ville I have båret jer ad lige som jeg. Man må enten dø eller elske ham!"

20

Jeg slog øjnene ned og turde ikke se på hende, jeg var bange for, at mit blik skulle sige enten for lidt eller for meget som svar på denne næsten vanvittige tale. Ved de sidste ord slog jeg dem dog op, førte hendes hænder op til min pande og fremstammede nogle ord.

Men hun lagde fingeren på min mund og sagde: "Lad mig først tale ud! Nu er jeg lykkelig; der er ikke længere spor af tvivl i mit hjerte. Herren har talt til mig. Nu skal du høre:

I går, da jeg løb hjemme fra, efter at jeg havde tilbragt hele natten i sjælekamp og gråd uden for din dør, da jeg var kommet herover midt under uvejret, kom jeg her i den overbevisning, at jeg aldrig mere ville få dig at se, og at jeg var et lig, der selv gik til graven. Jeg ville klostergive mig, så snart det gryede ad dag. Det var nat, da jeg kom over på øen; jeg gik straks hen og bankede på klosterporten, men det var for sent, den var lukket. Man ville ikke tage mig ind. Så gik jeg herhen for at blive her om natten og kysse væggen i det fædrene hus, før jeg gik ind i Guds hus og mit hjertes grav. Med et barn havde jeg sendt et par linjer til min veninde, hvori jeg bad hende komme hen til mig, så tidligt hun kunne. Jeg tog nøglen og tændte lampen foran Vor Frues billede. Jeg afgav et helligt løfte, et sidste løfte, et løfte i håb mod håb. Du må vide, at når man elsker, så bliver der altid en stråle af håb på bunden af hjertet, selv når man tror, at alt er forbi.

Jeg bad således: Hellige Guds moder! Send mig et tegn på, at min kaldelse er Gud velbehagelig, for at jeg kan være vis på, at kærligheden ikke skuffer mig; og at jeg i sandhed giver Herren et liv, som kun skal tilhøre ham alene!

Nu begynder den sidste nat, som jeg tilbringer blandt de levende. I morgen kommer man måske for at lede efter mig her, og så er jeg her ikke. Kommer min veninde først, er det et tegn på, at jeg skal opfylde min bestemmelse, og så følger jeg med hende til klosteret for at blive der.

Men skulle han komme først!! han, som min skytsengel fører herhen for at standse mig ved overgangen til det! Åh! så er det et tegn på, at hverken du eller Herren vil vide af mig at sige, men at jeg skal vende tilbage og leve for at elske ham i al evighed!

Lad det blive ham, føjede jeg til. Hvad er en undergerning mere eller mindre for dig, når det er din og Guds vilje! Kan det hjælpe, vil jeg skænke dig en gave, det eneste, som jeg stakkels fattige pige har! Det er mit hår, mit stakkels lange hår, som han holder så meget af, og som han så tit løste op for at se, hvorledes det kunne flagre ned over mine skuldre for vinden. Tag det kun, jeg forærer dig det. Jeg har klippet det af for at vise dig, at jeg ikke beholder noget for mig selv, og for at mit hoved kan komme under saksen, før håret bliver klippet af og jeg stængt ude fra Verden."

Da hun havde sagt dette, skød hun med den venstre hånd det silketørklæde til side, som hun plejede at binde om hovedet, og tog med den højre de lange fletninger, som hun havde klippet af, og som lå på lejet ved siden af hende. Så rullede hun det op og viste mig dem. "Vor Frue har gjort undergerningen," sagde hun med en kraftigere ug underligere stemme. "Hun har sendt dig, og nu går jeg, hvorhen du vil have det. Mit hår har jeg ofret til hende, mit liv ofrer jeg dig!"

Jeg styrtede mig over de afskårne fletninger og tog dem i hånden. De lignede en vissen gren, der har løsnet sig fra træet. Jeg dækkede dem med tavse kys; jeg trykkede dem til mit hjerte, jeg vædede dem med mine tårer, som om det havde været et stykke af hende selv, jeg begravede i jorden. Derpå fæstede jeg mine øjne på hende; jeg så på det yndige hoved, som hun nu rettede i vejret, som hun havde berøvet sin prydelse, men som forekom mig endnu skønnere på grund af ofret, hun havde bragt. Jeg så, hvor det strålede af fryd og kærlighed under de ulige lange sorte hårtotter, som var blevet siddende, da hun snarere rev håret af sig med saksen, end klippede det af sig. I mine øjne lignede hun den lemlæstede statue af ungdommen, hvis ynde og skønhed end yderligere fremhæves ved de ødelæggelser, tiden har anrettet, og som gør, at man ser på den med lige så megen vemod som beundring. At hun således havde vanhelliget sig selv og at hun selv af kærlighed til mig havde ofret sin skønhed, fik mit hjerte til at slå således, at jeg hørte dets slag, at hele mit legeme skjalv, og jeg styrtede mig på mit ansigt for fødderne af hende. Jeg begyndte at ane, hvad kærlighed vil sige, og jeg tog denne anelse for kærligheden selv.

21

Men desværre! det var ikke den rette kærlighed, der var kun en skygge af den i mig. Jeg var endnu alt for meget dreng og for lidt klartseende til, at jeg ikke skulle tage fejl i dette. Jeg troede, at jeg tilbad hende, således som hun fortjente at tilbedes for sin uskyld, skønhed og kærlighed. Jeg sagde det til hende med det oprigtige tonefald, der stammer fra sindsbevægelsen og med den tilbagetrængte lidenskab, som stammede fra ensomheden,

mørket, fortvivlelsen og tårerne. Hun troede det, fordi hun måtte tro det, hvis hun skulle kunne leve, og fordi der i hendes sjæl var lidenskab nok til at fylde tusind andre hjerter, hvor den manglede.

Hele natten gik således med fortrolig, men ren og troskyldig samtale mellem to væsener, som i al uskyldighed afslørede deres gensidige ømhed for hinanden, og som ønskede, at det aldrig ville blive dag, og at de altid måtte blive ene sammen, for at ikke nogen fremmed skulle stille sig imellem munden og hjertet. Hendes fromhed og min undselige tilbageholdenhed, ja selv vor rørelse stængede for faren. Vore tårer lagde ligesom et slør over os. Det, at man er rørt, beskytter en mod lidenskabens anfægtelser. Hvis jeg havde misbrugt en sådan inderlig hengivenhed, havde jeg vanæret to sjæle.

Jeg holdt begge hendes hænder i mine og følte, hvorledes der igen kom varme i dem. Jeg hentede frisk vand til hende; hun drak det af min hule hånd og vaskede pande og kind med det. Jeg kastede noget kvas på ilden og fik den til at blusse op igen. Derpå satte jeg mig på stenen ved siden af de myrtekviste, hendes hoved hvilede på, for at høre og evig og atter høre på hendes yndige tilståelse af, hvor højt hun elskede mig; hvorledes kærligheden var vågnet i hende, uden at hun selv vidste af det, og mens hun antog den for et rent og søsterligt venskab; hvorledes hun først var blevet urolig, men derpå havde slået sig til ro; hvorpå hun først havde mærket, at hun holdt af mig, hvor mange hemmelige tegn hun havde givet mig på, at hun foretrak mig, uden at jeg havde lagt mærke til det; hvad dag hun troede at have røbet det; hvad dag hun troede, at jeg besvarede hendes kærlighed, kort sagt alt, hvad der var sket i

det sidste halve år, hver bevægelse, hvert smil, hvert ord, der var undsluppet hende, eller som hun havde holdt tilbage, hver sky på vore ansigter. Hun havde opbevaret det alt sammen i sin hukommelse; hun mindedes alt, ligesom græsset på sydens bjerge, som vinden har ført ilden hen over om sommeren, viser, hvor luen er faret hen over det.

22

Hun kom til sidst ind på den i kærligheden skjulte overtro, som tillægger de ubetydeligste omstændigheder betydning og værd. Hun løftede så at sige enhver flig af sløret over sit hjerte for mig. Hun viste mig, som om hun havde skriftet for Gud, hele sin uskyld, sit barnesind og sin hengivenhed. Hjertet har kun én gang i livet disse øjeblikke, hvori det helt udgyder sig i et andet hjerte, mens læberne uafladeligt bevæger sig og dog ikke kan udtale alt det, de forelskede har at sige hinanden, indtil de til sidst udstøder uforståelige og forvirrede lyde, der ligner et barns kys, før det sover ind.

Jeg blev ikke træt af at høre på hende og sukkede og gyste skiftevis. Mit hjerte var endnu for uudviklet, for grønt, umodent og fattigt til at frembringe så ildfulde og guddommelige sindsbevægelser, men hendes lidenskabelige udgydelser faldt i mit og fremkaldte så ny indtryk, at jeg troede, at de stammede fra mit eget hjerte, når jeg følte dem. Det var en vildfarelse. Jeg var kold som is, mens der brændte en hellig ild i hende. Jeg anstillede betragtninger, men troede, at jeg frembragte noget. Men lige meget. Denne stråle, som gik fra den ene til den anden, syntes at tilhøre os begge og lod os ånde i den luft, der udgik fra en og samme følelse.

23

Således gik den lange vinternat. Os forekom den ikke længere end det første suk, som siger, at man elsker. Da dagen brød frem, syntes vi, at vi kun havde sagt det halve af det, vi havde at sige.

Solen var imidlertid højt oppe; dens stråler faldt gennem sprækkerne i skodderne, og lampens skær begyndte at blegne. Da jeg lukkede døren op, stormede hele fiskerfamilien op ad trappen.

Graziellas veninde, den unge nonne, som hun havde sendt bud til dagen i forvejen og betroet, at det var hendes hensigt at gå i kloster, formodede nok, at hun havde en stor hjertesorg og sendte en af sine brødre til Napoli om natten for at sige familien besked. Da de fik at vide, at Graziella var fundet, skyndte de sig, halvt glade og halvt angerfulde, af sted for at standse hende på randen af hendes fortvivlelse og føre hende fri og tilgivet med hjem.

Bedstemoderen faldt på knæ ved sengen og holdt i begge sine arme de to smådrenge. Hun havde taget dem med for ar blødgøre barnebarnets hjerte og dækkede sig med dem som med et skjold mod hendes bebrejdelser. Børnene kastede sig skrigende og grædende i søsterens arme. Da hun rejste sig op for at kærtegne og kysse dem, gled tørklædet af hendes hoved, og de så nu, at hun havde klippet håret af.

Ved at se, hvorledes hun havde vansiret sin skønhed, forstod de alle hendes mening med det og skælvede. Snart genlød hele huset af hulken. I det samme trådte nonnen ind; hun beroligede og trøstede dem. Hun samlede fletningerne sammen, berørte Vor Frue med dem, bandt dem sammen i et

hvidt silkeklæde og lagde dem i bedstemoderens forklæde med ordene: "Gem dem og vis hende dem en gang imellem, når hun er glad eller bedrøvet, for at minde hende om, når hun en gang skal tilhøre den, hun elsker, at førstegrøden af hendes hjerte altid bør være helliget Herren, lige som førstegrøden af hendes skønhed er helliget ham i dette hår."

24

Om aftenen var vi alle igen i Napoli. Den ihærdighed, hvormed jeg havde ledt efter Graziella, øgede den gamle kones og fiskerens venskabelige følelser mod mig. De havde ingen anelse om beskaffenheden af den interesse, jeg nærede for hende, eller om hendes kærlighed til mig. De mente, at det hele kom af, at Ceccos vanførhed var hende imod. ... De håbede, at de ved hjælp af forstandige grunde og tiden nok skulle få bugt med denne modbydelighed for ham ... De lovede Graziella, at de ikke ville presse på med brylluppet. Cecco bad selv sin fader om ikke at tale mere om det. Ved sin ydmyghed, sin holdning og sine blikke bad han sin frænke om tilgivelse for, at han havde voldt hende den sorg. Der kom igen fred og ro i huset.

25

Der faldt ikke mere nogen slagskygge over Graziellas ansigt og min lykke, uden når det faldt mig ind, at denne lykke før eller siden måtte få ende, når jeg skulle hjem til Frankrig. Når Frankrig blev nævnt i den stakkels piges nærværelse, blev hun så bleg, som om dødens hæslige skelet lige havde vist sig for hende. En dag, da jeg kom hjem, så jeg, at nogen havde revet de klæder, jeg havde med hjemme fra, i tusinde stykker, og at

stumperne lå og flød over hele gulvet. Graziella faldt på knæ for mig, løftede sit fortrukne ansigt op mod mig og sagde: "Du må ikke være vred på mig; det er mig, som har gjort denne ulykke! Du må ikke skænde på mig! Alt, hvad der minder mig om, at du en dag vil lægge din sømandsdragt, gør mig sjælesyg. Det forekommer mig, at du vil rive dit hjerte ud og få et andet den dag, du tager dine tidligere klæder på igen."

Når jeg undtager disse små uvejr, som skrev sig fra hendes lidenskabelige ømhed, og som lagde sig, når vi havde gået lidt sammen, forløb der tre måneder, hvor vi nød en indbildt lykke, som den nøgne virkelighed ville knuse, når vi kom i berøring med den. Vort Eden svævede oppe i skyerne.

På den måde lærte jeg kærligheden at kende, ved en tåre i et par barneøjne.

26

Hvor vi var lykkelige, når vi helt kunne glemme, at der var en anden verden udenfor os, en anden verden end denne hytte på skrænten ved Posilippo, end dette solbeskinnede tag, det lille værelse, hvor vi tilbragte dagen halvt med arbejde og halvt med leg; denne båd, som lå på sandet ved stranden, og dette hav, hvorfra den fugtige og klagende vind bragte køling, og havets melodier.

Men så kom der desværre tider, da vi greb os i at huske på, at alt det ikke var Verdens ende, og at der ville gry en dag, da vi skulle skilles ad og ikke længere drømme i samme lysstråle fra Månen eller Solen. Det er imidlertid urigtigt af mig at bebrejde mig selv, at mit hjerte var så koldt den gang, når jeg tænker på alt, hvad det har døjet senere. Jeg begyndte virkelig at holde

tusind gange mere af Graziella, end jeg ville tilstå for mig selv. Havde jeg ikke holdt så meget af hende, ville hun ikke have sat så dybe og smertelige spor i mit senere liv, så ville det yndige og sørgelige minde om hende ikke således være blevet så at sige en del af mig selv, så ville hendes billede ikke have stået så for mig til enhver tid. Mit hjerte var måske nok lige så løst som sand, men denne havplante slog rod i det til evige tider, ligesom de vidunderlige liljer, der gror i sandet på Ischias kyster.

27

Og man måtte jo være blind eller have et hjerte af sten, hvis man ikke havde holdt af hende. Det så ud, som om hendes skønhed tog til fra aften til morgen, ligesom hendes kærlighed. Hun voksede ikke mere, men alle hendes yndigheder udfoldede sig bestandig mere og mere. I går var hun et yndigt barn, i dag en fuldt udviklet ung pige. Hendes slanke former forvandlede sig næsten synligt til den unge piges bløde og runde omrids. Hendes holdning fik en vis fasthed uden at tabe i smidighed. Hendes smukke nøgne fødder trådte ikke længere så let på det stampede lergulv, hun slæbte dem dorsk og smægtende hen ad det, som om de første kærlighedstanker havde givet hendes legeme en større tyngde.

Hendes hår voksede ud igen med den samme ubændige og stærke livskraft som den, hvormed havplanterne skyder op i det lunkne vand i forårstiden. Jeg morede mig tit med at måle, hvorledes det voksede, ved at sno det rundt om livet på hendes guldbroderede grønne trøje. Hendes hud blev hvid og fik samme røde afskygning, som korallerne gav hendes fingerspidser. Hendes øjne blev større og åbnede sig mere dag

for dag som for bedre at omfatte den ny horisont, som pludselig viste sig for dem. Det var den samme forundring over livet, som Galathea følte, da hun første gang mærkede det under marmoret. Uden at vide af det selv viste hun overfor mig en blyhed og undselighed i holdning, blikke og bevægelser, som hun aldrig havde vist før. Jeg lagde mærke til det og blev derved tavs og urolig, når jeg var sammen med hende. Man skulle have antaget os for to skyldbetyngede, og dog var vi i virkeligheden kun to alt for lykkelige børn.

Og dog skjulte der sig i den sidste tid ligesom noget sørgmodigt under denne lykke. Vi vidste ikke, hvorfra det kom, men skæbnen – ja den vidste det. Vi anede, at vi snart skulle skilles.

28

Det hændte sig tit, at Graziella ikke tog fat på sit arbejde, men satte sig med ryggen mod brystværnet og i læ af de store blade på figentræet, som fra haven skød sig op til kanten af brystværnet. Der kunne hun sidde ubevægelig halve dage, stirrende frem for sig uden at se noget. Når bedstemoderen spurgte hende, om hun var syg, svarede hun, at hun ikke havde ondt nogen steder, men at hun var træt af at arbejde, før hun fik begyndt. I den tilstand holdt hun ikke af, at man udfrittede hende. Hun så ikke på andre end på mig; men hun kunne sidde og stirre længe på mig uden at sige et ord. Somme tider bevægede hendes læber sig, som om hun havde talt; men der kom kun nogle utydelige lyde, som ingen kunne forstå. Der kom små gysninger over hende; hun blegnede og rødmede skiftevis, og hendes kinder slog rynker ligesom det stille vand,

når det om morgenen føler vindens første pust. Når jeg så satte mig ved siden af hende, tog hendes hånd og kildrede de lange øjenhår på de lukkede øjne med spidsen af min pen eller en rosmarinkvist, glemte hun alt og gav sig til at le og spøge som i gamle dage. Men så blev hun rigtignok igen mere alvorlig og tungsindig, når hun havde spøgt og leet med mig.

Undertiden sagde jeg så til hende: "Graziella! hvad sidder du og stirrer efter hele timer igennem der langt borte på den anden side havet? Ser du noget der, som vi andre ikke kan få øje på?"

"Jeg ser Frankrig bag de snedækkede bjerge," svarede hun.

"Og hvad smukt ser du så i Frankrig?" spurgte jeg igen.

"Jeg ser én, som ligner dig, én som bliver ved at gå, gå, gå længe hen ad en hvid vej, som jeg ikke kan se enden på. Han går uden at se tilbage, stadig lige ud; jeg sidder i timer og venter på, at han skal se tilbage og vende om, men han ser ikke tilbage."

Så skjulte hun sit ansigt i sit forklæde, og hvor kærligt jeg end kaldte på hende, så så hun dog ikke op på mig.

Da gik jeg sørgmodig ind i mit eget værelse. Jeg prøvede på at læse, for at adsprede mig, men hendes ansigt stillede sig stadig mellem mine øjne og bladet. Det forekom mig, at ordene fik mæle og sukkede som vore hjerter. Undertiden sad jeg og græd alene; men jeg skammede mig over mit tungsind og talte aldrig til Graziella om, at jeg havde grædt. Det var urigtigt gjort af mig; en eneste tåre ville have gjort hende godt.

29

Jeg må nu omtale en begivenhed, som voldte hende stor hjertesorg, og som hun aldrig forvandt helt.

For nogen tid siden var hun blevet veninde med to-tre næsten jævnaldrende unge piger. De boede i et af de små huse i haven. De vendte, stoppede og lappede kjoler for nogle unge franske piger i en kostskole. Kong Murat havde oprettet denne kostskole for sine ministres og feltherrers døtre. De unge procitanerinde snakkede ofte sagte med Graziella om dem, når hun stod og lænede sig til brystværnet og så ind til dem. De viste hende de smukke kniplinger, de fine silketøjer, de kønne hatte, sko, bånd og sjaler, som de havde fået fra eller bragte tilbage til kostskolen. Der var noget at forundre sig over og at beundre; det blev de aldrig færdig med. Undertiden kom de unge piger og tog Graziella med til aftensangen eller til messen i den lille kirke i Posilippo. Jeg gik ud for at møde dem, når klokkernes kimen underrettede mig om, al præsten skulle til at uddele velsignelsen. Vi fo'r overgivne hjem langs med stranden, løb ud efter bølgen, når den trak sig tilbage, og flygtede for den, når den kom igen og kastede skummet op over vore fødder. Gud! hvor Graziella var smuk i sådanne øjeblikke, når hun var bange for at gøre sine smukke tøfler med guldpailletterne våde. Hun løb med udbredte arme hen imod mig, som for at søge beskyttelse ved mit hjerte mod den sø, som var skinsyg på hende og ville beholde eller i det mindste kysse hendes fødder.

30

I den senere tid lagde jeg mærke til, at der var noget, hun skjulte for mig. Hun havde hemmelige sammenkomster med sine veninder syerskerne. Det så næsten ud som en sammensværgelse, hvori der ikke var plads for mig.

En aften sad jeg og læste i mit værelse ved skinnet af en rød lerlampe. Døren stod åben, for at søvinden kunne strømme ind. Jeg hørte lidt støj inde hos Graziella, hvisken og tisken, lidt sagte fnisen, så små klager, vrede ord, derpå igen snart tale og snart dyb tavshed. Fra først af tænkte jeg slet ikke over det.

Imidlertid begyndte jeg dog at blive nysgerrig, da jeg så den umage, de gjorde sig, for at man ikke skulle høre, hvad de talte om, og den hemmelighedsfuldhed, de omgav sig med. Jeg lagde bogen, tog lampen i den venstre hånd og skærmede med den højre mod vinden, for at den ikke skulle gå ud. Jeg listede mig ganske forsigtigt hen over fliserne og lagde øret til Graziellas dør. Jeg hørte, at man løb frem og tilbage, og den lyd, som tøj giver, når man lægger det sammen eller ruller det op, klingren af fingerbøl, nåle og sakse, hvormed man afpassede bånd eller hæftede kraver fast, og den pludren og summen af unge friske stemmer, som jeg kendte så godt hjemmefra, når mine søstre klædte sig på til bal.

Der var ingen fest i Posilippo næste dag. Graziella havde aldrig tænkt på at fremhæve sin skønhed ved sin påklædning. Hun ejede ikke engang et spejl i sit værelse. Hun spejlede sig i vandspandene ved brønden eller rettere i mine øjne.

Min nysgerrighed fik magt over mig ved dette hemmelighedskræmmeri. Jeg stemmede knæet mod døren. Den gik op, og jeg stod på tærsklen med lampen i hånden.

De unge sypiger gav sig til at hvine og flygtede som opskræmte fugle hen i krogene, næsten som om de havde en brøde på samvittigheden. De havde endnu beviserne i hænderne. En havde tråden, en anden saksen, en tredje de kunstige blomster, en fjerde båndene. Graziella sad på en

træskammel midt i stuen, helt forstenet på grund at min uventede ankomst; hun havde ikke fået tid til at flygte.

Hun var blussende rød i ansigtet, slog øjnene ned, vovede ikke at se på mig, knap nok at trække vejret. Hele selskabet tav og ventede på, hvad jeg ville sige. Men jeg lukkede ikke munden op: Jeg var helt betaget af overraskelse og tavs beskuelse af det syn, der mødte mig.

Graziella havde taget sine simple uldne klæder af, den guldbroderede trøje, som står åben foran for at lette den unge pige åndedrættet og at give fosteret plads til at udvikle sig, tøflerne med de gyldne pailletter og træhælene, hvori hendes fødder ellers plejede at befinde sig så vel; de lange nåle med kobberkuglerne, som hendes hår var viklet om ligesom sejlet om råen. De store ørenringe, der lignede armbånd af størrelse, var kastet skødesløst hen på sengen sammen med hendes hverdagsdragt.

I stedet for denne maleriske græske dragt, der klæder den fattige lige så godt som den rige, der med den korte kjole, det udskårne livstykke og de vide ærmer giver alle en kvindes former frihed til at udvikle deres smidighed – havde Graziellas veninder efter hendes ønske givet hende en dragt og noget pynt og smykker på, som tilhørte en af de unge franske piger i kostskolen, som var af samme alder og vækst som Graziella. Hun havde en svær silkekjole på, et rosenrødt bælte, en hvid krave, en hårpynt med kunstige blomster, blå silkesko og åbne silkestrømper, hvorigennem man kunne se farven på hendes runde ankler.

Da jeg overraskede hende i denne dragt, blev hun lige så ulykkelig, som om en fremmed mand havde fået hende at se

afklædt. Jeg så på hende uden at kunne rive mig løs fra dette syn; men hverken ved miner eller udråb eller ved smil viste jeg, hvad indtryk denne forklædning gjorde på mig. Der steg en tåre op fra mit hjerte. Jeg forstod straks og alt for godt det stakkels barns tankegang: Hun skammede sig over vore forskellige livsvilkår; hun havde villet prøve, om en tilnærmelse i påklædningen ville knytte os nærmere til hinanden i fremtiden. Hun havde anstillet denne prøve ved venindernes hjælp, og uden at jeg vidste af det, i det håb, at jeg ville finde hende smukkere og mere ligestillet med mig, end hun ellers var i sin sædvanlige dragt og efter sin stand. Hun følte, at det var en skuffelse, og min tavshed viste hende det yderligere. Der kom et udtryk at utålmodighed og fortvivlelse i hendes ansigt, og hun var lige ved at briste i gråd. Deraf så jeg, hvad hendes mening var, hendes brøde og hendes skuffelse.

Og dog var hun smuk også således. Hendes gode mening burde have gjort hende tusind gange skønnere i mine øjne. Men hendes skønhed gjorde et næsten pinligt indtryk. Hun mindede om en af Correggios unge jomfruer, som naglet til bålet slider i deres bånd for at undgå de blikke, som sårer deres blufærdighed. Desværre var det også en martyrdom for stakkels Graziella; men det var ikke, som man skulle have troet, når man så hende, en martyrdom for hendes forfængelighed, men for hendes kærlighed.

Den unge franske piges dragt, som man havde givet hende på, var uden tvivl syet efter en mager figur, tynde arme og spidse skuldre, og var alt for snæver for denne solens og havets datters fuldt udviklede legeme og runde og kraftige skuldre. Kjolen var revnet overalt, over skuldrene, brystet og omkring

livet, ligesom barken på sycomoren, når saften om foråret stiger op i den. Det nyttede ikke, at den unge pige havde hæftet kjolen og kraven sammen med knappenåle; silketøjet sprang hver gang hun blot rørte sig. Flere steder så man hendes bare hals og arme skinne gennem rifterne i silketøjet, også det grove lærred i hendes særk kom til syne og stod i en forunderlig modsætning til det fine silketøj. Hendes arme var klemt sammen i snævre og korte ærmer og lignede røde sommerfugle i det øjeblik, puppehylstret brister og skilles ad. Som oftest gik hun med bare fødder, eller hun stak dem i et par vide græske pampusser; nu sprængte de silkeskoene, der så ud, som om de ville holde hende fanget ved båndene, der ligesom på sandaler var bundet op om smalbenene. Hendes hår var sat dårligt op og blev kun dårligt holdt sammen af kniplingshårpynten og de kunstige blomster. Det rejste sig, som om det af sig selv holdt denne bygning oppe, og gav hendes yndige ansigt, som man således havde skamskændet, et udtryk af trods og undselig skamfuldhed, som dannede den forunderligste og yndigste modsætning.

Hendes holdning var lige så forlegen som hendes ansigt. Hun turde ikke røre sig af frygt for, at hun skulle krølle kjolen, og at de kunstige blomster skulle falde ned. Hun kunne ikke gå, i den grad klemte skoene hendes fødder og gjorde, at hendes gang i al sin kejtethed så nydelig ud. Denne det solbeskinnede havs datter lignede Eva, da hun første gang blev fanget i den fælde, som hendes medfødte kvindelige lyst til at gøre et godt indtryk havde opstillet.

31

Et øjeblik var der dødstille i værelset. Jeg var mere ilde til pas end lykkelig over, at man således havde nedværdiget naturen. Til sidst gik jeg hen imod hende. Der lå et hånligt smil på mine læber, og jeg så på hende med et bebrejdende og halvt spottende blik. Jeg lod, som om jeg næppe kunne kende hende i den påklædning og sagde: "Nej! er det dig, Graziella? Hvem pokker ville vel kunne kende den smukke procitanerinde i denne pariserdukke? – Nej! ved du hvad?" sagde jeg lidt skarpt, "skammer du dig ikke over at forvanske det, Vorherre har gjort så smukt i din vante dragt? Hvad skal det gøre godt for? Du bliver dog ikke andet end søens datter, der ikke behøver anden hårpynt end strålerne fra din skønne himmel. Disse burfuglefjer passer ikke til havsvalen."

Mine ord gik hende til hjertet. Hun indså ikke, at min sjæl lidenskabeligt beundrede og tilbad havsvalen. Hun troede, at jeg ville hende til livs, fordi hun ville ligne en skønhed af min stand og fra mit land. Hun antog, at al den umage, hun gjorde sig for at blive smukkere for min skyld, og for at mine øjne skulle glemme hendes ringe livsvilkår – var helt spildt. Hun brast øjeblikkelig i gråd; satte sig på sengen, gemte sit ansigt i sine hænder og bad sine unge veninder i en muggen tone hurtigst muligt at skille hende af med al stadsen. "Jeg vidste nok," sagde hun med et suk, "at jeg kun er en stakkels procitanerinde; men jeg håbede, at når jeg tog andre klæder på, så ville jeg ikke gøre dig så stor skam, når jeg en dag rejste med dig hjem til dit land. Jeg ser nok, at jeg må blive, hvor jeg er, og dø der, hvor jeg er født; men du kunne i det mindste gerne have ladet være at skænde på mig."

Med disse ord rev hun ærgerlig de kunstige blomster, hårpynten og kraven af sig, kastede dem i vrede langt væk fra sig, trampede på dem og rettede hårde ord til dem, ligesom hendes bedstemoder gjorde til vraget, den gang vi havde sat båden til. Så styrtede hun hen til mig og pustede lampen ud, for at jeg ikke længere skulle se hende i den dragt, der havde mishaget mig så meget.

Jeg indså nu, at jeg havde handlet urigtigt i at bruge så grov spøg, at hun havde taget spøgen alvorligt. Jeg bad hende om forladelse. Jeg sagde, at jeg fandt hende tusind gange mere henrivende som procitanerinde end som fransk dame, og det var den rene og skære sandhed; men slaget havde ramt. Hun ville ikke høre, hvad jeg sagde, men græd bitterligt.

Veninderne tog tøjet af hende igen, og jeg så hende ikke mere den aften. Næste dag havde hun igen de vante øpigeklæder på; men hendes øjne var røde; hun havde grædt hele natten for den spøgs skyld.

32

På den tid begyndte hun at fatte mistanke til de breve, jeg fik fra Frankrig; hun antog, at man forlangte, at jeg skulle komme hjem. Helt narre mig for dem turde hun ikke, dertil var hun for ærlig; hun kunne ikke bedrage mig, selv om det gjaldt hendes liv; men undertiden gemte hun dem i hele ni dage. Med en nål hæftede hun dem op bag billedet af Vor Frue, som hang på væggen ved hendes seng. Hun håbede at kunne røre den hellige jomfru, så at hun til gunst for vor kærlighed gjorde et under og forandrede hjemkaldelsesordren til en tilladelse til at blive. Jeg vidste god besked med hendes fromme svig, men holdt kun

desto mere af hende for det. Men den time, da vi skulle skilles, nærmede sig med stærke skridt.

33

En aften var der nogen, der bankede stærkt på min dør. Hele familien var gået til ro. Det var min ven V...

"Jeg kommer for at hente dig," sagde han. "Her er et brev fra din moder. Det kan ikke nytte, at du sætter dig op. Jeg har bestilt heste til klokken 12. Nu er den 11. Kommer du ikke med nu, kommer du aldrig herfra; og din moder vil tage sin død af sorg. Du ved, at familien gør hende ansvarlig for dine dumheder. Hun har gjort så meget for dig; det er nu høje tid, at du gør noget for hende. Jeg giver dig mit ord på, at jeg skal komme tilbage hertil med dig og blive her i vinter, ja et helt langt år. Men nu må du igen vise dig i din familie og lystre din moder."

Jeg følte, at alt var tabt.

"Jeg skal straks komme," svarede jeg.

Jeg gik ind i mit kammer og stoppede mine klæder hulter til bulter i vadsækken. Jeg skrev til Graziella og sagde hende alt, hvad et attenårs forelsket hjerte kunne få frem, og hvad forstanden bød et menneske, der elskede sin moder. Jeg tilsvor hende, som jeg havde tilsvoret mig selv, at inden fire måneder var omme, ville jeg igen være hos hende og næppe forlade hende mere. Vor usikre fremtidsskæbne lagde jeg i Forsynets og kærlighedens hånd. Jeg lod hende beholde de penge, jeg havde, for at hun kunne underholde sine gamle forældre, mens jeg var borte.

Da brevet var færdigt, listede jeg mig sagte hen til hendes dør og kastede mig på knæ på tærsklen. Jeg kyssede stenen og træet, skubbede brevet ind under døren og kvalte den heftige gråd, der var nær ved at kvæle mig.

Min ven stak sin arm ind under min, rejste mig op og slæbte mig med sig. I samme øjeblik lukkede Graziella sin dør op: hun var uden tvivl blevet urolig ved den usædvanlige støj. Det stakkels barn kendte straks min ven igen. Hun så vadsækken, som en tjener havde taget på nakken. Hun strakte armene ud, udstødte et rædselsskrig og faldt besvimet om på taget.

Vi styrtede hen til hende og bar den bevidstløse pige ind på hendes seng. Hele familien ilede til; man stænkede hende vand i ansigtet, man kaldte på hende med alle de kæreste navne. Hun kom først til sig selv igen, da hun hørte min stemme. "Der kan du se," sagde min ven, "hun lever; nu er slaget ført; men bliver vi her længere, vil det kun volde hende skrækkelige og unødvendige pinsler." Han løsnede sagte de to iskolde arme, hun havde slynget om min hals, og førte mig ud af huset. En time efter rullede vi tavse hen ad vejen til Rom i nattens mørke.

34

Jeg havde efterladt flere adresser, hvor Graziella kunne skrive til mig. Det første brev traf mig i Milano. Hun skrev, at hun var legemligt frisk, men syg på hjertet, at hun stolede på mit ord og ventede mig sikkert hen imod november.

Ved min ankomst til Lyon fandt jeg atter et brev fra hende. Det var endnu roligere og mere tillidsfuldt. I brevet lå der nogle blade af en nellike, som groede i en potte, der stod på brystværnet. Hun plejede om søndagen at stikke en af dens

blomster i sit hår. Var det meningen, at hun ville sende mig noget, som havde berørt hende, eller var det en mild bebrejdelse i en sindbilledlig form, hvormed hun ville minde mig om, at hun havde ofret sit hår for min skyld?

Hun fortalte i brevet, at hun havde haft feber; at hun havde ondt i hjertet, men at hun blev bedre dag for dag. Man havde sendt hende til Vomero til en frænke, Ceccos søster, for at hun kunne blive helt rask. Vomero ligger på en af højderne bag Napoli og er bekendt for sin sunde luft.

I et fjerdingår hørte jeg slet ikke fra hende. Jeg tænkte uafladeligt på hende, og det var besluttet, at jeg skulle rejse tilbage til Napoli ved vinterens begyndelse. Hendes sørgmodige og yndige billede stod for mig som et savn, ja undertiden som en mild bebrejdelse. Jeg var i den utaknemmelige alder, da et ungt menneske af letsindighed og lyst til at ligne andre skammer sig ved sine bedste følelser, den grusomme alder, da Guds skønneste gaver, den rette kærlighed og det ærlige venskab falder på sandet og hvirvles bort af denne verdens åndepust, mens de står i blomst. Mine venners ondskabsfulde og spottende forfængelighed bekæmpede ofte mit hjertes hemmelige og levende ømhed. Jeg kunne ikke uden at rødme og uden at udsætte mig for deres spot bekende for dem, hvad genstanden for mit savn og min ømhed hed, og under hvilke vilkår hun levede. Jeg havde ikke glemt Graziella, men der havde ligesom lagt sig et slør over hendes billede. Jeg plejede mindet om hende, når jeg var alene, men i selskabslivet forfulgte det mig næsten som et samvittighedsnag.

Hvor jeg i dag rødmer over, at jeg rødmede den gang. Hvor højt stod ikke et glimt af glæde eller en tåre i hendes kyske øje

over alle disse blikke, den leflen og de smil, for hvilke jeg uvilligt ofrede hendes billede. Ak! Før en vis alder evner manden ikke at elske; han kender ikke den sande værdi af noget som helst. Der er mere overstrømmende livskraft og bølgende skygge i skovens unge træer; der er mere fyrighed i egens gamle hjerte.

Den sande kærlighed er livets modne frugt. I ens attende år kender man den ikke, man bilder sig det kun ind. Når frugten kommer i naturen, falder bladene af. Det går måske ligedan i menneskenaturen. Det har jeg tit tænkt over fra den dag, da jeg begyndte at tælle mine hvide hår. Jeg har bebrejdet mig, at jeg ikke den gang kendte værdien af denne kærlighedens blomst. Jeg var alt for forfængelig. Forfængeligheden er den tåbeligste og grusomste af alle laster, den får en til at skamme sig over sin lykke.

35

En af de første dage i november kom jeg fra et bal. Man gav mig et brev og en pakke, som en rejsende fra Napoli havde haft med sig og afleveret, mens han skiftede heste i Macon. Den ukendte rejsende lod mig sige, at bestyreren af en koralfabrik i Napoli havde anmodet ham om at udrette et ærinde for ham. Det gjorde han nu i forbifarten, men da det var sørgelige efterretninger om død og grav, ønskede han ikke at hilse på mig, men bad mig blot om at sende en kvittering for modtagelsen af pakken til Paris.

Jeg rystede over hele kroppen, da jeg åbnede pakken. Indenfor det første omslag lå Graziellas sidste brev. Det indeholdt kun de ord: "Lægen siger mig, at jeg har højst tre dage tilbage. Jeg vil derfor sige dig farvel, før kræfterne svigter mig.

Åh! gid du var her, så kom jeg mig! Men det er Guds vilje. Snart og altid skal jeg tale til dig deroppe fra. Elsk min sjæl, den vil omsvæve dig hele dit liv igennem. Jeg efterlader dig mit hår, som jeg engang klippede af for din skyld. Indvi det til Gud i en eller anden kirke i dit land, for at du altid kan have noget af mig hos dig!"

36

Jeg sad natten igennem med brevet i hånden, helt ude af mig selv. Først da fik jeg mod til at tage det andet omslag af. Hele hendes prægtige hår lå der, således som hun havde vist mig det om natten i hytten. Der var endog endnu nogle lyngblade deri, som var blevet hængende ved det den nat. Jeg opfyldte hendes ønske; men fra den dag kastede hendes død sin skygge over mit ansigt og min ungdom. –

Tolv år efter kom jeg til Napoli. Jeg søgte at komme på sporet af hende og finde hendes grav. Der var ikke det allermindste, hverken i Margellina eller på Procida. Det lille hus ovre på klinten var ramlet sammen. Det var nu kun en dynge grå sten oven over kælderen, hvor gedehyrderne drev deres geder i ly, når det regnede. Tiden jævner hurtigt alting her på Jorden; men den udsletter ikke sporene af den første kærlighed i det hjerte, som har følt den.

Stakkels Graziella; der er gået mange år siden de dage. Jeg har elsket og været elsket. Andre stråler af skønhed og ømhed har oplyst min mørke livsbane. Andre sjæle har åbnet sig for mig, og i andre kvindehjerter har jeg fundet de vel gemte skatte af skønhed, hellighed og renhed, som Gud har kaldt til live her på Jorden, og som lader en forstå, ane og længes efter Himlen.

Men intet har formørket afglansen af dig i mit hjerte. Jo længere jeg har levet, desto nærmere er jeg i tankerne kommet til dig. Mindet om dig ligner faklens blus i din båd. Jo længere den var fra land, des mindre så man af røgen, og des klarere skinnede den. Jeg ved ikke, hvor dine jordiske levninger er stedt til hvile, eller om der er nogen, der begræder dig i dit land, men din rette grav er i mit hjerte. Der ligger du helt og holdent samlet og begravet. Jeg hører aldrig forgæves dit navn nævne, og jeg elsker den mund, der udtaler det. På bunden af mit hjerte er der altid tårer, som drypper en for en, og som falder tilbage på mit hjerte, forfrisker det, og fylder det med en sød duft.

37

En dag i året 1839 sad jeg i en kirke i Paris. Jeg så en kiste blive bragt ind; den var dækket med et hvidt klæde og indeholdt de jordiske rester af en ung pige. Denne kiste mindede mig om Graziella. Jeg skjulte mig i skyggen af en søjle. Jeg drømte om Procida og jeg græd længe.

Min tårer tørrede ind, men de skyer, der gled ind over mine tanker under denne sørgelige begravelse, vil aldrig forsvinde. Jeg vendte tavs hjem til mit værelse. Jeg gennemgik de minder, jeg har beskrevet her, og skrev, stadig grædende, det digt, jeg har kaldt *Le premier regret*. Det er et ekko af et hjerteslag, dæmpet af en afstand af tyve år, som fik den første kilde til at springe; men man kan stadig opdage den bævende hjertefiber, der dengang blev såret, og siden aldrig er helet.

Mine vers er salven på et sår, dugdråben på et hjerte, duften af en begravelsesblomst. Alene navnet Graziella mangler. Jeg

ville også have sat det i vers, hvis der her nogetsteds fandtes et krystal, der var så rent, at det kunne indeholde denne tåre, dette minde, dette navn.

– Og således har jeg med dette digt, disse nedskrevne tårer udsonet mig med mit attenårige hjertes hårdhed og utaknemmelighed. Jeg kan aldrig læse versene igen uden at beundre det ungdommelige billede, som de klare, klagende bølger i Napolibugten for evigt har aftrykt i min sjæl … eller uden at hade mig selv! Men sjælene i Himlen tilgiver os. Hendes sjæl har tilgivet mig. Tilgiv du mig også, læser, for jeg har grædt!

Le Premier Regret

Sur la plage sonore où la mer de Sorrente
Déroule ses flots bleus au pied de l'oranger,
Il est, près du sentier, sous la haie odorante.
Une pierre petite, étroite, indifférente
Aux pieds distraits de l'étranger.

La giroflée y cache un seul nom sous ses gerbes,
Un nom que nul écho n'a jamais répété !
Quelquefois cependant le passant arrêté,
Lisant l'âge et la date en écartant les herbes,
Et sentant dans ses yeux quelques larmes courir,
Dit: "Elle avait seize ans! c'est bien tôt pour mourir !"

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées ?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ò mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Dit: "Elle avait seize ans!" Oui, seize ans! et cet âge
N'avait jamais brillé sur un front plus charmant !
Et jamais tout l'éclat de ce brûlant rivage
Ne s'était réfléchi dans un œil plus aimant !
Moi seul je la revois telle que la pensée,
Dans l'âme où rien ne meurt, vivante l'a laissée.
Vivante! comme à l'heure où, les yeux sur les miens,
Prolongeant sur la mer nos premiers entretiens,
Ses cheveux noirs livrés au vent qui les dénoue.
Et l'ombre de la voile errante sur sa joue,
Elle écoutait le chant du nocturne pêcheur.
De la brise embaumée aspirait la fraîcheur,
Me montrait dans le ciel la lune épanouie.
Comme une fleur des nuits dont l'aube est réjouie,
Et l'écume argentée, et me disait: "Pourquoi
Tout brille-t-il ainsi dans les airs et dans moi ?
Jamais ces champs d'azur semés de tant de flammes.
Jamais ces sables d'or où vont mourir les lames,
Ces monts dont les sommets tremblent au fond des cieux,
Ces golfes couronnés de bois silencieux.
Ces lueurs sur la côte et ces chants sur les vagues.
N'avaient ému mes sens de voluptés si vagues !
Pourquoi, comme ce soir, n'ai-je jamais rêvé ?
Un astre dans mon cœur s'est-il aussi levé ?
Et toi, fils du matin, dis, à ces nuits si belles
Les nuits de ton pays sans moi ressemblaient-elles ?"
Puis, regardant sa mère assise auprès de nous,
Posait pour s'endormir son front sur ses genoux.

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées ?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ô mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Que son œil était pur et sa lèvre candide !
Que son ciel inondait son âme de clarté !
Le beau lac de Némi, qu'aucun souffle ne ride,
A moins de transparence et de limpidité !
Dans cette âme, avant elle, on voyait ses pensées;
Ses paupières jamais, sur ses beaux yeux baissées,
Ne voilaient son regard d'innocence rempli;
Nul souci sur son front n'avait laissé son pli;
Tout folâtrait en elle; et ce jeune sourire,
Qui plus tard sur la bouche avec tristesse expire,
Sur sa lèvre entr'ouverte était toujours flottant,
Comme un pur arc-en-ciel sur un jour éclatant !
Nulle ombre ne voilait ce ravissant visage;
Ce rayon n'avait pas traversé de nuage !
Son pas insouciant, indécis, balancé.
Flottait comme un flot libre où le jour est bercé,
Ou courait pour courir; et sa voix argentine,
Écho limpide et pur de son àme enfantine,
Musique de cette âme où tout semblait chanter.
Égayait jusqu'à l'air qui l'entendait monter !

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées ?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ô mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Mon image en son cœur se grava la première,
Comme dans l'œil qui s'ouvre, au matin, la lumière.
Elle ne regarda plus rien après ce jour;
De l'heure qu'elle aima, l'univers fut amour !
Elle me confondait avec sa propre vie,
Voyait tout dans mon âme, et je faisais partie
De ce monde enchanté qui flottait sous ses yeux,
Du bonheur de la terre et de l'espoir des cieux.
Elle ne pensait plus au temps, à la distance;
L'heure seule absorbait toute son existence;
Avant moi cette vie était sans souvenir,
Un soir de ces beaux jours était tout l'avenir!
Elle se confiait à la douce nature
Qui souriait sur nous, à la prière pure
Qu'elle allait, le cœur plein de joie et non de pleurs,
A l'autel qu'elle aimait répandre avec ses fleurs:
Et sa main m'entraînait aux marches de son temple,
Et, comme un humble enfant, je suivais son exemple.
Et sa voix me disait tout bas: "Prie avec moi !
Car je ne comprends pas le ciel même sans toi !"

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées ?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ô mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Voyez dans son bassin l'eau d'une source vive
S'arrondir comme un lac sous son étroite rive
Bleue et claire à l'abri du vent qui va courir.
Et du rayon brûlant qui pourrait la tarir !
Un cygne blanc nageant sur la nappe limpide,
En y plongeant son cou qu'enveloppe la ride,
Orne sans le ternir ce liquide miroir,
Et s'y berce au milieu des étoiles du soir;
Mais si, prenant son vol vers des sources nouvelles,
Il bat le flot tremblant de ses humides ailes,
Le ciel s'efface au sein de l'onde qui brunit,
La plume à grands flocons y tombe et la ternit.
Comme si le vautour, ennemi de sa race,
De sa mort sur les flots avait semé la trace:
Et l'azur éclatant de ce lac enchanté
N'est plus qu'une onde obscure où le sable a monté !

Ainsi, quand je partis, tout trembla dans cette âme.
Le rayon s'éteignit, et sa mourante flamme
Remonta dans le ciel pour n'en plus revenir;
Elle n'attendait pas un second avenir,
Elle ne languit pas de doute en espérance,
Elle ne disputa pas sa vie à la souffrance;
Elle but d'un seul trait le vase de douleur;
Dans sa première larme elle noya son cœur !
Et, semblable à l'oiseau moins pur et moins beau qu'elle,
Qui le soir, pour dormir, met le cou sous son aile,
Elle s'enveloppa d'un muet désespoir.
Et s'endormit aussi, mais bien avant le soir !

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées ?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ô mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Elle a dormi quinze ans dans sa couche d'argile,
Et rien ne pleure plus sur son dernier asile;
Et le rapide oubli, second linceul des morts,
A couvert le sentier qui menait vers ces bords;
Nul ne visite plus cette pierre effacée,
Nul n'y songe et n'y prie ! ... excepté ma pensée.
Quand, remontant le flot de mes jours révolus,
Je demande à mon cœur tous ceux qui n'y sont plus.
Et que, les yeux flottants sur de chères empreintes,
Je pleure dans mon ciel tant d'étoiles éteintes !
Elle fut la première, et sa douce lueur
D'un jour pieux et tendre éclaire encor mon cœur !

Mais pourquoi m'entraîner vers ces scènes passées?
Laissons le vent gémir et le flot murmurer;
Revenez, revenez, ô mes tristes pensées !
Je veux rêver, et non pleurer.

Un arbuste épineux, à la pâle verdure,
Est le seul monument que lui fit la nature;
Battu des vents de mer, du soleil calciné.
Comme un regret funèbre au cœur enraciné,
Il vit dans le rocher sans lui donner d'ombrage;
La poudre du chemin y blanchit son feuillage.
Il rampe près de terre, où ses rameaux penchés
Par la dent des chevreaux sont toujours retranchés;
Une fleur, au printemps, comme un flocon de neige,
Y flotte un jour ou deux; mais le vent qui l'assiège
L'effeuille avant qu'elle ait répandu son odeur,
Comme la vie avant qu'elle ait charmé le cœur !
Un oiseau de tendresse et de mélancolie
S'y pose pour chanter sur le rameau qui plie !
Oh! dis, fleur que la vie a fait si tôt flétrir,
N'est-il pas une terre où tout doit refleurir ?

Remontez, remontez à ces heures passées,
Vos tristes souvenirs m'aident à soupirer !
Allez où va mon âme, allez, ô mes pensées !
Mon cœur est plein, je veux pleurer !

Om "Graziella"

Forfatter: Alphonse de Lamartine (1790-1869).
Org.udgave: *Første udg. i samlingen* "Les Confidences", *Perrotin, Paris 1849. .*
Denne udgave baseret på: Alphonse de Lamartine: *Graziella*. Oversat af C. Rasmussen, P. Hauberg og Comp. og Jul. Gjellerup, København 1887.
Oversætter: C. Rasmussen (?-?).
Redigeret af: Kim Jensen.
Forside: Efter Jules-Joseph Lefebvre (1836-1911): *Graziella* (1878).

ISBN 978-87-7979-962-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-199-2 (Ølstykke 2010)

www.ebib1800.dk

